

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ד' לפניו ל'עו'למי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת מטות מסעי תשפ"ב

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 ובבוליה בלי לודו - פירש בקונטרס בבבא מיעיא (ג.ג) דארא לפרש דלא חימיא אמאי
2 נשבעי נמיא: מנו וחדשי אמבונא - חשדי נמי אשבוותא, ולחבי קאמר: ובבוליה
3 בעי לודו ליה, ולא חשדי אמבונא. וקשה לרבינו ריבא: דארא בפרק קמא דבבא מיעיא
4 (ה.ב) ולא אמרינן וחדשי אמבונא חשדי נמי אשבוותא. וראי לומר מן הורה חשדי
5 נמי אשבוותא, ומרברבן דארא דלא דאמינן וחד

6 חשדי, לפי שראו שהיו מקליין בממון יותר
7 ממשבעיה, ותקנו שבועה על החשודים כל זמן
8 שלא נודע שהיא גזול, כשכר מן הורה ערין.
9 אבל גזול דיע, שפסול מן הורה - לא תתקן.
10 ולפי זה שבועה שלא שלחתי בו די היא מדרבנן,
11 ולא היא דאורייתא אלא שבועה שלא שפעת
12 בה, וראי דכתיב "אל לא שלח" - לא ששבעתי
13 שלא שלח, אלא חבי קאמר קרא: נשבע שלא
14 שפעי אמיני - מוכח שלא שלח בו די, דאם שלח
15 בו די חבי אפילו לא שפעי, נהניחב באונסיס.
16 דהא גבי ספול דברא רבא (שבויעת ל.ב.ג) משמע
17 דאי אמר לא חספי - היה נשבע להכחיש את
18 העני, אף על גב דחשדי אמבונא. והתם היא
19 שבועה דאורייתא, דבשבועה דרבנן לא אמרינן
20 מתוך שאינו יכול לשבע משלם, כדמשמע בפרק
21 קמא דבבא מיעיא (שם) ביו דהוא ריעא. ונהא
22 דארא לפרש דלא תקשי, שכן דאן אמי מעי -
23 דהא גבי ספול במה פשע, ומכח. וכיון שדמינן
24 שבעה - אם כן מחשבו עות פנים, אם כן היא
25 נאמן מנו, ויהי בעי פיה הכל. וקאמר דאן זה
26 עות הוא שכופר קצת. וראי הא תאמר: כיון דלא חשדי
27 אשבוותא - למה גזול ספול לשבעיה? והיך
28 הרב יודיה חסידי. ודוק בשבואה חשוד על אותו
29 ממון שבו לא שבעתי. ופירשן דלא חשדי אשבוותא,
30 דעל ידי השבעה ופשות, אבל אותו שכבר
31 גול - לא יפדשו על ידי השבעה. וגבי הוא
32 ריעא חשדי ליה גזול משום דאכל תרי מניניה,
33 אף על פי שצריך לפרוע הני תרי אבלי - מכל
34 מקום לא משום מה שאר חבי בעיה, ומכל
35 משמע בעל כרדו אן זה השבה מעילא. וש
36 מפרשים: גזולן שכל דלדבנן מן הורה, ולא
37 חשדי אשבוותא, אלא דלדבנן ספוליה כשהוא
38 גזול. ואם תאמר: ומאי שנא לדעתו פסול -
39 כדכתיב "אל שתת דין עם עשר וגו'" ולשבעה
40 כשהי' ויש לומר: דבשבעה שקר יש בה עונש
41 גדול וכתביב ב"ל ינקד, וכדאמר ב"שבעה
42 הידינין" (שבויעת ל.ט.א), שכל העולם כולו

כתובות. פרק שני - האשה שנתארמלה דף יח עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ)

1 לא שנו בו ולא שנו בבנו - ואפילו הוא קטן, אינו פניו - ולחבי קרי ליה טענת עצמו,
2 משום דטענת קטן בעלמא לית בה מששא. אבל בבני פניו - ואפילו הוא גדול. **משנה**
3 העדים שאמרו בו - שהיו מעידים על חיתומם לקיים את השטר. פסולין קיעת הינו -
4 קרובים, או משתקים בקוביא. הרי **אין נאמנים** - אין רצא בתן כתיב ויהי על פיהם
5 והפך שאמר הוא הפך שפירא. וזה הדיב
6 דמהימנת להו אהא - הימנינהו אהא. **ויצא**
7 פסקום אחר - חתומים בשטר אחר שהחוק
8 בבית דין, וכתבו בו הנפק, ואת אורו שטר לפנינו
9 עם זה, וכתב חתומן דומין על זה לישל זה - אין
10 כאן הפך שאמר, ואין נאמנים לומר פסולים
11 היינו. **גמרא** לא שנו - דאם כתב דין יצא
12 ממוקם אחר - אין נאמנין. **אלא שאמרו אונסיס**
13 היינו חמתת פסון - דלאו כל כמניניהו שלשושי
14 נפשיהו רשעים בעדות פסון, ולפסול את
15 השטר. דאמר קרוב אצל עצמו, ואינו נאמן על
16 עצמו לא לזכות ולא לחובה ברעי נפשות,
17 ובפסולי עדות להעשות רשע ופסול על פה,
18 ואילו פסולים עצמן באונסם "חמתני שקר
19 בשביל אונס ממוין, וירושא טעמא משום הפה
20 שאמר הוא הפה שהתיר. חמתת נפשות -
21 שאמר בעל הגדה היה לרדנא, ואדם חוק וראי
22 כיון שהניד שוב אינו חוזר ומניד - דגבי עדות
23 הוה אגדה כתיבא, "אם לא יניד" וגו' (ויקרא ה.).
24 והכא נמי, כיון דחתימי בשטרא - היינו הגדה
25 דיהודה, וחיבי מודמיני תו למיערק, היאלית התב
26 דין יוצא נמקם אחר? ועלמיהו רשא, כשאין
27 כתב דין יצא ממוקם אחר, ושלשוהו סמכין -
28 כלה היא הגדה היא, דהא באותו דבור (בבדן)
29 שאילת פסול קאמרי "אין אונסיס היינו". אבל
30 הכא לא אמרינן סמכין, ויהי מילי על פה -
31 כגון המעיד בבית דין, ולאודר כרי דבור בא
32 לשנות בו. אבל בשטר לא - ההגדה כתוב. אל
33 שנו - דאמרינן הפה שאמר בו, אלא דאמרי
34 חמתת נפשות - נאנסנו, ולא משו נפשיהו
35 רשעים. וכיון דעליהו סמכין - דא בתוך כרי
36 דבור קערוה להסתייהו, והפך שאמר התיר.
37 אין אונס משמע עצמו ישע - אין נאמן פסולי
38 את עצמו מחוקקו. קרוב הוא אצל עצמו,
39 וקרוב פסול לעדות. אין נאמנין ליפסולו -
40 איראשא תומותין פליג: העדים שאמרו כתב
41 ידעו הוא אבל אונסיס היינו בו. **הפך שפירא** -
42 וכיון דמתמת נפשות קאמרי נאנסנו - לא משו

נפשיהו רשעים. ופסולי עדות דאמרי - היינו טעמא: דלא שבעתון פסולי
רשעים, אלא דאמרי קרובים או בערדי הינו, ועבשינו אנו משתדרינו. **בשלא פסולי**
עדות - או אקטינים כיון דמודים הם שהשטר כתיב בתבא, שההולאה או המקח אמת, אבל
אמנו לא היינו ראים, והואי לה כמלה על פה. או אי מבירה היא לא נקנה דחקע
בשטר זה - דאם רבי מאיר דלא מודמיני, דאם כן מלה לא שוי וזוי בבדי, וכי מחתיים
עדם על שטר - מידק דייק שיהו כשרים.

נודעו שבשטר קודקוד שרין הוא (לא השבעו ר' אל תשא". ועוד: דבעדות שקר ליכא אבל
אל תענה, והשומר קרובי אכיל לא תענה ושלשן. **הרי** אלו נאמנים
ואם תאמר: ולמה נאמנים? הוא מנו במקום עדים דוא, דאין שרדי שלא היו אונסיס ולא
פסולי עדות. הוא לקמן אמרינן הרי יתנוהו ויש לומר: כיון דהרביח הכנסים קום - חבא
אל חשיב כלל קיום מה שאומרים "כתב ידנו הוא זה", כיון דאינהו גופיהו אמריי תוך כרי
דבור "קטמני או אונסיס הינו". אבל לקמן חשיבין ליש בעי עדים. מכל דבבא מיעיא היא.
שכתב דין יצא ממוקם אחר. **אין נאמנים** - דבא ליכא לאקשיי דלדימנו ממנו, דאי בעי
אמיר פרע הוא? וכיון דמוקיים הוא - הוי מנו במקום עדים. כדפרששן. ועוד: דחוריים ומגידים הם. וכיון ששנו - שוב אינו חוזר ומניד, כדאמרינן גמרא. ועוד: דבעני עדים לא אמרינן
מנו. וכשרים נאמנים - משום דאי בעי שתקי. **לא** שנו אלא שאמר חשוד הינו חמתת ממון - דלא מודמיני משום דנפשיהו רשעים. ובקונטרס - כררבי הלכות. ופסולי
עדות - או בריש גזיה מידק דייק, כדאמרינן בסמוך. **חמתת** נפשות היא אלו נאמנים - דאם תאמר: וכי אמרו קטנים הינו או אונסיס חמתת ממון הינו - שבעתון בו דאמרי דאמרי
אונסיס הינו חמתת נפשותו הוא? ורישא דאיכא מנו, נאנסים לומר: אונסיס הינו חמתת ממון ויש לומר: דאנסו חמתת נפשות לא שכתב. ועוד, דבעני עדים לא אמרינן מנו, כדפרששן.
אין נאמנים עצמו שער - ואם תאמר: הוא קסבר רבא דפלגין דיבורא בפרק קמא דסנהדרין (ט.ו.ג) בני פלוני רבעני לרועני, ופלוני לא אשתי - אם כן נאמנינו דאונסיס היה, והוא
אלא לא חמתת ממון אלא חמתת נפשות. דאליבא דרבא אמרו חשודי רבבן - לא פלגין דיבורא כרי לפסול חשוד. ועוד: דאין ליה לומר נאמנינו דאונסיס היו
חמתת נפשות, דאנסו חמתת נפשות לא שכתב. כדפרששן. אבל התם שכתי שבע על אשת איש אחרת כמו על אשתו, או שרבעו אדם אחר. וכן בהרגוהו כסוף פק שני דיבמות (כה.ב) כיול
לדיות דאדם אחר דהו. אין נמי: שאני הבא חמתת ממון או חמתת נפשות היו פירשתי אונסיס הינו. הינו העבן לא פלגין דיבורא, אבל ליעוהו ובא על אשתו ויהי כתיב לפני עצמו. אין נמי:
שכתב עיקר הוה הוא במוה שאומרים אונסיס הינו, שבאו לומר שלא ראו המולח - אם כן מיד ערשין וקטמני חשודים. וכן פירוש לרביהי, ודבר שפירא לרשע, אבל פלגין
דיבורא. הוא חתוי דהורנינו - עיקר עדות אומר שטר. ולישאית לא אשתו. או כן פלני רבעו, או בא על אשתו - עיקר עדות לרודן פלוני. ולכתיב פלגין דיבורא. ולגבי חשוד עצמו
רשע או לגבי אשתו - לא היא נאמן. **מלוה** נופיה מידק דייק - ולרבנן אפילו מלה על פה לא היא, דבענין שהיא תחלוהו וסופו כבשורת. כדאמרינן בישן תולדין (בבא בתרא כ.ב).
קטמנים נמי כררבי שמעון בן לקיש - הוא מצי למישר: וקטמני נמי משום דמלוה נופיה מידק דייק, אלא דיבואי לה לדינקטא בכל דור טעמא אחריו. אין נמי טעמא ודיש לקיש נופיה נמי
משום דמלוה מידק דייק, הוא ולא מייחד ררבי שמעון בן לקיש אפסולי עדות - משום דריש לקיש לא הוכיז אלא קטנים דברבי.

כתובות. פרק שני - האשה שנתארמלה דף ט עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ) קצג

1 **חזקה** אין בר - הכא משמע דלא אמרינן מנו במסוק חזקה, ולרבנן בארעא, גיריך עילא
 2 דבעיא דאד בפרק קמא דבבא בתרא (ה) ללא אפשיטא, גבי תבע אתא זמנא, ואמר
 3 ליה פרעתיך תוך זמני. **דאמר** מן אין לך דבר בר - פירוש: אפילו מאן דמתירי - לא
 4 מותרת אלא בתוך, דרבא נפיה דקסבר אדמידי חבתי איני חביב למסור עימא בעיננא. ובמסכת
 5 עבודה זרה פירק דרבי שמעאל (א.ה.א.) ואין
 6 חילוק בין תוך לשאר, ובהפדיתא - במלואו דריג
 7 ולא עיבור.

8 **מעמא** דרבי מאיר כדרב הונא בר - כו
 9 בקונטרס דגמירי פלוגתיהו בשמחה
 10 לזה שכתבו, והיינו טעמא דרבי מאיר דאין נאמנין
 11 - והואיל לזה קיימ - לא יציבי תו לעדים,
 12 ולא אפמידיה מקים שטרא. ורבנן סברי גיריך
 13 לקיימו. וקשה לרבינו יצחק: דאין, כן לפעילא בלא
 14 עדים בלזה נפיה. הואיל וטעמיהו תלי בלוח
 15 ועוד: דבפרק ימי שמת' (בבא בתרא ק.ה.)
 16 טעמא דלא פליגי בלזה, דקמא רבי הונא: טעמא
 17 אומר מודה בשטר שכתבו אין גיריך לקיימו דברי
 18 הכל היא. ופריך: והא מפליג פליגי אין נאמנים
 19 לפסולו כל אמר ליה. אי אלימי עדים לארועי
 20 שטרא - איהו כל בעיניהו: ועוד: דהיה ליה
 21 למימר בדרב הונא קפמינלו ונראה לרבינו תם
 22 ולרבינו יצחק דברי פירושו: טעמא דרבי מאיר
 23 כדרב הונא, דכמו שאומר רב הונא לאלא אמרינן
 24 מנו לפסול השטר בלזה - הכי נמי אומר רבי
 25 מאיר בערית. דאף על גב דאלימי לא פסלי שטרא
 26 במנו.

27 **מודה** בשטר שכתבו אין גיריך לקיימו - ואם
 28 האמר: ומאי טעמא לא מודמן במנו דאי
 29 כיון אמו מחוקי וש לומר: השגמו ראי לזה לומר
 30 מוחי. פן יכחשהו, וליכא זמנא, ופירש הקונטרס
 31 במסוק אחר: ועיכפא משום דבר תורה אין גיריך
 32 קום. דעדים החותמים לזה השטר נעשה כמי
 33 שנתקדש עדותן בבית דין, ורבנן הוא אצטרובל
 34 קום - כי טעין מוחי דהא. אלא בשאר אצטרובל
 35 כגון פרוע הוא - לא העריכוהו קום. וכן הוא
 36 לרבינו יצחק. אבל אין לפרש דלא מודמן במנו
 37 לומר פרוע הוא, משום דאי פריעה - שטרא
 38 בדיה מאי בעי. דהא כי טעין נמי אומר הוא
 39 מסקינן בסמוך אמילתיה דרב דלא מודמן, והתם
 40 לא שריי האי טעמא.

41 **א** סבירא לך כרבי מאיר בר - ואם תאמר:
 42 ודלמא משום הכי לא קאמר הלכה כרבי
 43 מאיר, משום דאיכא בפרק ימי שמת' (בבא בתרא
 44 ק.ה.) דמפיק דרבי מאיר לרבנן ויש לומר: דהיה
 45 מצי למימר דהלכה כרבי מאיר בשמעון בן גמליאל,
 46 ולא עיבור.

1 **א**לא אנסימ מאי מקנא לא - ננימא: הפה שאסור הוא שהתיר. **א**לא אם כן נעשה כגדול
 2 - כל מעשה השטר בגדולים, ולחוקק הומבר, ובגי עדים נמי אמרינן: חזקה אין הלוחק
 3 מחתיים בו קטנים. **ה**רנו **ואל** יתחמו שקר - הלכך כי אמרי נמי 'אנסימ היינו מחמת
 4 נפשות' - משום נפשיהו שריעים. **מ**ודה בשטר שכתבו - לזה שהודה בשטר שכתבו,
 5 ועל פני נחתמו העדים. **א**ין המלוה צריך לומר
 6 - בעדים החותמים בו, שאין הלוח שב נאמן
 7 לומר פרעתו. **א**לא אמרינן בדיאי הפה שאסור
 8 הוא שהתיר, דבמין שאמר כשר היה - לא מודמן
 9 החזוק השטר. **ו**בין אמר 'פרעתיו' - לא מודמן
 10 שהרי ביד המלוה הוא. **ו**רבי מאיר נמי, דאמר
 11 אין נאמנים לפסולו - במודה לזה שכתבו
 12 קאמר, וקסבר לא עוצרין תו לעדים, ולא
 13 אפמידיה מקים שטרא. **נ**גמא - מתנגב אתה
 14 לומר דברך בלשון שלא נחלקו בו היחיד
 15 המסורים, כדי שלא יבטלו את דברך, והלכה
 16 כיוצאיה. **א**ין סבירא לך כרבי מאיר אימא הלכת
 17 כרבי מאיר - ולא נתקט לזה כמילתא באנפי
 18 נפשה. **ז**מר הויכ סבירא ליה - במודה בשטר
 19 שכתבו. כי אהו לקמן - מלחן מביאין שטרות.
 20 קיימו שפיריבו - כן אין גריל לומר למלית
 21 המביאים שטרותיהם לפני ואין ערדים עמהם,
 22 אני אומר לכו: לכו ובקשו ערדים וקיימיהו. **ד**אי
 23 לא הכי, אף על גב דאמר ליה שכתבו - לא
 24 למימר פרעתו. **ש**טר אמנה - לא לזה כלום,
 25 אלא בתבא ומסור למלוה. שאם יצטרף לזה -
 26 ילוח. אמילתיה ואיבעי אלא אם כן מלוהו.
 27 כל במניה - והלא עדים חותמים בו, פשיטא
 28 דהיקים בחותמיהו כדרב הונא - ואשמעינן רב
 29 יודעה נמי הכי: לזה שאמר בתבתי ומסותי
 30 לו, אבל שטר אמנה הוא - אין גיריך נאמן
 31 לחזור ולהביא להעדע על החתימה, דאין בעל
 32 לזה לפסולו, דלא עביד איניש דכתב ומסר בלא
 33 הולאה. **ש**הב לאחריים - בתודאה זו, שהוא
 34 מודה שהוא שטר אמנה - בת ומפסיל את
 35 אחרים נושעים בו, ואין לו מה להבתום, והוי
 36 רוצים לבטח חוב זה. **ת**נן לאשר אישם לו -
 37 וכל תבא 'לאשר הלוחק', אלא לאשר האשם
 38 שלו. **ו**אשם דקראו אהו, כדאמרינן 'המלוה' (בבא
 39 קמא ק.א.) - למי שהקין שלו.
 40 **ו**אמר

1 **ח**קהה, **א**ין העדים חותמין על השטר **א**לא אם כן
 2 **נ**עשה כגדול, **א**לא אנסימין **מ**אי **מ**עמא? **א**מר רב
 3 **ה**סדאי: **ק**סבר רבי מאיר: **ע**דים **ש**אמרו **ל**הם 'ותלמו'
 4 **ש**קר **ו**אל תהרגו' - **י**הרגו **ו**אל יתחמו **ש**קר, **א**מר
 5 **ל**יה **ר**בא: **ה**שתא, **א**ילו אהו **ל**קמן **ל**אמלוכי - **א**מרינן
 6 **ל**הו: **ו**ילו **ח**תומו **ו**לא **ת**תקמלו. **ד**אמר **מ**ר: **א**ין **ל**ך
 7 **ד**בר **ע**וומד **פ**ניו **פ**יקוח **נ**פש **א**לא **ע**בודה **ז**רה **ו**גלו
 8 **ע**רות **ו**שפכות **ד**מים **ב**לבר, **ה**שתא **ח**תמו, **א**מרינן
 9 **ל**הו **א**מאי **ח**תמיתו? **א**לא, **ט**עמא **ד**רבי **מ**איר **פ**רבי
 10 **ה**ונא **א**מר **ר**ב. **ד**אמר **ר**ב **ה**ונא **א**מר **ר**ב: **מ**ודה
 11 **ב**שטר **ש**כתבו **א**ין **צ**ריך **ל**קיימו. **ג**ופאי, **א**מר **ר**ב
 12 **ה**ונא **א**מר **ר**ב: **מ**ודה **ב**שטר **ש**כתבו - **א**ין **צ**ריך
 13 **ל**קיימו. **א**מר **ל**יה **ר**ב **ח**תמן: **נ**גמא **נ**גמבי **ל**מה **ל**ך? **א**י
 14 **ס**בירא **ל**ך **פ**רבי **מ**איר - **א**ימא: **ה**לכה **פ**רבי **מ**איר!
 15 **א**מר **ל**יה: **ו**מר **ה**יכי **ס**בירא **ל**יה? **א**מר **ל**יה: **כ**י
 16 **א**הו **ל**קמן **ל**דינא **א**מרינן **ל**הו: **ו**ילו **ק**יימו **ש**פיריבו,
 17 **ו**הוהו **ל**דינא. **א**מר **ר**ב **י**הודה **א**מר **ר**ב: **ה**אומר 'שטר
 18 **א**מנה הוא זה' - **א**ינו **נ**אמן. **ד**קאמר **מ**אן? **א**ילימא
 19 **ד**קאמר **ל**יה - **פ**שיטא, **כ**ל **ב**מניה? **ו**אלא **ד**קאמר
 20 **מ**לוה - **ת**בוא **ע**ילו **ב**כהא! **א**לא, **ד**קאמר **ע**דים:
 21 **א**י **ד**קתב **י**דם **ו**יצא **מ**מקום **א**חר, **פ**שיטא **ד**לא
 22 **מ**תימיני. **ו**אי **יצא** **ק**תב **י**דם **ו**יצא **מ**מקום **א**חר -
 23 **א**מאי **לא** **מ**תימיני? **(ס**וכין **ב**א"ש) **א**מר **ר**בא: **ל**עולם
 24 **ד**קאמר **ל**הו, **ו**כדכר **ה**ונא. **ד**אמר **ר**ב **ה**ונא **א**מר **ר**ב:
 25 **מ**ודה **ב**שטר **ש**כתבו - **א**ין **צ**ריך **ל**קיימו. **א**בוי **א**מר:
 26 **ל**עולם **ד**אמר **מ**לוה, **ו**גנן **ש**חב **ל**אחריים, **ו**כדכרבי
 27 **ת**נן, **ד**תיניא, **ר**בי **ת**נן **א**ומר: **מ**נן **נ**לטישה **ב**חבירי **מ**נה,
 28 **ו**חבירו **ב**חבירו, **מ**נן **ש**מוציאין **מ**נה **ו**ותנין **ל**הו -

1 **ת**למוד **ל**ומר: **ו**נתן **ל**אשר אישם לו". **ר**ב **א**שך **א**מר: **ל**עולם **ד**קאמר **ע**דים, **ו**דין **א**מר **פ**תב
 2 **ל**ך **ו**יצא **מ**מקום **א**חר. **ו**דקאמרת **א**מאי **א**מר: **פ**רדב **ב**הנא, **ד**אמר **ר**ב **ב**הנא: **א**סור
 3 **ל**ך **א**דם **ש**ישהה **ש**טר **ב**תוך **ב**יתו, **מ**שום **ש**נאמר: **אל** **ת**שכן **ב**אחריך **ע**ולה".
 4 **ו**אמר

1 **א**ימא **ה**לכה כרבי מאיר - תימה. דאפילו ברבנן נמי סבר, ושגאי עדים לארועי שטרא. והכי איניש
 2 רב הונא מתייר במודעה שבעא, דאפילו רב נתנן מודה לקמן דרב הונא סתם קאמר. **ל**עולם
 3 נמי לעולם דקאמרי עדים, וכדכר הונא: ויש לומר: דלא ניהו ליה לאוקמי ולא כירבין, דאמרי אלימי
 4 עדים לארועי במנו. דאי בעי מחיל ליה, דהא תומבר שטר תוב לחבירו חזרו ממלוה - מחיל (בבבא
 5 בתרא פ.ה.) ויש לומר: דהא מלל ביחידה תאמר. **ו**בגון **ש**חב לאחריים - אם תאמר: והיכא
 6 לומר: דלאו מנו הוא. דמשא אתא דרעו למחול ולהפסיד חובו, דעבישן שאמר אמנה הוא - לא
 7 מפיסדי מדי, כיון שאין הלוח גוף, אף על גב דבסוף פרק קמא דבבא מעינא (ב.ב.א.) אמרינן
 8 מנו כתיב הונא, גבי מנא שורב במוך שחאשה מודה חזיר לבעל, דאמרינן שטע מינה איתא
 9 לדרשמואל - שמוח אתה מבכתיב אמנו כל דהו, משום דאיכא שורב ומותבא ואם תבמית
 10 שטר חוב אינו אלא מדרבנן - דהוה אתא שפיר, דמצינן למימר: דווקא מוכר שטר חוב דהוי
 11 מדרבנן יוכל למחול, אבל בנושה בחבירו, כן דחייב לו מן התורה, אינו יוכל למחול. וכן
 12 משמע אפרי ממי שמת' (בבא בתרא ק.ה.) דקאמר: ומודה שנואל דאם נתן במחנת שכוב עם
 13 שאינו יוכל למחול. ומסקי: מחנת שכוב מרע דארייתא, אינו יוכל למחול. דאי סלקא
 14 דעתך מדרבנן - אמרינן אין יוכל למחול: משמע דבמדי דארייתא אינו יוכל למחול: ויש לדרושהו: והתם
 15 דאי אי מתנת שכוב מרע דארייתא - אין היורש יוכל למחול, דמאי איתא מיהו שטרא
 16 וירש: ועדי ש' לרביאי דארי תרשה בחיור וחבירו בחבירו אינו יוכל למחול, דארייתא בסוף
 17 (כתובות פ.א.) הוי שריה נושה באיזו מנה, תמח' ותינת שמוחיה איהו, ש' לא אמר
 18 הואיל ואני יורש החוקה, אלא מוציאין מרדו ולוקח בןו קרקעות, הוא אוכל פירות. ומסקינן
 19 לה כרבי נתן. דהא ויהי כמנו נושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו, וכל אשר
 20 לבעלה משביעה לה
 21 מכתובתו ואינו יוכל למחול - אמאי ילקח בןו קרקעות? ימחול לעצמו, ויש חורש ויכול
 22 למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. דשאני תוב, דשאני תוב, דשאני תוב,
 23 דדוקא במכתב שטר חוב יוכל למחול - ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 24 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 25 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 26 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 27 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 28 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 29 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 30 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 31 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 32 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 33 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 34 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 35 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 36 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 37 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 38 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 39 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 40 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 41 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 42 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 43 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 44 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 45 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 46 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 47 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 48 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 49 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 50 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 51 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 52 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 53 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 54 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 55 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 56 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 57 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 58 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 59 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 60 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 61 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש
 62 ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש ויכול למחול. ויש חורש

1 אבן אין בייך הדיקוקי או שטר פסיס ושטר אמנה - הדכי משמע לשון "און" - דמעיקרא
2 דחי שקי. יאל תשכן באהלך עליו: או שטר פרוע, שענהה הוא עליו, אבל מעיקרא
3 הוא אמת. זמנני דמשוה ליה אפשיטי דספרא - ועל ידי אותה שהיה איתתלי ליה
4 שהותא פעם אחרת, הלך לא קרי ליה "עלוד", ומאן דאמר שטר פרוע - היה לו ליהוד.
5 אבל אן לפרש דמשוהו שדיתו אפשיטי דספרא
6 קרי ליה "עלוד", דמה פשע? אמר רב נחמן
7 עדים שאמרו אמנה היו דברינו אין אמננים - על
8 כרוך באן כתב דין יוצא ממקום אחר אידי, דאי
9 כתב דין יוצא ממקום אחר - פשיטא, הדכי פריך
10 ליעל, ועד, דמר בר רב אשי קאמר דאין אמננים
11 משום ליה ניהל לבתה, ואי כבת דין יוצא ממקום
12 אחר - אפילו נתון לבתה פשיטא און אמננים
13 וקשה: דאמאי לא מדיחניו בנימי? דהא רב נחמן
14 עשה איהו ליה ליעל בנגו לפסול השטר, דקאמר
15 כי אתו לקמן לדינא מדמינן ליה וילו קיימו
16 שטריוהו וחתו לדינא, מדיחניו לומר שטר, דמי
17 דמוזיק, וכל שכן עדים, דאלמי לאודעי שטרא,
18 כדאמר בימי שמת" (בבא בתרא קנ"א), ותרץ
19 רבינו ינאי, דהיינו טעמא מודעתא, הואיל ומודים
20 שהשטר נכתב וחתו לבתה, - שוב לא אתי על
21 פה ומיע שטרא אפילו בנגו, ולא נמי לאונסיס
22 וקניסין דמתניתין, שאין עירידי שדיה שטר כשר
23 ככל, אלא סותרין וחתו - והלך סותרין בנגו,
24 דלא שייך כאן לומר דאתי על פה ומיע
25 לשטרא, שדחי אינם מודים שהיה שטר, ואמנה
26 נמי נראה דהיינו טעמא דלא מדיחניו לרב נחמן,
27 דלא מיע לשטרא, הואיל ומודים שהשטר נכתב,
28 כרוך מדעת הלוה, ולא מפרש טעמא דאמנה
29 משום ליה נתון לבתה אלא מר בר רב אשי, שוב
30 לרב נחמן - און אמנה מודעתא שניהם שדיה
31 הוא דאית ליה לרב נחמן דנאמן לומר פרוע הוא
32 הלך נדחיק - התיב נמי לא מיע לשטרא כלל
33 הלך נדחיק בנגו, ואתי שפיר רב נחמן סרבן
34 דרבי אמר, והוא ביריאת דרבי שמת" (בבא
35 ק"ג), דשטר אמנה הוא זה דאיתו נאמן, דבעי
36 לאומרי כרבי מאיר - רב נחמן מוקי לה לדרבי
37 הלך, ולא תנאי מילתא אחריתי: דאד -
38 פירש"י: דלרב אחר כך באן, ולא לעיקרת השטר,
39 אלא הסתפא בעלמא, שפשישים עדותו הדיך,
40 ועד השתא קיים השטר, ואי נעקר אם תיקים
41 התנאי, הלך באן און ודעתא השטר, אבל אין
42 לפשי: מילתא אחריתי היא לגמרי, ולא שייך
43 לערותן שאינה, מום שאי הי מעידין שהוא
44 פרוע שון אמננים - דאין כן מאי פריך בסמוך: און
45 הכי אפילו תרי נתיב דתנאי מילתא אחריתי
46 הוא לגמרי - תרי באמננים אפילו כבתין דין יוצא
47 ממקום אחר, אבל חז' לשלם אימאן לך וכל
48 מזהני, על הכי וילי מזהני לומר פרוע הוא, דלא
49 נראה כדפירשנו. ואם כתב דין יוצא ממקום
50 אחר אין אמננים - ופסולי עדות דקנין, לא
51 באמננים שפדנין פסולי - דאם כן באמאי אין
52 באמננים: אלא וילי עדות הוא, ועד מודים
53 שדיה כשרים, ואם תאמרו ומכל מקום, באמאי אין
54 באמננים: לדינא בנגו, דאי דבי אמורים עדיין הם
55 פסוליין (וכן בכל) שכן תרי עדים מבחיתיהו

1 ואמר רב ששת - גרסינן, אעולה לא חתמי - וכי אמר "חתמנן" און אמננים להרשיע
2 את עצמן, על פשיטי דספרא - שעל הלוה ליתן שבר הסופר, נעמידין שאין לו, ונתנו
3 המלוה, חזרו וטובה ממנו בשעת פרוען, ומעבכ השטר עליו, ספרי שאינו מונה - תורה
4 בביאסי ובתוביבם, מונה - מן טעוטי שבו, עדים - החתומים בשטר, ואמרו: אמנה היו
5 דברינו, אל הלוהו כלום, אלא כתבנו לו -
6 לכשיצטרך ליה לוי, וזה שיעבר לו נכסיו
7 מעבשיי אם ילוה אפילו לאחר זמן, דלאו
8 מוקדם ליהו לטרופי שלא כרוך, מודיעא
9 דברינו - אם שטר מכר הוא, ואמרו עדים
10 החתומים בו, המוכר מסר מודעתא בפנינו והראת
11 לנו, והכרתי בו, אין אמנני - דלא אית
12 פה ומיע ליה לשטרא, מודעתא נתון לעדים
13 לכתוב את השטר כדי להציל התנסו מאונסו,
14 אמנה לא נתון להכתב, ועדלא הוא, וכי אמרו
15 חתמנן - משוי לנפשיהו רשימי, און ארין
16 נאמן לשלום עצמו שיע, ואינו חובר דבריו - על
17 תנאי מכרה לו, שיעשה לו כך וכך, ולא ראוי
18 שקיים לו תנאו, וזה אמר: לא קיים לו, ואיני
19 מכר, מודיעא ואמנן - טעמא מאי קאמר מר און
20 נאמני, דקא עמי ליה לשטרא - בעדותו זה
21 ולא אתי על פה ומיע לשטרא, דבא נמי כר, א
22 דלמא - הוא לא עקרתא דשטרא הוא, ומדידי
23 הם חתמנן אמת, אלא תשנאי דיהוה, וזהו
24 עדות אחרת היא, ושטרא ממילא מעיקר לאחד
25 זמן, כיום שלא קיים תנאו בנגו, כי איזו לקמן
26 ללקוחת שעירידיה מעידיה שתנאי - זה
27 דבריהם, אמרין ליה וילו קיימי תנאי -
28 לבעליה, וחתו לדינא - אם יעבכ שוב הדיקקני
29 תרייהו בשטרא מעילאי און מספרי - שרידים
30 מעידיה שהשטר אמת, ובמדת שהוא כתוב בלא
31 תנאי, חתמוהו, ואי דקאמר תנאי חד הוא -
32 ואינו נאמן לקמן שטר שניהם חתומים בו, אי
33 הכי אפילו תרייהו נתיב אלא אמרין כר - אי
34 הכי דכין שהעיד על כתב דין שהיה אחד
35 ממקימי השטר כמות שהוא כתוב בלא תנאי,
36 הוה ליה עידי שנים, ועדות אחרונה בדי ארדי
37 במקום שנים, אפילו תרייהו נתיב: אמר, תנאי
38 היו דברינו - לא להתמנו, דכין שהעידו על
39 כתב דין - קיימו השטר כמות שהוא כתוב, וכי
40 אמרי תנאי היו דברינו - הוו ליה מעידי
41 וחתומי ומגידים, ואמאי אמר רב נחמן קיימו
42 תנאיכו כר? אלא - על כרוך לאו התימה
43 מקיימיה הוא, דכין דתנאי הכי דבור מסך
44 דבירייתא ואמרו: אבל תנאי היה בתיקו, אמרין,
45 ותי למיעק' סהדויהו שאמרו "בתרי עידי
46 הוא" קארו, ולמה? לא חתמנו אלא על ענת
47 שקיימי את התנאי, וכין דתנאי מילתא אחריתי
48 היא, שאינה עוקרתא לאחר הוא, לא
49 דמאי למודעתא ואמנה, ומדיחני, דרעות בפני
50 עצמה היא, תני נמי - כי סיים ואמר תנאי הוא
51 - ענת על תלמינת דיהי, לומר, לא חתמנו אלא
52 על ענת כן, וכין דתנאי לא דרמלתא חתמתי היא,
53 ושטרא ממילא מעיקר - אבשהבא דאין בשטר
54 חתום עלה על אחר, שקרא עליו עיקר -
55 שרצה התבע לפסולי, ומננינן ביה - בתמידי
56 שעה.

1 ואמר רב ששת - גרסינן, אעולה לא חתמי - וכי אמר "חתמנן" און אמננים להרשיע
2 את עצמן, על פשיטי דספרא - שעל הלוה ליתן שבר הסופר, נעמידין שאין לו, ונתנו
3 המלוה, חזרו וטובה ממנו בשעת פרוען, ומעבכ השטר עליו, ספרי שאינו מונה - תורה
4 בביאסי ובתוביבם, מונה - מן טעוטי שבו, עדים - החתומים בשטר, ואמרו: אמנה היו
5 דברינו, אל הלוהו כלום, אלא כתבנו לו -
6 לכשיצטרך ליה לוי, וזה שיעבר לו נכסיו
7 מעבשיי אם ילוה אפילו לאחר זמן, דלאו
8 מוקדם ליהו לטרופי שלא כרוך, מודיעא
9 דברינו - אם שטר מכר הוא, ואמרו עדים
10 החתומים בו, המוכר מסר מודעתא בפנינו והראת
11 לנו, והכרתי בו, אין אמנני - דלא אית
12 פה ומיע ליה לשטרא, מודעתא נתון לעדים
13 לכתוב את השטר כדי להציל התנסו מאונסו,
14 אמנה לא נתון להכתב, ועדלא הוא, וכי אמרו
15 חתמנן - משוי לנפשיהו רשימי, און ארין
16 נאמן לשלום עצמו שיע, ואינו חובר דבריו - על
17 תנאי מכרה לו, שיעשה לו כך וכך, ולא ראוי
18 שקיים לו תנאו, וזה אמר: לא קיים לו, ואיני
19 מכר, מודיעא ואמנן - טעמא מאי קאמר מר און
20 נאמני, דקא עמי ליה לשטרא - בעדותו זה
21 ולא אתי על פה ומיע לשטרא, דבא נמי כר, א
22 דלמא - הוא לא עקרתא דשטרא הוא, ומדידי
23 הם חתמנן אמת, אלא תשנאי דיהוה, וזהו
24 עדות אחרת היא, ושטרא ממילא מעיקר לאחד
25 זמן, כיום שלא קיים תנאו בנגו, כי איזו לקמן
26 ללקוחת שעירידיה מעידיה שתנאי - זה
27 דבריהם, אמרין ליה וילו קיימי תנאי -
28 לבעליה, וחתו לדינא - אם יעבכ שוב הדיקקני
29 תרייהו בשטרא מעילאי און מספרי - שרידים
30 מעידיה שהשטר אמת, ובמדת שהוא כתוב בלא
31 תנאי, חתמוהו, ואי דקאמר תנאי חד הוא -
32 ואינו נאמן לקמן שטר שניהם חתומים בו, אי
33 הכי אפילו תרייהו נתיב אלא אמרין כר - אי
34 הכי דכין שהעיד על כתב דין שהיה אחד
35 ממקימי השטר כמות שהוא כתוב בלא תנאי,
36 הוה ליה עידי שנים, ועדות אחרונה בדי ארדי
37 במקום שנים, אפילו תרייהו נתיב: אמר, תנאי
38 היו דברינו - לא להתמנו, דכין שהעידו על
39 כתב דין - קיימו השטר כמות שהוא כתוב, וכי
40 אמרי תנאי היו דברינו - הוו ליה מעידי
41 וחתומי ומגידים, ואמאי אמר רב נחמן קיימו
42 תנאיכו כר? אלא - על כרוך לאו התימה
43 מקיימיה הוא, דכין דתנאי הכי דבור מסך
44 דבירייתא ואמרו: אבל תנאי היה בתיקו, אמרין,
45 ותי למיעק' סהדויהו שאמרו "בתרי עידי
46 הוא" קארו, ולמה? לא חתמנו אלא על ענת
47 שקיימי את התנאי, וכין דתנאי מילתא אחריתי
48 היא, שאינה עוקרתא לאחר הוא, לא
49 דמאי למודעתא ואמנה, ומדיחני, דרעות בפני
50 עצמה היא, תני נמי - כי סיים ואמר תנאי הוא
51 - ענת על תלמינת דיהי, לומר, לא חתמנו אלא
52 על ענת כן, וכין דתנאי לא דרמלתא חתמתי היא,
53 ושטרא ממילא מעיקר - אבשהבא דאין בשטר
54 חתום עלה על אחר, שקרא עליו עיקר -
55 שרצה התבע לפסולי, ומננינן ביה - בתמידי
56 שעה.

56 תרי ותיי ניהו - עדי השטר שנים, ואלו שנים מעידיהם עליהם שפסולי היו באותה
57 שעה.
58 ובשם
59 אבן פרוש שטר אמנה הוא, אם ש עדים, דשטר אמנה הוא - הלך אחר עדים, ואם לאו - הלך אחר השטר.
60 הלכה שכתבו כדאייתא התם, ואפילו הכי, אם יש עדים - הלך אחר עדים, ולא אמרין בהכחה תחלת הומוה ויש לומר: דאת אמרת קאמר, אבל הדיא פליג.

כתובות. פרק שני - האשה שנתארמלה דף כ עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינליץ)" קצו

תוספות

1 **ואוקי** ממונא בחוקת מריה - פירש בקונטרס: ואינן נאמנין דוקתי - לאו דמינאי
 2 בשטרא. אלא דלא קרעין ליה. ובגא מניה, דאי תפס אל מפנין מניה.
 3 וקשה: דאמר בפרק קמא דבבא מעינא (ו.ב) גבי ספק בבור, תקפו בוך - מרציאין אותו
 4 מידו. אלמא תפיסה דלאור ספקא - לאו כלום היא ומינין אהורא דסוף "השאלא"
 5 (בבא מעינא ק.ב.) לא קשה מדי, דאמרין גבי
 6 משכיב בית לחיבורי ביה שיהו רוב הדיבין לשה
 7 למינין והוי לחישיב בא בתחלה הדיש - כלול
 8 מדימשכיב. אלמא בדחוקת משכיב הוא. ואפילו הכי
 9 קאמר: דן בסוף הדיש - כלול לשוכר. ושאי
 10 התם. דלמן דלא בא בתחלה הדיש - איבא
 11 למימא דארויזי אוף ליה. ויש לומר: ושאינן גבי
 12 בבור, שכתב תוס' מספק, דאין יודע אם בבור
 13 הוא, אבל האב שטוען ברי - מרציא תפיסה.
 14 ואם תאמר: בחוקת הדיבין (בבא בתרא ל.ד.)
 15 דגבי זה אמרש על אמתיי ברי אמר רב תמן כל
 16 דאלים גבר, ומפיק ומתקליף פרי בחבורו. זה
 17 אמר ברישותו וידה זה אמר כו - יחלוק,
 18 ומאי שקיטא? הא הדיא אתיא בסובבין, ורב
 19 תמן כרבנן. ולרבנן דאמר מרציא מחבור עלוי
 20 הדיא, היינו ריבא וכל דאלים גבר, כיון דמתיא
 21 תפיסה כשתוען ברי ויש לומר דהכי פריה:
 22 דאפילו רבנן לא פליגי אטומסב אל מחבור דוד
 23 מנייהו מוחוק, ואיבא למימא. ומרציא מחבור
 24 עלוי הדיא, אבל הבא דאין מוחוק יודר
 25 בתריה, מודו לטומסב דחלוקו. ועוד שי לומה
 26 דהכא מיירי כשתפס קרדא שגלוד הספק. ורבינו
 27 בשעתן בן אבדוסם יודע לזלמינא הדיא
 28 בשובר, ולכתיב אין נאמנין, דאוקי ממונא בחוקת
 29 מריה. ומקוקטן עדי שובר בשטרין, ולא פירע
 30 **אלא** אמר רב נתנן אוקי ליה לדיי ברי -
 31 ואם תאמר: ולרד נתנן אמר לא מושגיין ביה
 32 בשטרא? הא סבר רב נתנן כרב חזאני (שבתות
 33 זו) וכל בתרא לא ב, כשה כתי עדימא מוכחשת
 34 על קל. ואם תאמר: אבל פאי בעיה ומיעדה, אף על
 35 גב דלפי עדות כל אחת תביחיה פסולה לכל
 36 עדות. אבל נמי, כיון דאין מוכחשין אותו למד
 37 שלא אל כלום, אלא אטומסב אינבם נאמנין
 38 דברב. וה' ופסולין יודימל, שיתריש. ואמאי: לא
 39 מנגנין ביה בשטרי? ויש לומר: דהתם באה כל
 40 אחת בפני עצמה ומיעדה, משום דמוקמינן כל
 41 אחת בחוקת ביהרות, ולא כשן אשמוטיא קטנים
 42 היו או קרובים משטלוד עד עתה שנתרחקו -
 43 ליבא למימא אוקימניה אוקימניה, ופסלתי אוקי
 44 משטלוד. ואנטיס היו נמי מחמת פסולו. לא שייך
 45 לאוקמי אוקי. דהא לא פסלי ליה נשלו. ורבינו
 46 שמשון בן אבדוס אמר: דהבא אל מוקמינן לוד
 47 אוקי. וקראמר לעיל, משום דאילו חזן קמן דלמא
 48 חזן מודו.

1 **וכשם שאין מוסיין את העדים אלא בפניהם קד אין**
 2 **מכחישין את העדים אלא בפניהם. אמר ליה רב**
 3 **נחמן: אילו הוה קמן ומכחישין ליה - הוה הכהשה,**
 4 **ולא הוה משנייהו בה, דהווי לה עדות מוכהשת.**
 5 **השתא דליהנהו, דאילו הוה לקמן דלמא הוה מודו**
 6 **לה, מהמינינא? אלא אמר רב נחמן: אוקי תרי להדי**
 7 **תרי, ואוקי ממונא בחוקת מריה. מדי דהוה אנכסי**
 8 **דברי שטיא. דבר שטיא וזין נכסי. אתו פי תרי**
 9 **משהוא שטמה וזין, ואתו פי תרי ואמיני:**
 10 **משהוא חלים וזין, אמר רב אשי: אוקי תרי להדי**
 11 **תרי, ואוקי ממונא בחוקת בר שטיא. ולא אמרן אלא**
 12 **דיאית ליה הוקת דאבקהתיה, אבל לית ליה הוקת**
 13 **דאבקהתיה - אמרינן: משהוא שטמה וזין, וכשהוא**
 14 **שומה וזין. אמר רבי אבהו: אין מוסיין את העדים**
 15 **אלא בפניהו, ומכחישין את העדים שלא בפניהו.**
 16 **והוקמו שלא בפניהו, נהי דהוקמו לא הוי - הכהשה**
 17 **מיהא הוויא. אמר מר: אם יש עדים שפכת ידם**
 18 **הוא זה, או שהיה כתב ידם יוצא ממקום אחר,**
 19 **משטר שקרא עליו ערער והחזיק בבית דין - אין**
 20 **למנין. קרא עליו ערער - אין, לא קרא עליו ערער**
 21 **אין. מסייע עליו לרבי אסי, דאמר רבי אסי: אין**
 22 **מקימין את השטר אלא משטר שקרא עליו ערער**
 23 **והחזיק בבית דין. אמרי גהררעני: אין מקימין את**
 24 **השטר אלא משתי בתובות [או] משתי שדות, והוא**
 25 **שאיכלום בעליהן שלש שנים ובשופי. אמר רב שימי**
 26 **בר אשי: ויוצא מתחת יד אחר, אבל מיד עצמו**
 27 **לא. מאי שטא תחת יד עצמו דלא - דלמא זיזפי**
 28 **מוניף. מתחת ידי אחר נמי - דלמא אול והוא. אהא**
 29 **זיזפי? כולי האי לא מצי מקינן. תנו רבנן: כותב**
 30 **אדם עדותו על השטר, ומעיד עליה אפילו לאחר**
 31 **כמה שנים. אמר רב הונא: והוא שזכרה מעצמו.**
 32 **רבי זיזפי אמר: אף על פי שאין זכרה מעצמו.**
 33 **אמר רבה: שבע מיקה מדרבי יוחנן: הני פי תרי**

1 **וכשם שאין מוסיין אלא בפניהם -** שדרי הם באין לחייבין לודי כענין או נפש
 2 או מונח, והתורה הקדים 'ודועי בעליו' - יבא בעל השטר ויעמוד על שורו (בבא קמא
 3 ק.ב.) כן אין מוכחישין - אפילו לבטל עדותן, לא הוו משנייהו בהו - בעדי השטר
 4 לבטב על פניהם. הוויא - דאיבא למימא אילו חזן קמן הוה מודו לודי, אמרת מדימינא!
 5 **ואוקי ממונא בחוקת מריה -** בחוקת הלוה. ואם
 6 קרקע היא - תבטול בחוקת הבורח. ודוקתי
 7 במריציא אין נאמנין - לא לדיחוי שטרא
 8 מעילא למינאי ביה. אלא דלא קרעין ליה. ואי
 9 תפיס מידו הדיא אתו ולא ורבע מניה - לא
 10 מפנין מניה, דאמרין: אוקי תרי לבדי תרי,
 11 וממונא בחוקת היבא דקאי. וזין נכסיה - מכר
 12 קרקעותיו. חלים - בריא. ולא אמרן - דאוקי
 13 נכסי שטרא. שטיא. אלא דיאית ליה -
 14 בכססיה הללו חוקא דאבדוסא. שדוה על אבותיה,
 15 דחוקת מעילא תיה. אבל לית ליה חוקא
 16 **דאבדוסא -** אלא חוקת נדפשיה. שקאנן און
 17 והחוקי בידו - כקניניהו כן מכירתו, ואין חוקתו
 18 חוקת לבטל מכירתו. נהי דהוקמו לא הוויא -
 19 לעונשה אין נפש אל נתנן, הכהשה היא לבטל
 20 עדותן, אין חושבן את השטר - מתוך שטר
 21 אחר. אלא אם כן קרא ערער - על אותו שטר
 22 האחר, והחזיק בבית דין על ידי ערער. דאי לא
 23 קרא עליו ערער - חישבין דלמא הדיא נופח
 24 מוסיף און שטיי שדות - מעדים הוויא, אלא
 25 התנאים על שני שטרות אחרים. שון מכר שתי
 26 שדות, ואכלום הלקוחות על ידי שטרות הללו
 27 שלש שנים - מקימין שטר שלישי מתן, און
 28 ההתימות דמות. כשופי - בלא ערער. ויוצא
 29 מתחת ידי אחר - והשטרות הללו שמוקמינן
 30 את השלישי מהם יוצא מתחת ידי אחר, לא
 31 מתחת ידי זה. והמוניא את השלישי. וזיפי
 32 זיזפי - והסכלי ככתב על אותן שטרות, וכיון
 33 הותם הוא עצמו את השלישי ודומת אותה
 34 התימה. סבין - ממונא כתב כתב, הוויא
 35 ואינו לפניו. כותב אדם - אם עשאוהו עד
 36 דבר, וירא לשטר - כתובו על התיבת קלף
 37 ומענינה. ושופי - על פי אותו כתב, אפילו
 38 לאחר כמה שנים. שוכריש מעצמו -
 39 ראיית השטר נוכר קעת מעדותו נמליה. אף על
 40 פי שכן וזכרה מעצמו - אלא לאחר שראה
 41 בשטר וזין וזכר, שלא נחשבו מנוטל כל
 42 כן, כששמוכריים לו נוכר, אבל אינו נוכר לגמרי
 43 על, לא, דהומנא אהו מנידיס, ולא מפי כתבם.
 44 עצמו מאי - אם בעל דין עצמו מוכידי על
 45 שוכר מאי.

1 **וכשם שאין מוסיין אלא בפניהם -** שדרי הם באין לחייבין לודי כענין או נפש
 2 או מונח, והתורה הקדים 'ודועי בעליו' - יבא בעל השטר ויעמוד על שורו (בבא קמא
 3 ק.ב.) כן אין מוכחישין - אפילו לבטל עדותן, לא הוו משנייהו בהו - בעדי השטר
 4 לבטב על פניהם. הוויא - דאיבא למימא אילו חזן קמן הוה מודו לודי, אמרת מדימינא!
 5 **ואוקי ממונא בחוקת מריה -** בחוקת הלוה. ואם
 6 קרקע היא - תבטול בחוקת הבורח. ודוקתי
 7 במריציא אין נאמנין - לא לדיחוי שטרא
 8 מעילא למינאי ביה. אלא דלא קרעין ליה. ואי
 9 תפיס מידו הדיא אתו ולא ורבע מניה - לא
 10 מפנין מניה, דאמרין: אוקי תרי לבדי תרי,
 11 וממונא בחוקת היבא דקאי. וזין נכסיה - מכר
 12 קרקעותיו. חלים - בריא. ולא אמרן - דאוקי
 13 נכסי שטרא. שטיא. אלא דיאית ליה -
 14 בכססיה הללו חוקא דאבדוסא. שדוה על אבותיה,
 15 דחוקת מעילא תיה. אבל לית ליה חוקא
 16 **דאבדוסא -** אלא חוקת נדפשיה. שקאנן און
 17 והחוקי בידו - כקניניהו כן מכירתו, ואין חוקתו
 18 חוקת לבטל מכירתו. נהי דהוקמו לא הוויא -
 19 לעונשה אין נפש אל נתנן, הכהשה היא לבטל
 20 עדותן, אין חושבן את השטר - מתוך שטר
 21 אחר. אלא אם כן קרא ערער - על אותו שטר
 22 האחר, והחזיק בבית דין על ידי ערער. דאי לא
 23 קרא עליו ערער - חישבין דלמא הדיא נופח
 24 מוסיף און שטיי שדות - מעדים הוויא, אלא
 25 התנאים על שני שטרות אחרים. שון מכר שתי
 26 שדות, ואכלום הלקוחות על ידי שטרות הללו
 27 שלש שנים - מקימין שטר שלישי מתן, און
 28 ההתימות דמות. כשופי - בלא ערער. ויוצא
 29 מתחת ידי אחר - והשטרות הללו שמוקמינן
 30 את השלישי מהם יוצא מתחת ידי אחר, לא
 31 מתחת ידי זה. והמוניא את השלישי. וזיפי
 32 זיזפי - והסכלי ככתב על אותן שטרות, וכיון
 33 הותם הוא עצמו את השלישי ודומת אותה
 34 התימה. סבין - ממונא כתב כתב, הוויא
 35 ואינו לפניו. כותב אדם - אם עשאוהו עד
 36 דבר, וירא לשטר - כתובו על התיבת קלף
 37 ומענינה. ושופי - על פי אותו כתב, אפילו
 38 לאחר כמה שנים. שוכריש מעצמו -
 39 ראיית השטר נוכר קעת מעדותו נמליה. אף על
 40 פי שכן וזכרה מעצמו - אלא לאחר שראה
 41 בשטר וזין וזכר, שלא נחשבו מנוטל כל
 42 כן, כששמוכריים לו נוכר, אבל אינו נוכר לגמרי
 43 על, לא, דהומנא אהו מנידיס, ולא מפי כתבם.
 44 עצמו מאי - אם בעל דין עצמו מוכידי על
 45 שוכר מאי.

1 **וכשם שאין מוסיין אלא בפניהם -** שדרי הם באין לחייבין לודי כענין או נפש
 2 או מונח, והתורה הקדים 'ודועי בעליו' - יבא בעל השטר ויעמוד על שורו (בבא קמא
 3 ק.ב.) כן אין מוכחישין - אפילו לבטל עדותן, לא הוו משנייהו בהו - בעדי השטר
 4 לבטב על פניהם. הוויא - דאיבא למימא אילו חזן קמן הוה מודו לודי, אמרת מדימינא!
 5 **ואוקי ממונא בחוקת מריה -** בחוקת הלוה. ואם
 6 קרקע היא - תבטול בחוקת הבורח. ודוקתי
 7 במריציא אין נאמנין - לא לדיחוי שטרא
 8 מעילא למינאי ביה. אלא דלא קרעין ליה. ואי
 9 תפיס מידו הדיא אתו ולא ורבע מניה - לא
 10 מפנין מניה, דאמרין: אוקי תרי לבדי תרי,
 11 וממונא בחוקת היבא דקאי. וזין נכסיה - מכר
 12 קרקעותיו. חלים - בריא. ולא אמרן - דאוקי
 13 נכסי שטרא. שטיא. אלא דיאית ליה -
 14 בכססיה הללו חוקא דאבדוסא. שדוה על אבותיה,
 15 דחוקת מעילא תיה. אבל לית ליה חוקא
 16 **דאבדוסא -** אלא חוקת נדפשיה. שקאנן און
 17 והחוקי בידו - כקניניהו כן מכירתו, ואין חוקתו
 18 חוקת לבטל מכירתו. נהי דהוקמו לא הוויא -
 19 לעונשה אין נפש אל נתנן, הכהשה היא לבטל
 20 עדותן, אין חושבן את השטר - מתוך שטר
 21 אחר. אלא אם כן קרא ערער - על אותו שטר
 22 האחר, והחזיק בבית דין על ידי ערער. דאי לא
 23 קרא עליו ערער - חישבין דלמא הדיא נופח
 24 מוסיף און שטיי שדות - מעדים הוויא, אלא
 25 התנאים על שני שטרות אחרים. שון מכר שתי
 26 שדות, ואכלום הלקוחות על ידי שטרות הללו
 27 שלש שנים - מקימין שטר שלישי מתן, און
 28 ההתימות דמות. כשופי - בלא ערער. ויוצא
 29 מתחת ידי אחר - והשטרות הללו שמוקמינן
 30 את השלישי מהם יוצא מתחת ידי אחר, לא
 31 מתחת ידי זה. והמוניא את השלישי. וזיפי
 32 זיזפי - והסכלי ככתב על אותן שטרות, וכיון
 33 הותם הוא עצמו את השלישי ודומת אותה
 34 התימה. סבין - ממונא כתב כתב, הוויא
 35 ואינו לפניו. כותב אדם - אם עשאוהו עד
 36 דבר, וירא לשטר - כתובו על התיבת קלף
 37 ומענינה. ושופי - על פי אותו כתב, אפילו
 38 לאחר כמה שנים. שוכריש מעצמו -
 39 ראיית השטר נוכר קעת מעדותו נמליה. אף על
 40 פי שכן וזכרה מעצמו - אלא לאחר שראה
 41 בשטר וזין וזכר, שלא נחשבו מנוטל כל
 42 כן, כששמוכריים לו נוכר, אבל אינו נוכר לגמרי
 43 על, לא, דהומנא אהו מנידיס, ולא מפי כתבם.
 44 עצמו מאי - אם בעל דין עצמו מוכידי על
 45 שוכר מאי.

34 **ידועי סהדווא, ומנישן על מנייהו -**
 35 **הויבא אמר: אפילו עצמו. מר בריה דרב אשי אמר: עצמו לא.**
 36 אמרינן דהוה חוקת מוחוק, ודאמר בפרק "השאלא" (בבא מעינא ק.א) גבי המחליף פרה בחמור, דפריה: ולחוי אידיק תמיעהו דמאן קיימא, ולחוי אידיק תמיעהו ומני: דקיימא באגם.
 37 אמר רבינו יוחנן: דהבא אל שייך בלממא דאמרין בסוף קדושין (ע.ט.א) ובימי שמי' (ג.ב.) בבא בתרא ק.ג.ב.) אם שכיר מרע הוא - עליהם לרביא ראה שביאיה היה, ואם בריא אתו כו,
 38 דבר שטיא דהבא כיון עדתים חלים תנתים שטיה, אין ראייה ממה שהוא עבשו. **דלמא** וזיפי זיפי - אמר רבינו הם: דדוקא היבא שאנו אין מכריין החתימה אלא על ידי דמיין החתימה
 39 להחתימה, אבל היבא ומכריין חתימת העדים טבבעת עין, על פי שיש לו חתימה אחרת תחת ידו - ליבא למישר דלמא זיפי, זיפי וזיפי ומכריין החתימה - אם זיפי הוא היבא הדיב
 40 **ורבי** יוחנן אמר אף על פי שאין זכרה מעצמו - פירשו: אבל על ידי השטר וזכרה. אבל אם אין זכרה כלל - לא. דמפיהם ולי נמי כתבם, דאמרין פרק "ארבעה אוקי" (בבא מעינא ק.א.)
 41 גבי מנישן מה לא תקנו בן דקדושיה, דקאמר: לינוי גבי דשיס, אין ריבוי - ליתו ולסודו, ואל יא - וימנין דחווו בכתבא, ואותו מסודו, ואמר רבנאנא "מפיהם" - לוי נמי כתבם.
 42 ואם תאמר: תבא נמי, אמאי לא אסרינן ליתבו עדות על השטר, שמא שכתב לגמרי ואותו מסודו כתבא, דחישבין תפיסו הדיב ויש לומר: דודאי דתם חשו בהדיס, לפי שבת דין מוסריק לו
 43 השטר, ויסודו שלכן מסודו לו שיעיד אפילו לא יזכור. אבל הכא, מעצמו כתב עדותו על השטר - לא חשו חבמינן ליה, ואם תאמר: ואמאי לא מצו ליה ככתבא ולסאדו? דהא תן
 44 ב'ג' ע'ס' (בבא בתרא ק.א.) נמי שכתבו שטיא חבור - מעצמו עליו עד עדים, אבל לית דין תשיין לו קומנו. ומרפש בגמרא מוח קומנו. בן בריהול קמא (בבא קמא ק.א.) דאמרין
 45 גבי שורף שטרותיו של חבירו: פטור מריני אור, כו', הכי דמיא א דאיבא סודי דריעי מהו היה כתוב ביה בשטרא - לבתוב ביה שטרא אחרניא, אלמא לא חשבני ליה מפיהם ולא מפי
 46 כתבם ויש לומר: דבריק "ארבעה אוקי" (בבא מעינא ק.א.) חישבין דלמא אתו מסודו כסתם ככילו וזכרן העדות, אבל דזאי: אם היו מעדיין שכן יראו בחתימתן - והא לא חשיבין מפיהם ולא
 47 מפי כתבם, דיעדים החותמין על השטר נעשה כמי שנתקרה עדותן בבית דין, והוי כאילו מעדיין ראית עדות שנתקרה בבית דין, ואם תאמר: אפילו אין זה וזכרה כלל מה בקרי יבאי
 48 שטור

כתובות. פרק שני - האשה שנתארמלה דף כא עמוד א - מותר מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רא
 תוספות

1 על כתב ידן הן מעידין — נראה, ולרבי אפילו אומרים בפירוש דמעידין על מנה שבשטר
 2 והכח. לרבי הקמים על מנה שבשטר הם מעידים — אגרונו ראינו המלוה חתומנו. הלכך
 3 בתרי טג, ואי צריך חד מעידיה לאסחודי אדחבריה. מהו דתימא לרבי ספוקי מספקא
 4 ליה אי על כתב ידן — אתו נוקקין שיערו. וא על מנה שבשטר — ומשום שמתא על כתב
 5 ידן הן מעידין — מצריך תדא לכל כתב הכתא. —
 6 ומשפט מיהא לא פשיטא ליה. ונפקא מינה —
 7 כי ספק כולדא, לפנים החתומים על השטר ומת
 8 אחד מהן — צריך שנים מן השוק להעיד עליו,
 9 ואין זה כשר להעיד על כתב ידו ועל של חבריו
 10 ולרעה אחד עמו שיעד על שותפו. ודלמא על
 11 מנה שבשטר הן מעידין. וכי אומר זה כתב ידי
 12 — נפק פלוגא דממתא אפמייה. וזה שמעיד עמו
 13 על חתימתו — לא פשיטא ליה וכו'. מוריד, דאמי
 14 צריך לו. וכי הדר מנתרף עם הדינא מן השוק
 15 להעיד על חתימת המת — הדר נפק ריבעא
 16 דמנתנא אפמייה, אשומח כולדא ממתנא בן
 17 ריבעא נפק אפמייה, ואגן "על פי שנים עדים"
 18 בענין, חצי דבר על פה של זה וחצי דבר על פה
 19 של זה, הלכך ניבעי תרי. דכיון דספקא היא —
 20 נזיל כל לחומרא והכא לחומרא: היא
 21 דרשניה קיימא אולטין לחומרא. ואמרין: על
 22 כתב ידן הן מעידין, ובענין תרין על כל כתב
 23 הכתא. והוא דכיון דהן מעידיה — בענין תרין על
 24 השוק, שיעד האחד על כתב די המת, ואחד
 25 מתו יעיד על כתב די המת והתי. דאי היה
 26 פשיטא לן דעל כתב ידן מעידין — היי סגי בחד
 27 מן השוק שיעד על שתי החתומות. והיי יעיד
 28 גם הוא על שתיים, ולא נפק כולא ממתנא נבי
 29 ריבעא אפמייה דחד — אידוהו בני צריך ליתו
 30 מן השוק שיעד על חתימתו. אבל השתא
 31 דמספקא לן דלמא על מנה שבשטר הן מעידין,
 32 ועל כתב ידן היא נאמן ואין צריך לצדוק, ועד
 33 אנו צריכים לו שיעד על חותמת המת — נפק
 34 חלתא ריבעא אפמייה. אי ליבא תרין מן השוק
 35 שלא היה זה צריך להעיד על המת. קמשעת לן
 36 דפשיטא ליה. וטגי בחד מן השוק, ושניהם יעידו
 37 על שותפו. ליה — כיבא קולא — כי הבא איתו לרבנן
 38 על שנים מן השוק שיעדו על של המת, וזה
 39 לבדו יעיד על חתימתו. נבי ריבעא — חסד
 40 ריבעא. צריך שנים — לרבי חסידים. ואי ליבא
 41 שנים — שיכירו כתב המת. אלא חד — זה היה
 42 נמי מכירה, מאי ניעבדי? לכתוב — זה שנשאר
 43 בתרים. חתימת דיה איתא אפמייה בני דינא
 44 — ויחלה הידינים, וקשיהו אצל חתימתו
 45 שבשטר. ומפוקי — הידיה דשטר מתוך
 46 דאחסא. דלא צריך לאסחודי אחתימת דיה.
 47 וכתב עליה מאי יעבי — למעלה מן החתימה
 48 יכתוב שיה החתום היה מנתן מנה, ויכתוב כה
 49 אני פלוני החתום למטה ליהי מנה מפלוני.
 50 מנכנסים בני חורין — וממשעבדי לא. ולית ליה
 51 קלא לדבר שאינו עשוי בעדים. מהו דתימא —
 52 כי היכי דהלכה כרבי מחבירו — הכי נמי אפילו

1 על כתב ידן הן מעידין — נראה, ולרבי אפילו אומרים בפירוש דמעידין על מנה שבשטר
 2 והכח. לרבי הקמים על מנה שבשטר הם מעידים — אגרונו ראינו המלוה חתומנו. הלכך
 3 בתרי טג, ואי צריך חד מעידיה לאסחודי אדחבריה. מהו דתימא לרבי ספוקי מספקא
 4 ליה אי על כתב ידן — אתו נוקקין שיערו. וא על מנה שבשטר — ומשום שמתא על כתב
 5 ידן הן מעידין — מצריך תדא לכל כתב הכתא. —
 6 ומשפט מיהא לא פשיטא ליה. ונפקא מינה —
 7 כי ספק כולדא, לפנים החתומים על השטר ומת
 8 אחד מהן — צריך שנים מן השוק להעיד עליו,
 9 ואין זה כשר להעיד על כתב ידו ועל של חבריו
 10 ולרעה אחד עמו שיעד על שותפו. ודלמא על
 11 מנה שבשטר הן מעידין. וכי אומר זה כתב ידי
 12 — נפק פלוגא דממתא אפמייה. וזה שמעיד עמו
 13 על חתימתו — לא פשיטא ליה וכו'. מוריד, דאמי
 14 צריך לו. וכי הדר מנתרף עם הדינא מן השוק
 15 להעיד על חתימת המת — הדר נפק ריבעא
 16 דמנתנא אפמייה, אשומח כולדא ממתנא בן
 17 ריבעא נפק אפמייה, ואגן "על פי שנים עדים"
 18 בענין, חצי דבר על פה של זה וחצי דבר על פה
 19 של זה, הלכך ניבעי תרי. דכיון דספקא היא —
 20 נזיל כל לחומרא והכא לחומרא: היא
 21 דרשניה קיימא אולטין לחומרא. ואמרין: על
 22 כתב ידן הן מעידין, ובענין תרין על כל כתב
 23 הכתא. והוא דכיון דהן מעידיה — בענין תרין על
 24 השוק, שיעד האחד על כתב די המת, ואחד
 25 מתו יעיד על כתב די המת והתי. דאי היה
 26 פשיטא לן דעל כתב ידן מעידין — היי סגי בחד
 27 מן השוק שיעד על שתי החתומות. והיי יעיד
 28 גם הוא על שתיים, ולא נפק כולא ממתנא נבי
 29 ריבעא אפמייה דחד — אידוהו בני צריך ליתו
 30 מן השוק שיעד על חתימתו. אבל השתא
 31 דמספקא לן דלמא על מנה שבשטר הן מעידין,
 32 ועל כתב ידן היא נאמן ואין צריך לצדוק, ועד
 33 אנו צריכים לו שיעד על חותמת המת — נפק
 34 חלתא ריבעא אפמייה. אי ליבא תרין מן השוק
 35 שלא היה זה צריך להעיד על המת. קמשעת לן
 36 דפשיטא ליה. וטגי בחד מן השוק, ושניהם יעידו
 37 על שותפו. ליה — כיבא קולא — כי הבא איתו לרבנן
 38 על שנים מן השוק שיעדו על של המת, וזה
 39 לבדו יעיד על חתימתו. נבי ריבעא — חסד
 40 ריבעא. צריך שנים — לרבי חסידים. ואי ליבא
 41 שנים — שיכירו כתב המת. אלא חד — זה היה
 42 נמי מכירה, מאי ניעבדי? לכתוב — זה שנשאר
 43 בתרים. חתימת דיה איתא אפמייה בני דינא
 44 — ויחלה הידינים, וקשיהו אצל חתימתו
 45 שבשטר. ומפוקי — הידיה דשטר מתוך
 46 דאחסא. דלא צריך לאסחודי אחתימת דיה.
 47 וכתב עליה מאי יעבי — למעלה מן החתימה
 48 יכתוב שיה החתום היה מנתן מנה, ויכתוב כה
 49 אני פלוני החתום למטה ליהי מנה מפלוני.
 50 מנכנסים בני חורין — וממשעבדי לא. ולית ליה
 51 קלא לדבר שאינו עשוי בעדים. מהו דתימא —
 52 כי היכי דהלכה כרבי מחבירו — הכי נמי אפילו

53 מתחבירו. דנפקי מבי דינא דמי שפואל — שקיימוהו בבית דינו, וכך נמצא כחוד בתנפס שכתבו הידינים בו. מראהו רב ענין בו — אלאמא כרבי סבירא ליה, שצריך לומר: זה כתב ידי
 54 זה כתב ידי של חברי. שביאי ריבתי הוה — שהוצרך לעיני בתקנום. והוה שפואל — שום לא כתב בו אלא: פלוני העיד על כתב ידו לפלוני על כתב ידו. שמתא שפיציגו וחתומים
 55 שטר זה הכתב דין לגבות היא אותו בית דין טועה לומר שהלכה כרבי. וימאן שאן זה קום. איבא יבדריא ליה — בעלמא לא את מחבירי, ובדא אפילו מחבירי. שטר — שטר
 56 שכחתי בו נתפס, ונתפס חתימתי על התפס שלו, ואזי וכן, כשדוציאו המזלה לגבות. עשרי הלה לומר מתיקו וזא. ובא אחד מעידי השטר ונתעב על כתב ידו, ואחד מן הידינים העיד
 57 על כתב ידו — מצטרפן להשטר. מאי דקא מסחיר סחיא בו — עדי השטר מעידין על מנה שבשטר כרבנן, והידינים מעידין בפנינו נתקיים. כי דיהדה איהו דמיני ר' יוחנאן דיה
 אקלע

על כתב ידן הן מעידין — נראה, ולרבי אפילו אומרים בפירוש דמעידין על מנה שבשטר
 והכח. לרבי הקמים על מנה שבשטר הם מעידים — אגרונו ראינו המלוה חתומנו. הלכך
 בתרי טג, ואי צריך חד מעידיה לאסחודי אדחבריה. מהו דתימא לרבי ספוקי מספקא
 ליה אי על כתב ידן — אתו נוקקין שיערו. וא על מנה שבשטר — ומשום שמתא על כתב
 ידן הן מעידין — מצריך תדא לכל כתב הכתא. —
 ומשפט מיהא לא פשיטא ליה. ונפקא מינה —
 כי ספק כולדא, לפנים החתומים על השטר ומת
 אחד מהן — צריך שנים מן השוק להעיד עליו,
 ואין זה כשר להעיד על כתב ידו ועל של חבריו
 ולרעה אחד עמו שיעד על שותפו. ודלמא על
 מנה שבשטר הן מעידין. וכי אומר זה כתב ידי
 — נפק פלוגא דממתא אפמייה. וזה שמעיד עמו
 על חתימתו — לא פשיטא ליה וכו'. מוריד, דאמי
 צריך לו. וכי הדר מנתרף עם הדינא מן השוק
 להעיד על חתימת המת — הדר נפק ריבעא
 דמנתנא אפמייה, אשומח כולדא ממתנא בן
 ריבעא נפק אפמייה, ואגן "על פי שנים עדים"
 בענין, חצי דבר על פה של זה וחצי דבר על פה
 של זה, הלכך ניבעי תרי. דכיון דספקא היא —
 נזיל כל לחומרא והכא לחומרא: היא
 דרשניה קיימא אולטין לחומרא. ואמרין: על
 כתב ידן הן מעידין, ובענין תרין על כל כתב
 הכתא. והוא דכיון דהן מעידיה — בענין תרין על
 השוק, שיעד האחד על כתב די המת, ואחד
 מתו יעיד על כתב די המת והתי. דאי היה
 פשיטא לן דעל כתב ידן מעידין — היי סגי בחד
 מן השוק שיעד על שתי החתומות. והיי יעיד
 גם הוא על שתיים, ולא נפק כולא ממתנא נבי
 ריבעא אפמייה דחד — אידוהו בני צריך ליתו
 מן השוק שיעד על חתימתו. אבל השתא
 דמספקא לן דלמא על מנה שבשטר הן מעידין,
 ועל כתב ידן היא נאמן ואין צריך לצדוק, ועד
 אנו צריכים לו שיעד על חותמת המת — נפק
 חלתא ריבעא אפמייה. אי ליבא תרין מן השוק
 שלא היה זה צריך להעיד על המת. קמשעת לן
 דפשיטא ליה. וטגי בחד מן השוק, ושניהם יעידו
 על שותפו. ליה — כיבא קולא — כי הבא איתו לרבנן
 על שנים מן השוק שיעדו על של המת, וזה
 לבדו יעיד על חתימתו. נבי ריבעא — חסד
 ריבעא. צריך שנים — לרבי חסידים. ואי ליבא
 שנים — שיכירו כתב המת. אלא חד — זה היה
 נמי מכירה, מאי ניעבדי? לכתוב — זה שנשאר
 בתרים. חתימת דיה איתא אפמייה בני דינא
 — ויחלה הידינים, וקשיהו אצל חתימתו
 שבשטר. ומפוקי — הידיה דשטר מתוך
 דאחסא. דלא צריך לאסחודי אחתימת דיה.
 וכתב עליה מאי יעבי — למעלה מן החתימה
 יכתוב שיה החתום היה מנתן מנה, ויכתוב כה
 אני פלוני החתום למטה ליהי מנה מפלוני.
 מנכנסים בני חורין — וממשעבדי לא. ולית ליה
 קלא לדבר שאינו עשוי בעדים. מהו דתימא —
 כי היכי דהלכה כרבי מחבירו — הכי נמי אפילו

כתובות. פרק שני - האשה שנתארמלה דף כא עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזילץ)"

תוספות

1 האמר רב פפי אל אשרותא - תימה: דפרין מדרב פפי, ובפרק 'זכותב' (כתובות פה,א)
 2 מסיק ליתלחא לדרב פפי מדרב נתנון ב'ו ונדר ובפרק 'כל הגני' (גיטין כ"ב,ב) מסיק
 3 דרב לית ליה דרב פפי. והיכי פרק אבן מדרב פפי אמילתייה דרבי מיהו, הא איבא לתרין:
 4 דאלישנא דאמר ליה משמיה דרב הונא פריך. ואין לומר דהכי פריך: כיון דאמר משתתמו
 5 אין מעדיין לפני הוהם - אלא תימון הוהם
 6 כשקרא: אמ כן משמיהו עד שלא חתמו נמי,
 7 דכתביה נמי מחיו כשקרא. דאם כן הוה קשיא
 8 דרב אורב, דהבא חישי למחיו כשקרא. ובפרק
 9 'כל הגני' (שם) לא אלישנא אלא טעמא, ומדשתמו
 10 דמי לנגועים בעדות, כעין שפירש בקונטרס גבי
 11 ההוא שקרא ערער על אחו מן. ותריץ רבינו
 12 תם: דרך התמודד להקשות אפילו מדרב רב
 13 דוי הלכתא הוי. ופסק רבינו תם ודבתיב
 14 אורבאטא אפילו אמטלילי דכפריה, ולא קיימא לן
 15 כרב פפי דחישי למחיו כשקרא. אף על גב דפרין
 16 מניה, ופריך נמי מהררעו בבמה מקומות כשקרא
 17 'שבעת העדות' (שבעות לג,ב) ובפרק 'שם כבוד'
 18 (בברות ט"א,א) האמרנו נהררעו לא כתבינו
 19 אורבאטא כו'. ויש מפרשי: ולחא דקאמר
 20 'ברובות' ובפרק 'כל הגני' (גיטין כ"ב,ב) ולא בעי
 21 למיזר דליתא דלרב פפי, אלא דליתא לקשיא,
 22 שאן לדמות אשרותא שהוה מעשה ליה על
 23 לעקר שטרות, ואשמותא בדין לכליל ליה לרמא
 24 חישינן למחיו כשקרא. ורבינו יצחק 'מדפריד'
 25 תריץ: ולכתולה ודאי חישינן למחיו כשקרא,
 26 כדאמר להו רב לשרי: כי יתיבו בחיני כו' (נבא
 27 בתרא ק"ע,א) אבל יתרוב - לא חישינן. ולחתי
 28 פריך הכא, דהוי לכתולה. הוא דקאמר וליתא
 29 לדרב פפי - הינו יעבר. והדאי איתרא
 30 ד'רובות' (כתובות פה,א) כיון שהיתה צריכה
 31 לחזור לבית דין כריבער זמי. ודחישה נמי
 32 דכתבינו אמטלילי דכפריה - הינו משום כיון
 33 דאינו יכול ללך שם - כדבעיב זמי.
 34 **ושמע** יחזיק יעקב חתימת חתמת פניו אין
 35 צריך להעיד בפניהם. דקסקא דערך
 36 דצריך להעיד בפניהם, אף על גב דלא תהא
 37 שמיעה גדולה מראיה, לפי שהיו ראיין יתור בית
 38 דין, וכשתי מעדיין בפניהם - אין נראה אלא
 39 כער פני עד. ומשום זה הוצרכו שלשה בקיום
 40 שטרות, והוא סגי בשנים, אלא משום דבעי
 41 שיהא בית דין בדפרשישט, ועוד אמור רבנו יצחק
 42 דסלקא ונתן דרייכין להעיד בפניהם משום
 43 דעפענס אין מבריין אלא על ידי שראו גלילה
 44 דליבא למיזר לא תהא שמיעה גדולה מראיה
 45 השמיעה אינה יכולה להיות גלילה כדאמר
 46 בראש השנה (כה,ב) הדקירת עדים כתולה דין
 47 דמי ותולה דין כפי אל אלא כיום, כדאמרין
 48 בסנהדרין (ל"ב,א). **כפי כל** אחר ואחד -
 49 דסלקא דערך כיון שהעידו בפני שנים - יכול
 50 השלישי לכתוב על ספק השנים; אף על פי שלא
 51 העידו בפניו. **הנה** לערות החדש דאורייתא -
 52 ובדאורייתא אין עד נעשה דין, וטעמא דאין עד

1 אקילע רבאי למיבון שומשמי גרסין, ולא גרסין דאקילע, ולא גרסין לנבן, ולא רמי
 2 אמרה, דאי אפשר לומר כן שאמר רמי עדות זו על אמימר רוב אש, שהרי רב אשי במה
 3 הורת היה אחריה, דאמרין בקדושין (ע"ב,ג) יום שמת רב יהודה נולד רבא, יום שמת רבא
 4 נולד רב אשי. אבא דאבן - רמי רב חמא. שלשה שיבו - בבית דין, לקיים השטר -
 5 ובלא העדאת עדים שיעידו על חבבי כתיב, לפי
 6 שהדיינין עצמן מביינין אותה. חתמי מברין
 7 אותה ואחד אינו מביד. עד שלא חתמו -
 8 השנים על התנפן. מעדיין - לפני השלישי
 9 שהיו בחב דין על התנפן. וחוזם - עצמם על
 10 מה שכתובין 'אשרותיה וקיימנהו לשטרא דנן'
 11 במנות תלחא דאשמודנא דחתמינת דין
 12 דסהרי היא'. משתתמו אין מעדיין - דחתמה
 13 בקיימאט כשקרא ותו. ולאוו תלחא ותו ידיעי.
 14 ופי' כתבינו - לאשרא דיידיה בחמיה. וכי
 15 קודם שנתקיים לפני שלשתן יכתבו 'במנות
 16 תלחא דוינא דאשמודנא' כו', אשרא -
 17 לשון חזק, שמחוקים (את השטר) וכותבין
 18 אשרותיה. דכתבא מקמי דניחו מחיי כו' - עד
 19 שלא העידו העדים על כתב רבא דהיינין
 20 'במנות תלחא דוינא דוינא נפקי שטרא דין קרמא
 21 ואסחדו פלגו ופלגו אחתמינת ידיהו ואשרתו
 22 קיימנהו'. עד נעשה יוין - שטר השנים
 23 העידו על החתמות. צייבין להעיד בפני כל
 24 אחד ואחד - שאם העידו בפני השנים - אין
 25 השלישי יכול לחתום. הוא אבא הוצרכו השנים
 26 להעיד בפני השלישי. ולפא לעולם צייבין -
 27 להעיד, שאין עדות אלא על ידי הגדת עדות.
 28 ושאינו הבא דקא מקיימא הנה - בפני היחיד
 29 שאינו מביד. ולא מקיימא הנה כלל - אי לא
 30 הוה מסהדי באפיה. וארוו שלשה - בעדות
 31 החדש שאן יתו בית דין - כדמסנהדין ומקדשין
 32 את החדש. יעמדו השנים - לחיות עדים. והתם
 33 פריקין: לא תהא שמיעה גדולה מראיה
 34 ומקיימא לה כשראוהו גלילה. גרסא לא לא
 35 יעידו לבקר - על מה אימרו מקודש. שאין
 36 התיור נאמן - לקוש החדש בחידי. ליבבו
 37 ב'רבתיהו - אחד שהעידו בפניו. וקא קריע
 38 על האחז - שהוא פסול. אין חתמו -
 39 השני דיינים על האשרותא. מעדיין - על זה
 40 שהוא כשר. משתתמו - הוה לוד נגעין בעדות,
 41 שגנאי להם שישובו עד פסול דין.
 42 תר

1 **מקודש**, שאין התיור נאמן על ידי עצמו. ואי סלקא דעתך דעד נעשה דין - למה לי פולי'
 2 האי? ליבבו בדוקייהו וליקדשי? אמר ליה: אי תרדי קשא לי, ושאלתייה לרב יצחק בר
 3 שמואל בר מרתא, ורב יצחק לרב הונא, ורב הונא לחמיא בר רב, ורמיא בר רב לרב, ואמר
 4 להו: הנה לערות החדש דאורייתא, וקיום שטרות דרבנן. אמר רבי אבא אמר רב הונא
 5 אמר רב: שלשה שישבו לקיים את השטר, וקרא ערער על אחד מהן, עד שלא חתמו -
 6 מעדיין עליו וחוזם, משתתמו אין מעדיין עליו וחוזם. ערער דמאי? אי ערער דגלגולתא
 7 תר

נעשה דין - משום דבעינן שיעידו לפני הדיינין, כמו שמפרש רבינו שמואל בן שאול, דכתיב 'ועמדו שני האנשים' - אלא העדים, 'לפני ה' אלו הדיינין, ויש מפרשי: משום דבעינן עדות
 אשאה יכול לחתום, ואם העדים נעשו דיינין - עדות שאין אותה יכול לחתום היא. שלא יקבלו חמה על עצמן, ומזהו, לפי טעם זה, אם העדים קרובים לדיינין - אינם יכולים להעיד, ולא
 יקבלו חמה עליהם. אלא כיון כיון הנה נעו בו בית דין אחר - עדות שאהיה יכול לחתום קיימא בהו, רבי בני יהודה היינין נעשה ער. ודוקא בעד המעיד אמרין דאין עד נעשה דין, ושייכי
 דני טעמא, אבל עד שאינו צריך להעיד, כגון שני אחים שיעידו, או כגון שראוהו ביום שאינו צריך להעיד, ולא תהא שמיעה גדולה מראיה - נעשה דין, ודוקא כרידי מנמות, אבל כרידי
 נפשות - אפילו עד שאין צריך להעיד אין נעשה דין לרבי עקיבא דאמר מנכות מכות (ו,א). אפילו כן מאה - כולן עדים. וטעמא מפרש בפרק 'ארוהו בית דין' (ראש השנה כ"א,א) משום
 דכתיב 'ויחילו העדה', והן כיון דהוה דקטל - תו לא חזי ליה זכותא. ודוקא בדאורייתא, אבל דרבנן - אפילו עד המעיד נעשה דין.

כתובות. פרק שני - האשה שנתארמלה דף כב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שניבולצין) רה

1 תרי ותרני נגוה - זה אמר לא גול - זהו להו תרי ותרני, ולא מתכשר בהכי. ודקיימא לן
2 לקמן בפרקין (מ.א.) אין ערער פחות משנים. דגם משפחה - שהעידו עליו שהוא עבר,
3 ועבר פסול לזיון ולעדוהו קל וחומר מאשה. כדאמר בפרק 'הובל' (בבא קמא פ.א.) גלוי
4 מילתא בעלמא הוא - שחתמו מאמיא אין מעידין עליו? מאי חשד נוגע בעדות איבא
5 הכא דבר לו צריך? הוה לפר, דבר העשירי

1 תרי ותרני נגוה - זה אמר לא גול - זהו להו תרי ותרני, ולא מתכשר
2 בהכי. וקשה הדבא אליבא דרב ודנא קיימין. דאית ליה (שמעון מ.ג.) דו באה פני
3 עצמה ומעידה. דאית לן לשימור אוקי גברא אחתקה. ועוד ולרב סודא דאמר (שם) ביהו
4 סודי שקרי למה לי - מדה הכא דבירא גברא מנילא מתכשר. שהיא אם את פתא אמלו
5 מעדיה על ארם אחוה פסול, לולא חסדא

6 גלותה הוא, שידבק אחריה עד שיבורר הדבר.
7 ואין עדותן של אלו תלוי בהנדה, ואין אלא
8 מגלי דבר בעלמא. דקבר משפחה - והשיב את
9 הגולה. ואי לא רבי אבא דרבי כפי - שהוכרה
10 לו לא זמן. שבתיה - שבתיה. ופתי אחד
11 - חזן - עד שלא חתמו. ודקיימא לדיביה כי -
12 דקיימא העשירי בשליטה. וצריכה שנים וחומים ב -
13 יאמר שבשנים קיימורה. ואי כתב ביה שמרא
14 דגם נפק קיימא בן דינא תו לא צריך - ולא
15 מקרי בן דינא בענין מתלתא. כי דינא דרבנא
16 איש - אורחא מדינתא נקט. שהוא חזן ואמר
17 ישיבה במתא מחסיא בימי רב נחמן בר יצחק
18 דהוא רב שבתאי. ודאדי בן דינא דרב אשי
19 לא עברד שנתיה. ואמר לא רבנא אשי -
20 לאדוקיקי ליה ולקיימי. ודבין דרב אשי גופיה
21 וקיימא - אידו דרבי אשתא אמר. ורבי מפרשק
22 וואמר לא רבנא אשי - תלתא נינהו. ולא
23 נהדרי ליה דא רב אשי חזן מנהון. וביה ואמר
24 לא דכתבי ביה? משנה נשכיו - לבין
25 הגמים. ומתורה אני - שלא בעלמא לגוי. נאמנת
26 - ומותרת לבקח. ואם נשפיתא ארבי עדים -
27 בגמרא שפיתא ארביא קאי. אמרתי נתי לאיש
28 אבדה - כלל העולם, ולא ידענן למנא. וכי
29 אמר "הוה" - התירה לו. שנאמר לאסור את
30 בתו - כדשתא קטנה ואי שפיתא שובד לקדשת
31 כדאמרין בפרק 'ערה' שנתפתחה? מנין שאם
32 אמר קדשתיה לפלוני? שהוא אמר לאסורה על
33 הכל? אתי נתי - אלמא בדידה תלא
34 נתניה. והדמינה קרי בעמיה. הוה חפסי ל -
35 כיון דלאו לחפה שאסר מיבעי ליה. ולא ליבם
36 - אם הוציאם שם על נשואי אחיה. שאין
37 הדבין דבין מוציאם שם על גילעש במאה ספק.
38 ויכפי מוכח לקמן בפרק 'ערה'.

6 **תרי ותרני נגוה, אי ערער דגמם משפחה - גלוי מלתא**
7 **בעלמא הוא? לעולם אימא לך: ערערך דגולונתא, וקאמרי**
8 **הני: ידענין ביה דעבר משפחה. אמר רבי יוראי: הא מלתא**
9 **מריבא אבא שמעי לי, ואי לאו רבי אבא דמן עכו שכתתיה.**
10 **שלשה שישבו לקיים את השומר ונת אחד מהם - צריך**
11 **למכתב: 'במותב תלתא הוינא, וחד ליתוהי' אמר רב**
12 **נחמן בר יצחק: ואי כתב ביה "שמעך דמן נפק קיימא?"**
13 **בי דרינא" - תן לך צורך. ודלמא בית דין צריכה הוא?**
14 **וקרשמואל, דאמר שמואל: שנים שדנו - דינינך דין,**
15 **אלא שנקרא בית דין הצפון? דכתובי ביה: "בי דרינא**
16 **דרינא אשי". ודלמא רבנן דבי רב אשי פרשמואל סבירא**
17 **להו? דכתובי ביה: "ואמר לנא רבנא אשי". משנה**
18 **האשה ששמרה: "אשת איש הייתי וגורשה אני" -**
19 **נאמנת, שהפה שאסר הוא הפה שהתירו. ואם יש עדים**
20 **שהתירה אשת איש והיא אומרת: "גורשה אני" - אינה**
21 **נאמנת. אמרה: "נשכיו ומתורה אני" - נאמנת, שהפה**
22 **שאסר הוא הפה שהתירו. ואם יש עדים ששפית, והיא**
23 **אומרת: "מתורה אני" - אינה נאמנת. ואם משנשאת**
24 **באז עדים - ררי ו לא תצא. גמרא אמר רב אסי: מנין**
25 **לתהא שפיתא הוא הפה שהתירו מן האמה? אמרה:**
26 **"את פתי נתי לאיש הוה לאשה" "לאיש" - אסרה**
27 **"הוה" - התירה. למה לי קרא? סבירא היא: הוא אסרה**
28 **והוא שרי לה! אלא, כי איצטרך קרא - לקדמי הונא**
29 **אמר רב. דאמר רב הונא אמר רב: מנין לאב שאמנן**
30 **לאסור את פתו מן התורה - שאמנן: "את פתי נתי**
31 **לאיש" "הוה" למה לי - מופיעי ליה לכתבי רבי יונה,**
32 **דתיני רבי יונה: "את פתי נתי לאיש הוה" "הוה" - ולא**

28 **לרבם. תנו רבנן: האשה שאמרה: "אשת איש אני" הוה ואמרה: "פגיתא אני" - נאמנת. והא**
29 **שוויה לנפש חתיכה דאיסורא! אמר רבא בר רב הונא: כגון שפתנה אמתלא לדבריה. מניא נמי**
30 **הכי? אמרה: "אשת איש אני" הוה ואמרה: "פגיתא אני" - אינה נאמנת, ואם נתנה אמתלא**
31 **לקדמי - נאמנת. ומגושה נמי באשה אחת גדולה, שהתירה גדולה בגו, וקפצו עליה בני אדם**
32 **לקדשה, ואמרה להם: "מקדשת אני". לויים עמרה וקדשה את עצמה. אמרו לה חכמים: מה**
33 **ראית לעשות? כי? אמרה להם: בתחלה שפאו עלי אנשים שאינם מוהגנים - אמרתי "מקדשת**
34 **אני", עקשיו שפאו עלי אנשים מהוגנים - עמרתה וקדשתי את עצמי. וזו הלכה העלה רב אחא שר**
35 **הבידה לפני חכמים באשאי, ואמרו: אם נתנה אמתלא לדבריה - נאמנת. בעא מיניה שמואל מרב:**
36 **אמרה: "למאה אני" הוה ואמרה: "מתורה אני" מהו? אמר ליה: אף פו, אם נתנה**

39 **הי בחוקת פסולת עד שנודע לנו ליתיה.**
40 **במותב תלתא חדות הוינא דמי ליתיה.**
41 **פירוש: צריך לכתוב 'חד ליתיה',**
42 **חוקתו כי היא עניינא. מוחבב תלתא הוינא, ואין**
43 **בית דין דכתב בהיא עניינא. אבל דאית, אם לא כתב**
44 **'חד ליתיה' - כשה. חרע, מוקדמה ואי כתב**
45 **ביה "בי דרינא" - תו לא צריך. ומיירי ולא כתב**
46 **'חד ליתיה' - מדפרך: ודלמא שית דין חפנה הוה.**
47 **ורחמנא רבנן דבי רב אבא שפיתא מריבא לזו**
48 **פירוש: כמו שסובר שמואל בעלמא. כי סבירא**
49 **דבין בקום שטרות. אבל שמואל מצו סבר שפיר**
50 **דבקים שטרות בני שלשה. ואלא רב נחמן סבר**
51 **אמתלא**

לה כשמואל בפרק קמא דסדרותין (א.א.) דרשנים שדנו הניינים דין. ורב נחמן גופיה סבר דקום שטרות בשליטה בפרק 'חוקת הבתים' (בבא בתרא מ.א.) גבי שלש ארעות חרוב.
מנין לחפה שאסר הוא הפה שהתירו מן התורה שאמרו "את פתי נתי לאיש וכו'" - שמענו דאית אמר נאמן לחתי את בתו כשאמרה אלא ממתנו גונו. וזמיתא דאם בא אחו ואמר 'קישתיה
אית בת', ולאחר שענה או למחר אמר: 'לפלוגי קדשתיה' לא ידא נאמן, כיון דהשתא ליכא מניג ואומר רבי יצחק: ובענין זה שאינו סותר דבריו ארשונים ולא אם לא לפרש
דבריו הרשונים - מוזקין, אף על גב דליכא מנו. ורבא דרבי מריא בתיה הפה שאסר הוא הפה שהתירו. בתו דקאי היא שקדש לו קדשה. ודאית ליה נתי לאיש ושלק, ומשמע
דאי שאינו מכיר שמה חזנו. מדלא אמר 'את פתי נתי לזו', או 'לאיש הוה בידך, בלא הפסק מרובה. הלכך לא ידא נאמן אחר כך. אלא תוך כדי דבור, דאיכא מנו. ועוד אמר רבינו
יצחק: דאיכא לשימור אפילו בבחאי גוונא מתוקין בלא גונו. וקרא יתירא קודשי, ואם אינו ענין כאן, דאפילו לאחר גונו נאמן, דסבירא דשיתא אמר לפרש למי נתנה, אף על פי שלא פירש
מתלה, ותלו היה חושש לפרש - ותלו עליו לדיכא דאינו נאמן לאדור נתי, שיהא נאמן בתוך כדי דבור במנו.

52 **מנין** לאב שנאמן באסור וכו' - תתמה: שרי צריך תרופא ליה דאמנא, ואלא וכו' לקדשה. כדאמר בבי רבא בר בר חנין (בבא בתרא קל"ב.) בבא בתרא קל"ב. וכן שלש ארעות חרוב.
וכידו לרשתה לוי לומר: הדבא אין בידי כל כך, דשמואל לא ימצא ארם שקידשה (כדאייתא קידושין ס.ד.) לזכי איצטרך קרא. ומיהו, אם אמר על בתו בוגרת 'קדשתיה כשהוה
נערה' - או קטנה ראה דאינו נאמן, והשתא אין בידי כלל. דאף על גב דלקמן בפרק 'ערה' שנתפתחה (מ.ג.) פריך: ואימתי נתי מילי קטנה. אבל גערה - אידי תיקוש פגמתי לפי זה היה
צריך לומר דנאמן לאסור אפילו בשעת שאין בידו לקדשה. דקברת בעת בתו. ובעי לשימור דאין בידו לקדשה. ואת פתי נתינן כשהוה קטנה. וגורת הבתו וכו' דנאמן אף על פי שאין

1 הייך לעמוד או **חזרה** למפרע טהורה אני מזה - פירושו: מועיל אמטלא או לא? אבל אין
2 ופירש "מזה" - אפי' אשה שנתארמלה או לא, מדיקאמרא אף בוא אם
3 תנו כהו. ו**אפילו** הכי לא עבד שמואל עורבא בנפשיה - רבינו תנאל הביא ירושלמי:
4 שמואל עבד לאדוקוקי לאדוקוקי. אמר ליה ליה: "טעמא אבי, ולמחר אמר: "טהורה אני, אמר
5 לה אמטלא טעמא, וימנא קו' טהרה? וימנא קו' ליה:
6 אמטול לא דוחו בי וילמא כי דחיא שפעתא. אתא
7 שאל לרב, אמר ליה: אם נתנה אמטלא לרבדיה
8 - נאמנת.
9 **הבא** עליה באשם תלוי קאי - תימה: דבחסותא
10 קאי, דהא מסקין בפרק "ארבעה אחים"
11 (ביבמות לאר"א), דתרי ותר - וספיקא דרבנן,
12 ומדאורייתא אוקמה אחקיה. ומאי משני בני
13 כבשית לאחד מעדיה. דא עדי נמי בתנא קאי.
14 דאוקמה אחוקהו ואומר רבינו בעי. דחוקה דאשה
15 דייקא ומבטא מרעה לול דתך חוקה. ומדאי
16 טעמא נמי שריי' לה כי ליבא עדיב כליק, אף על
17 פי שהיא בחוקת אשת איש. **באשם תלוי** -
18 אפילו למנא דבעי חתיבה אתח משתי חתיבות -
19 הבא לא בעינן שתי חתיבות. דנמא ומפרש בפרק
20 "ספק אב" (ברכות ז"ב). טעמא דבעינן בפרק
21 משתי חתיבות - משום דאפשר לברר איסור.
22 פירושו: אפשר לברר על ידי דק, כי שכיח חתיבה
23 התיאריתא. אבל הכי לא אשמו' אלא דהא כתיב
24 - אפשר לברר על ידי הומה. ולמנא דמפרש
25 משום דבעי' חתיבות אתח של חלב ואתח של
26 שומן איקבע איסורא - אבל נמי איקבע איסורא.
27 שהיתה בחוקת אשת איש. א' נמי: לוא אשם תלוי
28 ממש קאמו, אלא כלומר באיסור אשם תלוי.
29 **בגון** שנסת לאחד מעדיה - דהא נתנא את
30 שני דיבמות (א"ש): "דדגנוד" - לא אשמו' את
31 אשתו. לא בשאם מעדיב קו', דבשום מקום אין
32 עשי' שודיק, כדמסיב לקמן. דאפילו למנא
33 דחייש לגומליה, אם נסתיב מעדיין על זה ועשע על זה
34 זה - נאמנין. וכן מוכח נמי בפרק שני דיבמות
35 (כהג) דתנן התיב. מייאנה או שדלעה בפניו -
36 שגתא מפי' שדוחו תיב דק. ודייק בגמרא: טעמא
37 דבתי דהא - אבל תרי - לא, מאי שנא מהא דאשה -
38 עדימ' תרוומי' על שדוח מקוח או על גו' חתנה -
39 לא חשו חכמי' לרבד זה? דהא גופה קמשמע לך,
40 לאפוקי ממנא דרבנן מייאנן אפיקי. אבל כלומי:
41 שדוחו ע' אנשי' מרבה. **א** הכי לבתחלה נמי
42 - ומנא דתנן ב'יהאשה שלום' (ביבמות ק"ב). עד
43 אחד אומר מת ועד אחד אומר לא מת - הרי זו
44 לא תנשא, אבל לאקשוי' לעלא. דהתיב איירי
45 בבת אחת, ואפילו אם ניסת תנא. ועלא איירי
46 בת אחת זה, כשבא עד אחד ואמר "מת' התיירה,

אמטלא - ומשל ועמך למען אמרה תחלה מקודשת אני. אם נתנה אמטלא לרבדיה נאמנת
- אמרלה ותנתה אמטלא - נאמנת. אמרי' במסא' אני - אמרה לבעלה נדה אני. מותרת
אני - לא הייתי נדה. לא עבד שמואל עורבא בנפשיה - פעם אחת אמרה לו אשתו כן,
ותנתה אמטלא לרבדיה - ופירש הימנע עד שטבלה. לא תנא - ולקמה פתח. תרי ותר
נתנהו שבאו מותר. - שאמרו לא מת. **באשם**
תלוי - באי על ספק כרת. לאחד מעדיה -
שאמרו מת. דאין אשם תלוי אלא למי שלבו
נוקמה. וזה אומר ברי לוי. באופרת ברי לוי - אין
למי נוקמה, שברי לוי אילו היה קיים - היה בא
תרומה - להא דרבי יוחנן. בעד אחד - ולא
שנים אימורה, אלא עד אומר בו ועד אומר בו.
דימנאו רבנן בבתי - לומר מה, כדאמרין
ביבמות ה'יהאשה': מתוך חומר התרומה עלת
כסופה - הקלתה עליה בתולתה. אפילו
לבתחלה נמי - תנישא. רוב אבי - ביבמות,
שם בפרק שני. תירווי' באשם תלוי קאי כספיה -
שניחן מעדיין אשאת איש היתה. מיתה אינה
יכולה כפשתיה - אם יבא בעלה אינה יכולה
לומר "מת אתה", הלכך אי לא דברי לה שמת
מיררתא ולא מעטבא. ונישין יבולה
כפשתיה - אם יבא ואמר לא נירשתך, דהא
תאמר "ירשתני", הלכך אי שרי' לה - סמכה
אבותיה, ומבטבא על פי עידי' הללו מספק
ולא מיררתא למיעד שפיר. עקשוי' פת - היום.
ליבא לבריה - אם אמרו עבד כומי, או אבול
ארי - אין אנו יכולין לברר הדברים. הלכך,
לבתחלה לא תנישא. ואם ניסת - לא תנא
רבנן, וכבשית לאחד מעדיה. אחוי נישך -
דבשעתא פורתא לא מדומנא למימר איכסל לי.
חיי זו לא תנשא - לאדב.
תירווי'

אמטלא - ומשל ועמך למען אמרה תחלה מקודשת אני. אם נתנה אמטלא לרבדיה נאמנת
- אמרלה ותנתה אמטלא - נאמנת. אמרי' במסא' אני - אמרה לבעלה נדה אני. מותרת
אני - לא הייתי נדה. לא עבד שמואל עורבא בנפשיה - פעם אחת אמרה לו אשתו כן,
ותנתה אמטלא לרבדיה - ופירש הימנע עד שטבלה. לא תנא - ולקמה פתח. תרי ותר
נתנהו שבאו מותר. - שאמרו לא מת. **באשם**
תלוי - באי על ספק כרת. לאחד מעדיה -
שאמרו מת. דאין אשם תלוי אלא למי שלבו
נוקמה. וזה אומר ברי לוי. באופרת ברי לוי - אין
למי נוקמה, שברי לוי אילו היה קיים - היה בא
תרומה - להא דרבי יוחנן. בעד אחד - ולא
שנים אימורה, אלא עד אומר בו ועד אומר בו.
דימנאו רבנן בבתי - לומר מה, כדאמרין
ביבמות ה'יהאשה': מתוך חומר התרומה עלת
כסופה - הקלתה עליה בתולתה. אפילו
לבתחלה נמי - תנישא. רוב אבי - ביבמות,
שם בפרק שני. תירווי' באשם תלוי קאי כספיה -
שניחן מעדיין אשאת איש היתה. מיתה אינה
יכולה כפשתיה - אם יבא בעלה אינה יכולה
לומר "מת אתה", הלכך אי לא דברי לה שמת
מיררתא ולא מעטבא. ונישין יבולה
כפשתיה - אם יבא ואמר לא נירשתך, דהא
תאמר "ירשתני", הלכך אי שרי' לה - סמכה
אבותיה, ומבטבא על פי עידי' הללו מספק
ולא מיררתא למיעד שפיר. עקשוי' פת - היום.
ליבא לבריה - אם אמרו עבד כומי, או אבול
ארי - אין אנו יכולין לברר הדברים. הלכך,
לבתחלה לא תנישא. ואם ניסת - לא תנא
רבנן, וכבשית לאחד מעדיה. אחוי נישך -
דבשעתא פורתא לא מדומנא למימר איכסל לי.
חיי זו לא תנשא - לאדב.
תירווי'

אמטלא - ומשל ועמך למען אמרה תחלה מקודשת אני. אם נתנה אמטלא לרבדיה נאמנת
- אמרלה ותנתה אמטלא - נאמנת. אמרי' במסא' אני - אמרה לבעלה נדה אני. מותרת
אני - לא הייתי נדה. לא עבד שמואל עורבא בנפשיה - פעם אחת אמרה לו אשתו כן,
ותנתה אמטלא לרבדיה - ופירש הימנע עד שטבלה. לא תנא - ולקמה פתח. תרי ותר
נתנהו שבאו מותר. - שאמרו לא מת. **באשם**
תלוי - באי על ספק כרת. לאחד מעדיה -
שאמרו מת. דאין אשם תלוי אלא למי שלבו
נוקמה. וזה אומר ברי לוי. באופרת ברי לוי - אין
למי נוקמה, שברי לוי אילו היה קיים - היה בא
תרומה - להא דרבי יוחנן. בעד אחד - ולא
שנים אימורה, אלא עד אומר בו ועד אומר בו.
דימנאו רבנן בבתי - לומר מה, כדאמרין
ביבמות ה'יהאשה': מתוך חומר התרומה עלת
כסופה - הקלתה עליה בתולתה. אפילו
לבתחלה נמי - תנישא. רוב אבי - ביבמות,
שם בפרק שני. תירווי' באשם תלוי קאי כספיה -
שניחן מעדיין אשאת איש היתה. מיתה אינה
יכולה כפשתיה - אם יבא בעלה אינה יכולה
לומר "מת אתה", הלכך אי לא דברי לה שמת
מיררתא ולא מעטבא. ונישין יבולה
כפשתיה - אם יבא ואמר לא נירשתך, דהא
תאמר "ירשתני", הלכך אי שרי' לה - סמכה
אבותיה, ומבטבא על פי עידי' הללו מספק
ולא מיררתא למיעד שפיר. עקשוי' פת - היום.
ליבא לבריה - אם אמרו עבד כומי, או אבול
ארי - אין אנו יכולין לברר הדברים. הלכך,
לבתחלה לא תנישא. ואם ניסת - לא תנא
רבנן, וכבשית לאחד מעדיה. אחוי נישך -
דבשעתא פורתא לא מדומנא למימר איכסל לי.
חיי זו לא תנשא - לאדב.
תירווי'

אמטלא - ומשל ועמך למען אמרה תחלה מקודשת אני. אם נתנה אמטלא לרבדיה נאמנת
- אמרלה ותנתה אמטלא - נאמנת. אמרי' במסא' אני - אמרה לבעלה נדה אני. מותרת
אני - לא הייתי נדה. לא עבד שמואל עורבא בנפשיה - פעם אחת אמרה לו אשתו כן,
ותנתה אמטלא לרבדיה - ופירש הימנע עד שטבלה. לא תנא - ולקמה פתח. תרי ותר
נתנהו שבאו מותר. - שאמרו לא מת. **באשם**
תלוי - באי על ספק כרת. לאחד מעדיה -
שאמרו מת. דאין אשם תלוי אלא למי שלבו
נוקמה. וזה אומר ברי לוי. באופרת ברי לוי - אין
למי נוקמה, שברי לוי אילו היה קיים - היה בא
תרומה - להא דרבי יוחנן. בעד אחד - ולא
שנים אימורה, אלא עד אומר בו ועד אומר בו.
דימנאו רבנן בבתי - לומר מה, כדאמרין
ביבמות ה'יהאשה': מתוך חומר התרומה עלת
כסופה - הקלתה עליה בתולתה. אפילו
לבתחלה נמי - תנישא. רוב אבי - ביבמות,
שם בפרק שני. תירווי' באשם תלוי קאי כספיה -
שניחן מעדיין אשאת איש היתה. מיתה אינה
יכולה כפשתיה - אם יבא בעלה אינה יכולה
לומר "מת אתה", הלכך אי לא דברי לה שמת
מיררתא ולא מעטבא. ונישין יבולה
כפשתיה - אם יבא ואמר לא נירשתך, דהא
תאמר "ירשתני", הלכך אי שרי' לה - סמכה
אבותיה, ומבטבא על פי עידי' הללו מספק
ולא מיררתא למיעד שפיר. עקשוי' פת - היום.
ליבא לבריה - אם אמרו עבד כומי, או אבול
ארי - אין אנו יכולין לברר הדברים. הלכך,
לבתחלה לא תנישא. ואם ניסת - לא תנא
רבנן, וכבשית לאחד מעדיה. אחוי נישך -
דבשעתא פורתא לא מדומנא למימר איכסל לי.
חיי זו לא תנשא - לאדב.
תירווי'

אמטלא - ומשל ועמך למען אמרה תחלה מקודשת אני. אם נתנה אמטלא לרבדיה נאמנת
- אמרלה ותנתה אמטלא - נאמנת. אמרי' במסא' אני - אמרה לבעלה נדה אני. מותרת
אני - לא הייתי נדה. לא עבד שמואל עורבא בנפשיה - פעם אחת אמרה לו אשתו כן,
ותנתה אמטלא לרבדיה - ופירש הימנע עד שטבלה. לא תנא - ולקמה פתח. תרי ותר
נתנהו שבאו מותר. - שאמרו לא מת. **באשם**
תלוי - באי על ספק כרת. לאחד מעדיה -
שאמרו מת. דאין אשם תלוי אלא למי שלבו
נוקמה. וזה אומר ברי לוי. באופרת ברי לוי - אין
למי נוקמה, שברי לוי אילו היה קיים - היה בא
תרומה - להא דרבי יוחנן. בעד אחד - ולא
שנים אימורה, אלא עד אומר בו ועד אומר בו.
דימנאו רבנן בבתי - לומר מה, כדאמרין
ביבמות ה'יהאשה': מתוך חומר התרומה עלת
כסופה - הקלתה עליה בתולתה. אפילו
לבתחלה נמי - תנישא. רוב אבי - ביבמות,
שם בפרק שני. תירווי' באשם תלוי קאי כספיה -
שניחן מעדיין אשאת איש היתה. מיתה אינה
יכולה כפשתיה - אם יבא בעלה אינה יכולה
לומר "מת אתה", הלכך אי לא דברי לה שמת
מיררתא ולא מעטבא. ונישין יבולה
כפשתיה - אם יבא ואמר לא נירשתך, דהא
תאמר "ירשתני", הלכך אי שרי' לה - סמכה
אבותיה, ומבטבא על פי עידי' הללו מספק
ולא מיררתא למיעד שפיר. עקשוי' פת - היום.
ליבא לבריה - אם אמרו עבד כומי, או אבול
ארי - אין אנו יכולין לברר הדברים. הלכך,
לבתחלה לא תנישא. ואם ניסת - לא תנא
רבנן, וכבשית לאחד מעדיה. אחוי נישך -
דבשעתא פורתא לא מדומנא למימר איכסל לי.
חיי זו לא תנשא - לאדב.
תירווי'

כתובות. פרק שני - האשה שנתארמלה דף כג עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזילץ)
 רט
 תוספות

1 תריוויה בפנייה קמסדרי - לדברי שניהם עד עכשיו בחוקת פניה היתה, וקדם
 2 שנתקדשה. **איך** - ברישא נתי אבי ניסת - תצא, וסיפא: אם ניסת - לא תצא.
 3 **דמישי בצנעא** - ואפילו הכי, לכתחלה לא תנשא, משום לוח שפתיים. **ארישא** - אם
 4 מטייטת באו עדים שהיתה אשת איש, היא ניסת על פי עצמה, שאמרה "גירשה אני".
 5 **אביא** - א' ושביתו וטוהרה אני, והתירה

1 **מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא?** **אמר אביי:** תרנגוה
 2 **בעך אהד;** עד אהד אומר "נתקדשה" ועד אהד אומר
 3 **"לא נתקדשה"** - תריוויה בפנייה קמסדרי, והאי
 4 **דקאמר "נתקדשה"** - הנה ליה חד ואין דבריו של
 5 **אהד במקום שנים.** סיפא, עד אהד אומר "נתקדשה"
 6 ועד אהד אומר "לא נתקדשה" - תריוויה באשת איש
 7 קמסדרי, והאי דקאמר "נתקדשה" - הנה ליה חד,
 8 ואין דבריו של אהד במקום שנים. רב איש אמר:
 9 לעולם תרי וזרי, ואיך, ושנים אומרים "ראינה
 10 שנתקדשה", ושנים אומרים "לא ראינה שנתקדשה"
 11 **הרי זו לא תנשא, ואם נשאת - תצא. פשיטא!**
 12 **"לא ראינה" אינה ראוה!** לא צריכא, דדוידה בהצד
 13 **אהד. מהו דתימא: אם איתא דנתקדשה - קלא אית**
 14 **לה למיתא, קא משמע לן:** דעבדי אינשי דמקדשי
 15 **בצנעא. סיפא, שנים אומרים "ראינה שנתקדשה",**
 16 **ושנים אומרים "לא ראינה שנתקדשה"** - הרי זו לא
 17 **תנשא, ואם נשאת - לא תצא. מאי קא משמע לן**
 18 **אף על גב דדוידה בהצד אהד. היינו תקי!** מהו
 19 **דתימא: גבי קדושיה הוא דעבדי אינשי דמקדשי**
 20 **בצנעא, אכל גבי גירושין, אם איתא דאינשי - קלא**

6 לישא, ואחר כך באו עדים שנשתי. כשבינה
 7 הקילו - חדשה בעלמא הוא דאיכא, שמא
 8 נבעלה לגוי ונפסלה לכוונה, דרב המנא -
 9 דאמר, האשה שאמרה לבעלה "גירשתני"
 10 נאמנת. הלכך, הא דאמרה "גירשה אני" -
 11 מדימנא. ויש לי עדים - שהיו עמי במיה, שלא
 12 נתיחדתי עמי גוי, ואיך כך באו עדים -
 13 שנשתי, והשאת לאו הפה שאסור הוא -
 14 אפילו הכי לא תצא. **אפילו של בהמה גיס** -
 15 מן חכון הזה שנשאת, דתיני מחרטום - שלא
 16 להפדותו, אוקמינאו לשבוייהו מאברי - שלא
 17 יבוא לפני בית דין, וקא ידעו בית דין שחן
 18 שבינות אלא על פי עצמן, ותידיים. בגין מדיורי
 19 אינון - בנות אדם גדול ובעל הרהא הוא,
 20 שידע לעשותן. ר' לוי שמן - בתן אהא, אישיל
 21 בקיבוייהו - שא אורח מהן, שחן קרובותיה.
 22 **האי איכא קמיה במדינת חים** - שראו שנשבו,
 23 ולכתא להון למחר ולוינא אתרוך, לאור
 24 שנתשא. השתא מיהא לא אינהו - קדם
 25 נשואין, ומשום דלמא אתו לא אסתיין לה
 26 השתא. עדים בעד אסתן - בעד צפון ומצפון
 27 הדד יאתו, איבוי להו מורגבו מדיאסטנא.
 28 והאשר - בתמיה, הא (לא איתו קדם נשואין,
 משנה

9 **תריוויה** בפנייה קמסדרי - לא היה עריך
 10 להא, דאפילו ליכא אלא ההוא
 11 דאמר נתקדשה - לא תצא, דאין דבר שבערה
 12 פחות מעשים, אבל תימא, אמאי לא תנשא
 13 לכתחלה דודוה לן לוקמה וקשה ליה לומר:
 14 כןן כטא יודעים שחוק לה קדושיה, ומספקא לן
 15 אי קרוב לו או קרוב לה, והני שני סחדי, אתר חמי,
 16 קרוב לו, ואתר אמה; קרוב לה, וכתיב ודאי ורק לה
 17 הקדושין - לית לן למישר אוקמה אחוקה
 18 להתירה לכתחילה, אי נמי בגין שהיו נרות
 19 דרלקות ומשות ומרועט, ושיח עמוד לקדשי,
 20 דיבאר סוף מדרש"ט, גיטין פ"א, ועל אוד
 21 אומר נתקדשה ועד אחד אומר לא נתקדשה
 22 באותה שעה.

23 **מאן** דלמתי לא ארישיל כל שבן איסיפא - ואם
 24 תאמר: מנא ליה? דלמא איסיפא לא מצי
 25 תצא, דאפילו באו עדים ואחר כך נשאת - לא
 26 תצא, ולמאי דמרשט בסמוך לך ניסת חמשה משמש
 27 **האי שפיר. אית** ליה דרב דמנא - אף על
 28 גב דרב דמנא איידי בפניה, מכל מקום לענין
 29 ניסת ואחר כך באו עדים מוצי שכל בפניה,
 30 **לית** תצא במהרה ורחשך - פירשתי ונתנש
 31 ולכתחלה, ולא שייך לזות שפתיים כלל. אבל אין
 32 לפרש כי ההיא דיבמות ולא תצא מהמיתה
 33 הראשון, לענין דא נשאת לא תצא, אבל
 34 לכתחלה לא תנשא - משמע גבי בנתיה דמר
 35 שמואל בסמוך שהתירין לכתחילה.

36 **באו** עדים לא תצא - פירשתי לא תצא
 37 מהמיתה הראשון.

38 **פרש** האידינא מנא נטריתו - דכבר
 39 נאסרה. **והא** איכא עדים במדינת חים -
 40 אין לפרש דלמא איכא עדים במדינת חים - דאם
 41 כן תיקשי ליה נמי אמנתין, דקניי "שבייתו"
 42 וטוהרה אני - נאמנת. ואמאי דלמא איכא
 43 עדים אית לה פירושיה; אי קול דאיכא
 44 עדים מביניהו הים שיוודעה שנשתי, ומדו קשה
 45 לרביעי משמין רב אבדות: דהכי סלקא דעתה
 46 השתא דעדים היינו עיני שבייתו - דאם כן מה
 47 עזר ליה למישר את איכא עדים במדינת חים?
 48 הוה ליה למישר: והא איכא עדים קדם, והא איכא
 49 שבייתו **עדי** טומאה איתמר - קא, דא איכא
 50 עדים במדינת חים דפרך לעיל - פירשתי: והא
 51 יצא קול דאיכא דהם עדי טומאה, כדפירשתי.
 52 הקשה רבנו תם: במיך קמא קדושיהו (ב"ב), גבי
 53 ההוא גברא קדישי שבאבא דבחלא, ותיב כ'
 54 חסדא וקא משער אי אתא ביה שוח פרוטה יא, לא
 55 תסיפיה רבנו תם: היינו דברו תנא אבדו: עדים בעד
 56 אסתן ותאסרו? וקאמר: אבי ורבא לא כבידא לזו
 57 דא דרב חסדא, אם הקילו בעדי - נקל באשת
 58 אישה והשתא למאי תסיק עדי טומאה איתמר,
 59 גבי לזו עדי שבייה מי לא עדי אשת איש? ופירש שם: אם
 60 הקילו בשבייה - דמנולה נפשה באפי שבייה כו', פירשה: ואל
 61 שכיח כולי האי שנמאה, נקל באשת איש דשכיח ודיעני
 62 אם אית בה שוח פרוטה.

21 **אית לה למיתא, קא משמע לן דעבדי אינשי דמקדשי**
 22 **באו עדים לא תצא כו'.** רבי אושעיא מתיב לה ארישא, רבה בר
 23 **מאן דמתני לה ארישא - כל שבן איסיפא, ומאן דמתני לה**
 24 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 25 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 26 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 27 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 28 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 29 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 30 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 31 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 32 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 33 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 34 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 35 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 36 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 37 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 38 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 39 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 40 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**
 41 **ארישא - לא. לימא ברבך המנוגא קמפילגי, דמאן דמתני לה**

כתובות. פרק שני - האשה שנתארמלה דף כג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

תוספות

1 שתי נשים נשבו - אומר רבינו יצחק: ולא גרסינן זאת אומרת נשבויה וטוהרה אני כו',
2 אלא: זאת אומרת טוהרה אני, דהא דאיבא עדים שנשבו איירי. ומיהו יש לקיים
3 הגרסא. דאיירי דאינהו לא דיעי דאיבא עדים, ואשמעינן דאפילו הכי לא מהמנינ.
4 א"ן רישא וסיפא איבא עדים ומציעתא דליבא עדים - השתא לא פריך והא תו למח' לי,
5 כדפריך אשמועינן דריב פפא. והשתא

6 **משנה** שתי נשים שנשבו, ואת אומרת: "נשבויתי
7 והתורה אני", ואת אומרת: "נשבויתי והתורה אני"
8 - אינן נאמנות. ובזמן שהן מעירות זו את זו -
9 הרי אלו נאמנות. **גמרא** תנו רבנן: "אני מַמְאָה
10 והַכְרַתִּי תוֹהֲרָה" - נֶאֱמַרְתָּ, "אני תוֹהֲרָה והַכְרַתִּי
11 מַמְאָה" - אינה נאמנת, "אני והַכְרַתִּי מַמְאָה" נאמנת
12 על עצמה, ואינה נאמנת על הַכְרַתָּה, "אני והַכְרַתִּי
13 תוֹהֲרָה" - נאמנת על הַכְרַתָּה, ואינה נאמנת על
14 עצמה. אמר רב: "אני תוֹהֲרָה והַכְרַתִּי מַמְאָה" -
15 אינה נאמנת. היכי דמי? אי דליבא עדים - על
16 עצמה אפאי לא מהמנינא? "נשבויתי והתורה אני"
17 קאמר! אלא פשיטא דאיבא עדים. אימא מציעתא:
18 "אני והכרתי מַמְאָה" - נאמנת על עצמה ואינה
19 נאמנת על הַכְרַתָּה. ואי דאיבא עדים אפאי לא
20 מהמנינא? אלא פשיטא דליבא עדים. אימא סיפא:
21 "אני והכרתי תוֹהֲרָה" - נאמנת על הַכְרַתָּה, ואינה
22 נאמנת על עצמה. ואי דליבא עדים - אעצמה אפאי
23 לא מהמנינא? אלא פשיטא דאיבא עדים. רישא וסיפא
24 דאיבא עדים, מציעתא דליבא עדים? אמר אבין:
25 אין, רישא וסיפא - דאיבא עדים, מציעתא דליבא
26 עדים. רב פפא אמר: כולה דאיבא עדים, ואיבא עד
27 אחד דקא אפדי. אמרה "את תוֹהֲרָה והַכְרַתִּי תוֹהֲרָה"
28 ואמר לה עד אחד "את תוֹהֲרָה והַכְרַתִּי מַמְאָה".
29 איתי - שוימתא לנפשה חתיכה דאיסורא, הַכְרַתָּה -
30 משתריא אפומא ידיה; "אני תוֹהֲרָה והַכְרַתִּי מַמְאָה"

1 **משנה** שתי נשים שנשבו - שיש עדים שנשבו. שמעידות זו או זו - כל אחת אומרת
2 'הכרתי טוהרה'. הרי אלו נאמנות - דבשבויה תקולו להאמן על אחד, ואפילו אשת.
3 **גמרא** נאמנת - על הכל. אינה נאמנת - על כלום. ולקמיה מפרש לה לכולה. אי
4 דליבא עדים - שנשבו. אלא פשיטא דאיבא עדים - שהלכך, אע"ג דאינה נאמנת
5 לעורה, ובהרתה נאמן, אף על פי שאמר
6 בחוקק שמאה קיימא - הוא לא משום
7 היטנותא דרך הוא, וכילאי סהודותא ירדה נמי
8 על חוקק שמאה היא. ואינה נאמנת על הברתה -
9 על בחוקק שמעט דהברתה בחוקק טוהרה
10 קיימא. דבשלמא אינה נאמנת דרישא, אף על
11 נג דאכולה מילתא שמעט - שיהי לזמיתיה
12 משום ירדה. אלא הוא, ובהדיא טען אינה
13 נאמנת על הברתה - קשה. ובהדיא טען אינה
14 עדים - ואירדה מהמנא, דשויהא לנפשה
15 חתיכה דאיסורא. אפדי - מפיך את כל
16 דבריה כהתיבא משתריא אפומא ירדה -
17 דבשבויה האמינו חכמים על אחד להקל,
18 ואפילו עבד או שפחה. כדקמינן מנוינין
19 (כתובות כ"א). איש יש לזן עדים אפילו עבד כו.
20 וכל מקום שאמנו בו על אחד - הרי הוא
21 כשנים, ואין דברי אחד שכנגדו לטמא עומד
22 במקום שנים. הכי רבינו אידי כיון דאיבא עדים
23 לאל כל מביטא - ונציעי שבחיה סא, דעד אחד
24 בטומאה אינו כלום אלא בטוהרה בלבד, שרגלים
25 להכרי, שדרי קינא לה ומסרה. שויהא לנפשה
26 חתיכה דאיסורא - לפיכך איך העד נאמן
27 לעורה. היינו רישא - הני מילי תריהו
28 אשמעינן ברישא: חתיכה דאיסורא - מרישא
29 שמעינן, דרישא דהברתה אפומא יעד -
30 מסיפא שמעינן. שמועין. תרתי נמי קמייא
31 רישא קדי להו, דמינין להודי. ותרתי בבי
32 בתריהו דהא מילתא היא, דבכל חדא תן
33 מילתא וחילופה, בין ברישא בין בסיפא. מהו
34 דתיבא כו - ומשום נאמנת על עצמה נתא
35 ליה. אידי, כיון דאיבא עדים נסינין. היינו רישא
36 דרישא - דהא ודאי משום דאינה נאמנת על
37 עצמה לא אצטריך להמנינא, דהא טובא
38 אשמעינן, דבמקום יעד שבויה לא מהמנא
39 למינר טוהרה אני, ומשום נאמנת על הברתה
40 הוא אצטריך. דאף על פי עד כמישח על
41 המנינא, והא ברישא דהברתה אשמעינן,
42 במקום דפסלה לנפשה - תתם הוא דמהמנא
43 אחרתה, משום דקאמרה "שמאה אני". אבל
44 היבא דמכשרא נמי לנפשה - אימא משום
45 ירדה הוא דקאמרה, ולא אחרתה. קממעין לן
46 נסינן. לישנא אחרתא גרסינן. מהו דתיבא כי
47 דמהמנא במקום עד פסול. לזן עד דקא פופך
48 דתא אשתא, אבל במקום עד כשר - לא. נתא
49 משנה יתירה דאפילו במקום עד כשר. **משנה**
50 וכן בני אנשים - לא גרסינן שנשבו. אין נאמנים
51 ליתן לזן תרומה. ובזמן שמעידין זו את זו
52 - שכל אחד אומר "אני והכרתי כו". ובי יתירה
53 אומר אין מעלין לכוונה על פי עד אחד -
54 ואפילו היבא דליבא נומלין, וכל שכן הוא
55 דאיבא למחשע לנמלין. תעד אתה עלו ואב
56 עלך. עורדין - שקורין עליו ש פסול. מעלין
57 - היבא דליבא נומלין. היינו דאיבא כן בר אילעור לזנא קטן דרבי יתירה. רבן שמעון כו' - כגמרא מפרש מאי ביהיה. **גמרא** כל הני - לעצמא תפיסין לאשמועינן חפה שאמר
58 - הוא חפה שהתיר למה לי משום דאיבא דריא דמנא - הלכך אי לא דרשמינא מלתא שלקחא מנאבו - כל היה אומר של אבך היתה, וגורם לזנא חסידא מנאבו. ושמאמר תחלת
59 - דבריו - על שם שזכר רבנא ר' זלכותיה דמנא. אבל עדים - דליבא דריא דמנא - לגביהו, ולקמיה פסידא בתאי ערות. אמיא לא -
60 ליתחמנו למינר "אנוסין היינו". דמעיקרא כי אמרו "כתב ידנו הוא" - ארעאט וטהרותא אמרו, ולא למינר בה "אנוסין היינו", והודי אימליכו למינר בה הכי - קמשמע לן.
61 דלעלמא - אין הרבר האחרון מחזי לעצמו אלא לארתיים, ומשום ארתיים לא הוה דרבי במלתיהו. אבל אידיהו נפיה דלנפשיה - מחזי כי דודו ואמר "לקחתיה".

כשכלי אומנתו בידו - פירש רבינו גנאלי: זה שאומר עליו שהוא כהן - כי בידו כלים שמשמשין בהן מטהרה. כגון בול וגללים כלי אבנים שאין מקבלין טומאה, שכל הריאה כלים הללו בידו מתרוקן ממנו מלמטאות, ורומה שהוא כהן, ולכן האומנתו מבעלים.

כשכלי אומנתו בידו - חמר המביא תבואה למכור, והיה נשאל בידו כלי היכר של מכירה, כגון מחק שמוחקין בה המורה. והמביאה להצניע אינו נושא בידו כלי אומנתו מכר. והבא כגון כשכלי אומנתו בידו של זה המזולזל את שלו, דאגן סחדי שלמכורה הביאה. הלכך אין זה אלא גומל. וזה יעיד עליו בכרך שלפירום. הקרי - שהוא חבר.

ואיבעית

מתרומה ליוחסין קמיפני - ולא אתא לשוניו אלא קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה, אבל דרבנן אדרבנן עלעל ברבי תלמיך בשבלי אומנתו בידו. הקשה הרב שמאל מווארין: ומעיקרא, הויכי בעי למימר דטעמא דרבי יהודה משום גומליהו הוא בלא גומלים על כרחי סבר רבי יהודה בלילוי פיקין (כתובת בתוך) מדעלין מתרומה הוסיף לתרין רבינו יוחי: ומעיקרא סלקא דעתך ידאי לאו טעמא גומלים - לא היינו מפיסדיהו את הבתן כן הרומה בר לומר מדין את רבן רואי לחלוץ על פי בחירו. וארברה, קודם היינו אומרים את מעלין. אף על גב דרבי עבד אמר לקמן לרבי יהודה את חולקין לו תרומה משום דמעלין - דהם אין לבן כן משום הנפסל כן עבד זה אם את חולקין לו תרומה בלא רב. ואם תאמר: ובאיזו סברא מיפני לימור תריוהו דמעלין - ותעטר שני עדים בתרומה: או לימור תריוהו דלא גומלים. ולא יעטרך אלא עד אחד תרומה ויש לומר דבזא פליגי דמר סבר דחשיבין שמאי יעל סבר ללא חשיבין.

אמנה

שבשטר קמסדה - ואם תאמר: ואי לא אבולא מילתא קמסדה, אם כן עדים חתמי ג' על גב לדי א' כתיב אתא ואי לא: ואם כן הא דתנן ביגט פובסי' (בא בתרא קפ.א.) שני יוסק בן בשעת דרדין בעיר אתא. אם היו משולשין - יכתבו בהן. ומה מועיל כיון שעדים חתומין ג' על שאין מכתבים בו אם הוא כהן, והרי הוא יכול להערים ולכתוב שטר אחד בשם הדין בהן. ורציא מנמן מכתבי כתיב ויהי למה: דהאידהווחוקש שני יוסק בן שמתען - דראי אבולא מילתא קמסדה. כי אז חן ריבויין לידע אם בן כתיב הוא. וההם דראי מעלין משטרה ליוחסין. והבא מבעיא לן דהא חזק הוחוק. **הל** אבולא מעלין - ואי תאמר: לא חושב ליה בהדי דתן רבנן בעשרה יוחסין (קדושין ע"א.) אין בדיקן מן המזבח למעלה, לא מדוכן כרי ויש לומר: דאי שטרות חוללות דפשיטא דראי. דכתיב דאבולא מילתא קמסדה - אם כן היו ערוד מזה, ולכך לא חן קשיא עדים. ואם תאמר: ואמאי לא חושב תרומה משטרה בפסם כלל דאמר מעלין אומנתו בידו: התרומה מבלל מזבח, ונשיאות כפסם בכלל דוכן. אף על גב דהואו דוכן היינו שרי, דמשמע דהם מנגרא מן דאמר מעלין - היה מוקף לה נמי חושב כהנים שבעובלים. ומידה, קשה: אמאי לא חושב ספר תורה שקרא בחוקת כתיב כולקמן: ויש לומר: דאיכא למימר דתנא ושיחי מלוהו, ובספר הישר פירש רבינו: על גב כפסיהו מנבח מזבח מאי, אידי, אלא כהן תפסו ותיתו, דבריהם במשרים בורים, דלא היו מניחין לעשות אותם אלא למיחסין מן המשיאין לבתונה, אבל מילי דכתובה כתיב תרומה ונשיאות כפסם לומר - ולא לאינטרך למתני.

שאני

הבא דריע חוקיהו - פירש בקונטרס: שהכל הריאם שאר כהנים אובלין שאר קדיש מזבח, ואילו אין אובלין. וקשה קשה: דמכל מקום תיסק למנא דאמר מעלין, אמאי לא אסקידו לקדיש מזבח וליוחסין ונראה לרבינו: דריע חוקיהו - היינו שיהי מסיחם אותם אחר בני ברזיל, שהיה ישראל. דער שלא מנא כהנים. והבא דאיתרע חוקה - אין מעלין לביולי עלמא. אבל קשה: דפרקי מעיקרא אתי לאסקנתו, הוה ליה למיפריך אמאי נאלא בולו דהבתנה ורי לומר: דרשפי הוה ריע דריע חוקיהו, ומשום הכי לא אסקנתו. אלא אלא דהוה סאך דעתך דאף על גב דריע חוקיהו - איכא למיחש דאיתרע חוקיהו לאסקנתו למכוס. ורשאי יעו שלא אמאי כתבם.

הבא נמי

בשכלי אומנתו בידו. והבא אתמר דרבי הקא בר עוקבא - אהא, דתנן: הקדר שהיה קדויותו ונדר לשנותו מים מן היאור - הפנימיות מהורות והרצונות ממואות. והתניא: אלו ואלו ממואות! אמר רבי הקא בר עוקבא: בשכלי אומנתו בידו, מפני שני שני הכל ממשמשת בהן. והתניא: אלו ואלו מהורות! אמר רבי הקא בר עוקבא: בשאן פלו אומנתו בידו. ואלא הא דתנן: הפנימיות - מהורות והרצונות - ממואות. היכי משפחת לה? דקמבא דרשות הרבים, ומשום חיפויי רשות הרבים. ואיבעית איש: רבי יהודה ורבנן במעלין מתרומה ליוחסין קמפיפני. איבעיא להו: מהו להעלות משטרות ליוחסין? היכי דמי? אילמא דכתיב ביה 'ואני פלוני כתיבתי ויהי עדי' - מאן קא מסהדי עילויה? לא צריכא, דכתיב ביה 'ואני פלוני כתיבתי ויהי עדי' - מאי? אמנה שבשטר קא מסהדי או דלקא אפוקיה מילתא קא מסהדי? רב הונא ורב הסדאי: חד אמר: מעלין, וחד אמר: אין מעלין. איבעיא להו: מהו להעלות מנשיאות פפסם ליוחסין? תיבעי למנא דאמר מעלין, תיבעי למנא דאמר מעלין. רבי מילי - תרומה, דעון מיתה היא. אבל נשיאות פפסם, דאיסור עשה - לא, או דלקא לא שפא? תיבעי למנא דאמר אין מעלין: הגני מילי - תרומה נשיאות פפסם דכפרהיא, אי לא כתיב הוא פוליי האי לא מחציף אינש נפשיה, או דלקא לא שפא? רב הסדאי ורבי אבאינא: חד אמר: מעלין, וחד אמר: אין מעלין. אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא: מהו להעלות מנשיאות פפסם ליוחסין? אמר ליה: כתיב: הנה ה' אלהי ישראל ורבי אבאינא. הלכתא מאי? אמר ליה: אנה מתנייהו דתנאי, רבי יוסי אמר: גדולה חוקה, שפאמרי: 'ואמנני הנהיבם בני כתיב בני הקוין בני ברזיל אשר לקח מנבח כרזילי תלעדי אשה וצריא על שפם. אלה בקשו כהנים המתחשים ולא נמצאו ויגאלו מן הפהונה. ויאמר התרששת להם אשר לא יאכלו מקדש תרששים עד עמוד כתיב לאוריים ותומים.' אמר להם: הרי אתם בחזקתכם, במה היתים אובליים בגולה - בקדשי הגבול, אי קאן - בקדשי הגבול. ואי סלקא דעתך מעלין מנשיאות פפסם ליוחסין, הגני, פיון דקדיש ויהיה יוסקין.

רבי בא בר זבדא, רבי אבהו בשם רבי לעזר: הלכה ברבי יודה דמתניתא. איקלם רבי בא בר זבדא דמר שמועה משום דזעיר מיניה.

[דף ט"ז ע"א]

תני רבי חייה להומרא: היך עבידא? יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבוע, כיון שבאת שביעית, התחיל מפשט ידיו ונזשא ונותן בפירות שביעית, אף על פי שיש עמו מלאכה אחרת – פסול.

לא בדא, רבי בא בר זבדא, רבי אבהו בשם רבי לעזר: הלכה ברבי יהודה דמתניתין.

תמן – רבי בא בר זבדא דמר שמועה משום זעיר מיניה, אוף הקא – כן! אמר רבי יוסי בי רבי בון: תמן – אין מלכות אונסת, ברם הקא – המלכות אונסת.

בראשונה כשהיתה המלכות אונסת, הורי רבי ינאי: שיהו הורשין הרישה הראשונה.

חד מומר לעב"ם הוה איעבר בשמיטתא, חמתון, רמיון קובעתיה: אמר לון, האסטו שרה מרדה שרא לכון מירמא קובעת.

אמר רבי יעקב בר זבדי: קשיתה קומי רבי אבהו: לא כן אמר זעירא ורבי יוחנן בשם רבי ינאי. רבי ירמיה, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוידא: נמנו בעליית בית נתנה בלוד, על התורה, מניין, אם אמר עובד כוכבים לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה, הוין מעבודת אלילים וגילוי עריות ושפיכות דמים – יעבור ואל ייחרג.

הדא דתימר: בינו לבין עצמו. אבל ברבים – אפילו על מצוה קלה אל ישמע לו. כגון פפום ולוליינום אחיו שנתנו להן מים בכלי זכוכית צבועה, ולא קיבלו מהן! אמרי: לא אתפון משמדתהון, אלא מגבי ארנונין.

כמה הן רבים? רבנן דקיסרין אמרין: עשרה. דכתיב (ויקרא כב) ונקדשתי בתוך בני ישראל. רבי בינא זעירא, חמוניה פרי הורי חמרא בשפתא. רבי יונה ורבי יוסי, הורון למפי לארטיקנס בשופתא.

אמר רבי מני: קשיתה קומי רבי יונה אבא: ולא כן אמר רבי זעירא, רבי יוחנן בשם רבי ינאי, רבי ירמיה, רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוידא: נמנו בעליית בית נתנה וכו'! לא אתפון משמדתהון, אלא איתפון מיכול פיתא חמויא.

כמה הן רבים? רבנן דקיסרי אמרי: עשרה, דכתיב: ונקדשתי בתוך בני ישראל.

רבי אבונא בעי רבי אמי: עב"ם מהו שיהו מצווין על קידוש השם? אמר ליה: ונקדשתי בתוך בני ישראל. ישראל מצווין על קידוש השם, ואין העב"ם מצווין על קידוש השם.

רבי ניסי בשם רבי לעזר שמע לה מהדא (מלכים ב ד)

[דף ט"ז ע"ב]

לדבר הזה יסלח ה' לעבדך וגו'. ישראל מצווין על קידוש השם, ואין העובדי כוכבים מצווין על קידוש השם.

רבי בא בר זמינא, הוה מחיט גבי חד בר נש ברומי, אייתי ליה בשר נבילה, אמר ליה: אכול. אמר ליה: לי נא אכיל. אמר ליה: אכול, דלא בן, אנא קטיל לך. אמר ליה: אין בעית מיקטול – קטול, דלי נא אכיל בשר נבילה! אמר ליה: מאן מודע לך דאילו אכלתה הוינא קטלין לך, אי יהודי יהודי, אי ארמאי ארמאי. אמר רבי מנא: אילו הוה רבי בא בר זמינא שמע מיליהון דרבנן – מיזל הוה בהדא.

מייב בזמן זה מהו? רבי ירמיה סבר מימר: בטל הדין – בטלה גזירתא. רבי יוסי סבר מימר: לעולם תגזירה במקומה, עד שיעמיד בית דין אחר ויבטלה.

ודכוותה, מאימתי אדם זוכה לפירותיו בשביעית? רבי ירמיה סבר מימר: משיתנם לתוך פליו. רבי יוסי סבר מימר: אפילו נתונים בתוך פליו – לא זכה, סבר דינון דידיה, ולית אינון דידיה.

רבי מנא, פד עאל פרוקלא בצפורי, הורי מפקא נחתומיא בשוקא. רבנין דגנה חורי, מפי המיע בפיקסא.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אני (קהלת ח) **פי מלך שומר**, אני פי מלך מלכי המלכין אשומר, שאמר לי בסיני (שמות כ): **אנכי ה' אלהיך. ועל דברת – לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. שבעת אלהים – לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.** פד פד ובדבר הוה נבואה הוה נבואה שנייה.

רב יהודה בשם רב: הלכה פרבי יהודה.

הלכה ו'

מתני' ואלו הן הקרובים: אחיו ואחי אביו, ואחי אמו, ובעל אחותו, ובעל אחות אביו, ובעל אחות אמו, ותמיו, וניסו. הן, ובניהן, ותנניהן. וחורגו לבדו. אמר רבי יוסי: זו משנת רבי עקיבה. אבל משנה ראשונה – דודו ובן דודו, וכל הראוי ליורשיו. וכל הקרוב לו באותה שעה. היה קרוב ונתרחק – בשר. רבי יהודה אומר: אפילו מתה בתו ויש לו בנים ממנה – הרי זה קרוב.

גמרא מפיון דתנינן: אחיו, מה צורכה למיתני אחי אביו? לומר: בנו ותננו של התן אחי אביו.

[דף י"ז ע"א]

מכין דתנינן: אחי אביו, מה צורכה למיתני אחי אמו? לומר: בנו והתנו של התן אחי אמו.
מכין דתנינן: בעל אחותו, מה צורכה למיתני בעל אחות אביו? לומר: בנו והתנו של התן
בעל אחות אביו.

מכין דתנינן בעל אחות אביו, מה צורכה למיתני בעל אחות אמו? לומר, בנו והתנו של התן
בעל אחות אמו.

והתנינן: הורגו! לבדו. רב אמר: אם התן חמותו – אסור, בעל הורגתו לא כל שכן! תיפתר:
שייש לה בנים והתנים ממונ.

אגיסו, אית תניי תני: יש לו בנים והתנים. אית תניי תני: אין לו בנים והתנים. מאן דמר: יש
לו בנים והתנים – ממונה. ומאן דמר: אין לו בנים והתנים – ממקום אחר.

רב נפק למיתרי משכון לרבי הויה רבה. עבר בחד אתר, ואשבה רבי יוחנן יתיב ומקשי:
תנינן: הורגו לבדו. אשת הורגו מהו? בעל הורגתו מהו? אשה כבעלה, ובעל באשתו? וקמת
אשת הורגו – כהורגו, והבעל – כאשה.

רב הסדא בעי: דור שלישי – מהו שיהא מותר באשת ראשון? משה – מהו שיהא מותר
באשת פינחס? ריש לקיש אמר: מקבלין דור שני ודור שלישי מודחק. רבי יוחנן אמר: אפילו
מרייה. בחדא אגיסיה דרב הונא הויה ליה דין עם חד בר נש, אמר: כל מה דרב הונא אמר,
אנא מקבל עלי. שמע רב הונא ואמר, בהדין יודעני בשם שאמרו מלמעלן כף אמרו מלמפון.

רב ירמיה בשם רב: הלכה ברבי יודה.

הלכה ז' מתני' האותב, והשונא. אי זהו האותב? זה שושבינו. והשונא? כל שלא דיבר עמו
שלושת ימים באיבה. אמרו לו:

[דף י"ז ע"ב] לא נחשדו ישראל על כף.

גמרא רבי טבליי, רבי אבינא בשם רב: בשבעת ימי המשתה שנו.

הלכה ח'

מתני' ביצד בודקין את העדים? היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן, ומוציאין אותן לחוץ,
ומשיירין את הגדול שבהן, ואומר לו: אמור, היאך אתה יודע שזה חייב לזה? אם אמר: "הוא
אמר לי שאני חייב לו", "איש פלוני אמר לי שהיא חייב" – לא אמר פלוס, עד שיאמר: "כפנינו
הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז".

גמרא רבי יוסי בשם רבי יוחנן: אם היה מתכוין למסור לו עדות – עדותן קיימת.

ביצד דנין? הדינין יושבין. והנידונין עומדין. והתובע פותח בדבריו ראשון. שגאמר (שמות כד):
מי בעל דברים יגש אליכם.

ומניין שהמוציא מחבירו עליו הראיה? רבי קריספא בשם רבי הנניה בן גמליאל: יגש אליכם, יגיש ראיותיו.

רבי יוחנן בעי: ביבמה, מי מרדף אחר מי? התיב רבי לעזר: והכתיב (דברים כח): ועלתה יבמתו השערה: אמר רבי יוחנן: יפה לימדני רבי לעזר.

רבי ברכיה ורבי חלבא, רבי בא בשם רבי ינאי: התובע תובע, והנתבע משיב, והדיין מכריע. אמר רבי סימון: צריך הדיין לשנות טענותיהן, שנאמר (מלכים א ג): ויאמר המלך זאת אמרת זה בני החי ובגד המת וגו'.

רב הונא, פד הוה חמי סהדי בכונא – הוה חקר. וכד הוה חמי חכן – הוה מכון.

רב הונא מיקל לדיינא, דאמר מקבלין עליכון חד סהיד אלא ימרון אינון.

רב הונא פד הוה ידע זכו לבר נש בדינא, ולא הוה ידע ליה, הוה פתח ליה. על שם (משלי לא) פתח פיך לאלם.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: המכמין עדיי אהורי גדר – לא עשה בלום.

כהדא חד בר נש אשגח למיגוס גו אריסטון. אמר ליה: הב לי מה דאת חייב לי! אמר ליה: איין בטר דקמוז, אמר ליה: לי נא חייב לך בלום! אמר ליה: אית לי סהדין! אמר ליה: לא אמרית אלא בגין דלא מיערבב מגוסתך. אתא קומי רבי אמי, וקר הדא דמר רבי יוחנן: המכמין עדיי אהורי גדר – לא עשה בלום.

[דף י"ח ע"א]

הלכה ט'

מתני' הוי מכניסין את השני ובודקים אותו. נמצאו דברייהן מכוונין – נושאיין ונותנין בדבר, שנים אומרים: "זכאי", ואחד אומר: "חייב" – זכאי. שנים אומרים: "חייב", ואחד אומר: "זכאי" – חייב. אחד אומר: "זכאי", ואחד אומר: "חייב", ואחד אומר: "איני יודע" – יוסיפו הדיינין. ואפילו שנים מזכין או מחייבין, ואחד אומר: "איני יודע" – יוסיפו הדיינין.

גמרא מיעוט שעירים – שנים (ויקרא טו) מה תלמוד לומר שני? שיהו שניהן שוין.

בבשים, מיעוט כבשים – שנים. מה תלמוד לומר שני? שיהו שניהן שוין.

מיעוט צפרים – שנים, מה תלמוד לומר שתי? שיהו שוות.

מיעוט חצוצרות – שתיים, מה תלמוד לומר שתי? שיהו שוות.

התיב רבי חגי לרבי יסא: והכתיב (דברים יט): ועמדו שני האנשים, מעתה מיעוט אנשים שנים, מה תלמוד לומר שני? שיהו שוין!

וְהִכְתִּיב (שם): לֹא תִטֶּה מִשְׁפֵּט גֵר יְתוֹם. הֲרֵי גֵר דֵּן עִם מִי שְׂאִינוּ גֵר, יְתוֹם דֵּן עִם מִי שְׂאִינוּ יְתוֹם אִם בֶּן לְמָה נֵאמַר שְׁנִי? מוֹפְנָה לְהַקִּישׁ וְלִדְוֹן מִפְּנֵי גְזִירָה שְׁוֶה, נֵאמַר כָּאֵן שְׁנִי וְנֵאמַר לְחַלְץ (במדבר יא) וַיִּשְׁאָרוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים, מַה לְחַלְץ – אַנְשִׁים וְלֹא נְשִׁים, אֵף כָּאֵן – אַנְשִׁים וְלֹא נְשִׁים וְלֹא קַמְנִים. הֲרֵי לְמַדְנֵי: שְׂאִין הָאִשָּׁה דְנָה וְלֹא מַעֲיָדָה.

רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵף: נֵאמַר כָּאֵן: שְׁנִי, וְנֵאמַר לְחַלְץ: שְׁנִי, מַה לְחַלְץ – עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים, אֵף כָּאֵן – עַל פִּי שְׁנַיִם עֲדִים. אִם בֶּן מַה תְּלִמּוֹד לֹמַר שְׁנִי? שְׂלֵא יְהֵא אֶחָד עוֹמֵד וְאֶחָד יוֹשֵׁב, אֶחָד אוֹמֵר כֹּל צוֹרְכּוֹ, וְאֶחָד אוֹמֵר לוֹ: קַצֵּר דְּבָרֶיךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: שְׁמַעְתִּי, שְׂאֵם רִצָּה הֲדִיִּין לְהוֹשִׁיב אֶת שְׁנֵיהֶן – מוֹשִׁיב. רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל אוֹמֵר: אוֹמְרִין לוֹ: לְבוֹשׁ כְּשֵׁם שֶׁהוּא לְבוֹשׁ, אוֹ הַלְבִּישָׁהוּ בְּשֵׁם שֶׁאֵת לְבוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי כָּאֵ בְּשֵׁם רַב הוֹנָא: צְרִיכִין הָעֲדִים לְעִמּוֹד בְּשַׁעַה שְׁמוּעִידִין, שְׁנֵאמַר (דברים יט): וְעִמּוֹד שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים.

רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי אֶבְחָה: אֵף הַנִּידוּנִין צְרִיכִין לְעִמּוֹד בְּשַׁעַה שְׁמוּקְבִלִין דִּינֵהּ, שְׁנֵאמַר (שם) אֲשֶׁר לָהֶם הָרִיב לִפְנֵי ה'.

בְּתִיב (שם כד): לֹא יוֹמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים, וְהָלֵא כְּבֵר נֵאמַר (שם) אִישׁ בְּחֻטְאוֹ יוֹמֵת, מַה תְּלִמּוֹד לֹמַר לֹא יוֹמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים? לֹא יוֹמְתוּ אָבוֹת בְּעֵדוֹת בָּנִים, וּבָנִים לֹא יוֹמְתוּ בְּעֵדוֹת אָבוֹת. מַנִּיין שְׂלֵא יְהוּ הָעֲדִים קְרוֹבִין שֶׁל נִידוּנִין? וּמַנִּיין שְׂלֵא יְהוּ הָעֲדִים קְרוֹבִין זֶה לָזֶה? הִנֵּעַ עֲצֻמָּה, שְׂאֵם הוֹזְמוּ לֹא מְפִיחֵן נְהַרְגִין?!

וּמַנִּיין שְׂלֵא יְהוּ הָעֲדִים קְרוֹבִין שֶׁל דִּינֵינָהּ? הִנֵּעַ עֲצֻמָּה, שְׂאֵם הוֹזֵם אֶחָד מֵהֶן, כְּלוּם נְהַרְגַּ עַד שְׂיִזּוּם הַכִּירוֹ? אִם אֵת אוֹמֵר בֶּן – לֹא הִיָּה נְהַרְגַּ עַל פִּיו.

[דף י"ח ע"ב]

וּמַנִּיין שְׂלֵא יְהוּ הַדִּינֵין קְרוֹבִין זֶה לָזֶה? אֶמְרָה תּוֹרָה: הַרוֹג עַל פִּי עֲדִים, הַרוֹג עַל פִּי דִינֵין, מַה עֲדִים – אִין קְרוֹבִין זֶה לָזֶה, אֵף דִּינֵין – אִין קְרוֹבִין זֶה לָזֶה.

אִין לִי אֵלֵא אָבוֹת וּבָנִים, שְׂאֵר קְרוֹבִין מַנִּיין? אָמַר רַבִּי יְעִירָא: וּבָנִים – לְרַבּוֹת שְׂאֵר קְרוֹבִין.

עַד דְּדוֹן כְּרַבִּי עֲקִיבָה, כְּרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל מַנִּיין? תַּנִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל: וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה וְהַצִּילוּ הָעֵדָה (במדבר לה), שְׂלֵא יְהֵא הָעֵדָה, לֹא קְרוֹבִי מִפְּהֵי, וְלֹא קְרוֹבִי מוֹפְנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אִם אֵתָה אוֹמֵר כֵּן, נִמְצָאת אוֹמֵר: בֵּית דִּין גּוֹאֲלֵי הַדָּם, מִיכֵן – שְׂלֵא יְהוּ הַדִּינֵין קְרוֹבִי הַנִּידוּנִין.

וּמַנִּיין שְׂלֵא יְהוּ הָעֲדִים קְרוֹבִי הַנִּידוּנִין? אֶמְרָה תּוֹרָה: הַרוֹג עַל פִּי עֲדִים, הַרוֹג עַל פִּי דִינֵין, מַה הַדִּינֵין – אִינָן קְרוֹבִי הַנִּידוּנִין, אֵף הָעֲדִים – לֹא יְהוּ קְרוֹבִי הַנִּידוּנִין. וּמַנִּיין שְׂלֵא יְהוּ הָעֲדִים קְרוֹבִין זֶה לָזֶה? הִנֵּעַ עֲצֻמָּה: שֶׁהוֹזְמוּ, לֹא מְפִיחֵן הֵן נְהַרְגִין?!

בְּכַשְׁיָרִים וְלֹא בְּפִסְלוֹתַיִם. שְׁנָאֵמַר (ויקרא ה): **אִם לֹא יֵגִיד וְנִשָּׂא עֹנוּוֹ.** אֵת שְׁמוּגִיד – וְחִבְרִירוֹ מִשְׁלָם מִמוּזָן. יֵצֵא פְּסוּל, שְׁאִפְּלוֹ מִגִּיד – אֵין חִבְרִירוֹ מִשְׁלָם מִמוּזָן.

בְּפָנֵי בֵּית דִּין. לְהוֹצִיא עַד אֶחָד.

בְּשִׁאֲמָרוֹ לוֹ: "הֲרִי אֵת מְקוּבֵל עֲלֵינוּ בְּשָׁנִים" יִכּוֹל יְהֵא הַיֵּיב? תְּלִמּוּד לֹמַר: **רָאָה אוּ יָדַע** – אֵת שֶׁהוּא כְּשֶׁר לְהַעֲיֵד עֲדוּת תּוֹרָה. יֵצֵא עַד אֶחָד – שְׁאֵין כְּשֶׁר לְהַעֲיֵד עֲדוּת תּוֹרָה.

שֶׁלֹּא בְּפָנֵי בֵּית דִּין, **אִם לֹא יֵגִיד וְנִשָּׂא עֹנוּוֹ** – אֵת שְׁמוּגִיד וּמִשְׁלָם מִמוּזָן. יֵצֵא חוּץ לְבֵית דִּין, שְׁאִפְּלוֹ מִגִּיד – אֵין חִבְרִירוֹ מִשְׁלָם מִמוּזָן.

וּמִנִּיין לְשָׁנֵי עֲדִים? (תְּלִמּוּד לֹמַר: **וְהוּא עַד**) הוּא וְעַד אֶחָד, הֲרִי כָּאֵן שָׁנִים. וְכַרְבִּי יִשְׁמַעְיָאל, דְּרַבִּי יִשְׁמַעְיָאל אָמַר: כֹּל מְקוּם שֶׁכְּתוּב בְּתוֹרָה **עַד** סֵתָם – הֲרִי הוּא כְּכֹלל שְׁנֵי עֲדִים, עַד שְׂוִידִיעָה הַכְּתוּב שֶׁהוּא עַד אֶחָד.

אִשְׁפַּח תְּנֵי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל: עַד אֶחָד (שְׁנֵי עֲדִים) מַהוּ לְחַיִּיב עָלָיו מִשׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי? אִפְּשֶׁר לֹמַר, אַחַר רֵאוּי לְצַרְפוֹ וּלְחַיִּיבוֹ מִשׁוּם שְׁבוּעַת עֲדוּת, וְאֵת מְחַיִּיבוֹ מִשׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי?

קְרוּב – מַהוּ לְחַיִּיבוֹ עָלָיו מִשׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי?

[דף י"ט ע"א]

יֵיבֵא כְּהֵדָא דְּמַר רַבִּי כָּא כֵּר שְׁמוּאֵל: "שְׁבוּעָה שְׁנָתָן פְּלוּנִי לְפְלוּנִי מְנָה". נִמְצָא שֶׁלֹּא נָתַן, מֵאַחַר שְׁאֵין בִּידוֹ לְכָא – אֵין בִּידוֹ לְשַׁעֲבַר.

אוּ כְּהֵדָא: אָמַר לוֹ: "הֵיכֵן שׁוּרִי?" אָמַר לוֹ: "אֵינִי יוֹדַע מַה אֵתָה סָח!" וְהוּא שִׁמַּת, אוּ נִשְׁפַּר, אוּ נִשְׁבַּח, אוּ אָבַד. "מִשְׁבִּיעָד אֵנִי!" וְאָמַר: "אֵמֶן!" – פְּטוּר. רַב אָמַר: פְּטוּר מִשְׁבוּעַת פִּיקְדוֹן וְחַיִּיב בְּשְׁבוּעַת בִּטוּי.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מֵאַחַר שְׁמוּזָה לְהַפִּיסוֹ – אֵין חַיִּיב מִשׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי. עַל דְּעֵתִיָּה דְּרַב אֵינוֹ מִזְוָה לְהַפִּיסוֹ? מִפְּיִיסוֹ עַל הָאֵמֶת וְאֵינוֹ מִפְּיִיסוֹ עַל הַשֶּׁקֶר.

תְּנֵי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל: **וְנִשָּׂא עֹנוּוֹ** – קְרָבָן.

מִנֵּן לִיָּה בֵּית דִּין? וְלִפְּיֵן אַגְדָּה אַגְדָּה. מַה אַגְדָּה שְׁנָאֵמַר לְחֵלָן – בֵּית דִּין, אֵף כָּאֵן – בֵּית דִּין.

כְּהֵדָא: אֵין מְקַבְּלִין עֲדִים, אֵלֹא אִם כֵּן רֵאוּ שְׁנִיעִין כְּאַחַת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן קְרָחָה אוּמַר: אִפְּלוֹ כֵּן אַחַר זֶה. רַבִּי יְרֵמְיָה בְּשֵׁם רַב: מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כֵּן קְרָחָה כְּעִידֵי כְּכוֹרָה וּכְעִידֵי חוֹקָה. רַבִּי כָּא בְּשֵׁם רַבִּי יְרֵמְיָה: אֵף כְּעִידֵי סִימְנִין כֵּן.

מַה דְּפִשְׁיָטָא, בְּשׁוּזָה אוּמַר: "רֵאִיתִי שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת כְּגִבּוֹ". וְזֶה אוּמַר: "רֵאִיתִי שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת כְּגִבּוֹ". אֶחָד אוּמַר: "רֵאִיתִי שְׁעָרָה אַחַת כְּגִבּוֹ" – וְלֹא

כְּלוּם. כֹּל שְׁכֵן, גִּבּוֹ וְגִבּוֹ!

שנים אומרים: "ראינו שערה אחת בגבו". ושנים אומרים: "ראינו שערה אחת בכריסו" – רב יוסי, ורב הושעיה בר רב שמי. חד אמר: פסול. וחד אמר: כשר. מאן דמר פסול – כמעיד על חצי סימן. ומאן דמר כשר – אני אומר: שפא נשרו.

אחד אומר: "שתי שערות בגבו". ואחד אומר: "שתי בכריסו". רבי בא אמר: דברי הכל – כשר. אמר רבי חגיג: דברי הכל – פסול. רבי יוסי אומר: כמחלוקת.

אמר רבי יוסי לרבי חגיג: הא רבי יודן אמר דכוותי! אמר ליה: ועל רביה אנא פליג, כל שפן עלוי.

אמר רבי מנא: יאות אמר רבי הגא! אילו שטר שחתום בארבעה חותמות, וקרא עליו ערער, זה מעיד על שנים, וזה מעיד על שנים, שפא כלום הוא? ואין כל חתימה צריכה שני עדים?

[דף י"ט ע"ב]

והכא, כל סימן צריך שני עדים.

רבי חיננא שמע לה משני חזקה. אילו אחד מעיד: שאכלה שנה ראשונה שניה ושלישית. ואחד מעיד: שאכלה רביעית חמישית וששית, שפא כלום הוא? ואין כל חזקה וחזקה צריכה שני עדים? והכא, כל סימן וסימן צריך שני עדים.

בהדא: אין שומעין מן העדים, אלא אם בן באו שניהן באחת. רבי נתן אומר: שומעין דברי ראשון, ולכשיבא שני – שומעין את דבריו.

רבי יונתן הוה יתיב מקשי: איפשר אית הכא בר נש דשמע הלכה פרי נתן? אמר ליה רבי יוסי בר חנינה: הא רבי שמעון בן יקים אמר, יקים לעיל! בין דסלק, אמר ליה: לשמעתי הלכה פרי נתן? אמר ליה: שמעתי, מודה רבי יהושע בן קרחה לרבי נתן. אמר ליה: ולהדא צורכה? אמר ליה: ולא אתפוזן רבי יוסי בר חנינה, אלא מספא רבי שמעון בן יקים לעיל, בגין דהוא אינשא רבא.

רב הסדא בעי: מהו לקבל עדים שלא בפני בעל דין? רבי יוסי בשם רבי שבתי: מקבלין עדים שלא בפני בעל דין, ועבדין ליה גזר דין, אם בא ועירער – ערו קיים.

אדם ששלוהו אחריו בית דין שלשה פעמים, ולא בא, רבי יהושע בן לוי אמר: מקבלין העדות בלא בעל דין, ועבדין ליה גזר דין. בהדא בהנא דמדי, ושכך ירתו לרבי יאשיה, וקביל רבי לעזר סתוד דלא באפוי, וזכי לרבי יאשיה. ולא עוד: אלא דשכך ספרים. פתב רבי לעזר לירתו: ספרים שזכת בהן ארץ ישראל – אין מוציאין אותם חוצה לארץ.

רבי ניסי בשם רבי לעזר: אם כתב על מנת להוציא – מוציא.

רבי חיייה בר בא בעא קומי רבי יוסי: מהו להוציא? אמר ליה: לעובדא מוציא. רבי חיייה בר בא בעא קומי רבי יוסי: מהו להוציא? אמר ליה: לעובדא את שאיל לי? אמר ליה: לא, ובאיש לרבי ועירא דלא אמר ליה עובדא, בגין מידע מהו אמר.

רבי ירמיה הוה ליה דין עם חד בר נש, וקבלון לשחדייא דלא באפוי דרבי ירמיה, וחיובון לרבי ירמיה, והוה יתיב ומצטער, איפשר מקבלין עדים בלא בעל דין?

רבי הונא, רבי פינחס, רבי הונקא חוקק, לא עלין בפירקא בההוא יומא, דחק רבי הונא ועאל, ושכח רבי ירמיה מצטער, ואמר איפשר מקבלין עדים בלא בעל דין אפילו עמהן באותה העיר? אמר ליה: בן! תמת דעתון דרבנן.

הלכה י' מתני' גמרו את הדבר, היו מכניסין אותן. גדול שבדיינין אומר: "איש פלוני אתה זכאי". "איש פלוני אתה חייב". ומנין פשיצא לא יאמר: "אני הוא המזכה, וחבירי מחייבין, ומה אעשה ורבו עלי?" על זה נאמר (משלי יא): הולך רכיל מגלה סוד.

[דף כ' ע"א]

גמרא אמר רבי יוחנן: כופין את המחייב שיקתוב: "זכאי". רבי שמעון בן לקיש אמר: המחייב כותב: "חייב". והמזכה כותב: "זכאי".

מתניתא פליגא על ריש לקיש! מניין פשיצא לא יאמר: אני מזכה וחבירי מחייבין! מה עבד לה רבי יוחנן? דלא יהא מאן דהוא מימר כפחה בעית מזכה לפלוני בדינא ולא שבקון לי. מאי טעמא דריש לקיש? דלא ייתי חורן ויסבור דכוותיה ויומר, אוף פלן הוה תמן, אוף הוא טעה.

הלכה י"א מתני' כל זמן שהוא מכיא ראיה – סותר את הדין. אמרו לו: "כל ראיות שיש לה, הבא מיפן עד שלשים יום". הביא בתוך שלשים יום – סותר, לאחר שלשים יום – אינו סותר.

אמר רבן שמעון בן נמליאל: מה יעשה, לא מצא בתוך שלשים, ומצא לאחר שלשים?

אמר רבי אשעיה: תמן – שאיפשר להן להוסיף דנין אלו כנגד אלו. ברם הכא – אי אפשר להן להוסיף.

רבי יוחנן וריש לקיש תרויהון מרין: אפילו הכא – איפשר להן להוסיף.

הלכה י"ב

מתני' אמרו לו: "הבא עדים". אמר: "אין לי עדים". "הבא ראיה". אמר: "אין לי ראיה". ולאחר זמן מצא עדים ומצא ראיה – הרי זה אינה בלום.

אמר רבן שמעון בן נמליאל: מה יעשה זה, לא היה יודע שיש לו עדים, ומצא עדים. לא היה יודע שיש לו ראיה, ומצא ראיה.

אמרו לו: "הבא עדים". אמר: "אין לי עדים". "הבא ראיה". ואמר: "אין לי ראיה". ראה שהוא פתחייב, ואמר:

[דף כ' ע"ב]

"קרבו איש פלוני ופלוני והעידוני". או שהוציא ראיה מתוך אפונדתו – הרי זו אינה בלום.

רבי יוחנן בשם רב הושעיה: תלתא אמורין. חד אמר: כל זמן שמביא ראיה – סותר את הדין. וחד אמר: הכיא בתוך שלשים – סותר, לאחר שלשים – אינו סותר. וחד אמר: לעולם אין סותר, עד שביא ראיה שלא היה יודע בה כל עיקר. והתנינן: אמר רבן שמעון בן גמליאל: מה יעשה, לא היה יודע שיש לו עדים, ומצא עדים. שיש לו ראיה, ומצא ראיה כו'.

רבי לא זירא, חד אמר: עד שיבטל ראיותיו. וחד אמר: עד שיכפר בראיותיו.

רבי לוי הנה ליה דין עם חד בר נש על עסק בתים, והוון דינינן קומי רבי לעזר. לאחר גמר דין, הכיא ראיה. שאל לרבי יוחנן, אמר ליה: כל זמן שמביא ראיה – סותר הדין.

רבי אבמקים הנה ליה דין עם חד בר נש על עיסק ריחייא, והוון אידינינן קומי רבי לעזר. לאחר גמר דין, הכיא עדים. שאל לרבי יוחנן, אמר ליה: אדיין את לזו? כל זמן שמביא ראיה – סותר את הדין.

ולמה תרין עובדין? רבי לוי – לא איתעביד ליה גזר דין רבי אבמקים איתעביד ליה גזר דין. אשר הדינינן, מה שיהיה צריך בית דין? רבי הושעיה בשם שמואל, רב בניי בשם שמואל. חד אמר: יתקיים או בכתב ידי עדים או בכתב ידי הדיינים. וחד אמר: אפילו בכתב אחד ובדין אחד.

הדרן עלך פרק זה בזור

פרק רביעי

הלכה א' מתני' אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות – בדרישא ובחקירה. שגאמר: משפט אחד יהיה לכם.

מה בין דיני ממונות לדיני נפשות? דיני ממונות – בשלשה. ודיני נפשות – בעשרים ושלשה.

דיני ממונות – פותחין בין לזכות בין לחובה. ודיני נפשות – פותחין לזכות ואין פותחין בחובה.

גמרא אמר רבי יוחנן: בשביל לחוס על ממוזן ישראל, אמרו, היאך אתה יודע שזה חייב לזה.

רבי חייא בר בא בעא קומי רבי יוסי: היך עבדין עובדא? אמר ליה: ברבי יוחנן? דרבי יוחנן

אמר: בשביל לחוס על ממוזן ישראל, אמרו, היאך אתה יודע שזה חייב לזה.

ועירא בר חיננא בשם רבי חנינה, ורבי יהודה,

[דף כ"א ע"א]

חד אמר (דברים יג): ודרשת וחקרת ושאלת היטב. וחד אמר: צדק צדק תרדף. הא ביצד? אם

את רואה תדין שיוצא לאמיתו – חקרוהו. ואם לאו – צדקיהו.

רב הונא פד הנה חמי שתדין מכוונה – הנה חקר. וכד הנה חמי חכין וחקין – הנה מכוון.

פיצד פותחין לזכות? אומרין: איפשר שזוה הרג את הנפש! אמר רבי יוסי: אין ביני אומר אחד מן העדים: "יש לו ללמד זכות! וכא חבירו וסייעו, ויש פאן סייע, אם אומר את פאן, לא נמצאת חב לדיינים? ויש עדים לשקרן.

אמר רבי יוחנן: כל שאינו יודע לדון את השרץ לטהרו ולטמאו מאה פעמים – אין יכול לפתוח בזכות.

פיצד דנין השרץ? אמר רבי ינאי: מה אם הנחש שפמית – טהור, עקבר שאין ממית – אינו דין להיות טהור. או חילוף, עקבר שאין ממית – טמא, נחש שפמית – אינו דין להיות טמא! התיב רבי פנחס: הרי עקרב ממית – והרי הוא טהור! אלפח תני אמר, הוא נחש הוא עקרב. אמר רבי: תלמיד וותיק הנה לרבי מאיר, והנה מטהר את השרץ ומטמאו מאה פעמים. אמרין ההוא תלמידא לא הנה ידע מורייה אמר רבי יעקב בר דסאי, דההוא תלמידא קטוע מטורא דיסיני הנה.

הלכה ב' מתני' דיני ממונות – מטין על פי אחד בין לזכות בין לחובה. ודיני נפשות מטין על פי אחד לזכות, ועל פי שנים לחובה.

גמרא אמר רבי ינאי: אילו ניתנה התורה התיבה – לא היתה לרגל עמידה.

[דף כ"א ע"ב]

מה טעם? וידבר ה' אל משה. אמר לפנני: רבנו של עולם! הודיעני היאך היא החלכה! אמר לו: אחרי רבים להטות! רבו המזינין – זכו רבו המחייבין – חייבו, כדי שתהא התורה נדרשת מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, מיניין ודגליו.

וכן הוא אומר (תהלים יב): אמרות ה' אמרות טהרות כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים. ואומר (שיר השירים א): מישרים אהבוך.

הלכה ג'

מתני' דיני ממונות – מחזירין בין לזכות בין לחובה. ודיני נפשות – מחזירין לזכות, ואין מחזירין לחובה.

גמרא הרי שיצא מבית דין זכאי ומצאו לו חובה, שומע אני שיהזירוהו. תלמוד לומר: צדיק אל תהרוג. הרי שיצא מבית דין חייב ומצאו לו זכות, שומע אני שלא יהזירוהו? תלמוד לומר: ונקי אל תהרוג. יכול אם צדק בדינה, יצדק בדיני? תלמוד לומר (שמות כג): כי לא אצדיק רשע. אמר רבי יצחק: אמר לי רבי יוסי: לא שנייא, אלא אפילו נודפה בטעות – מחזירין אותו.

רבי אמי בעא קומי רבי יוחנן: אפילו נואף ונזאפת? אמר ליה: איתקלף מרקועה.

הלכה ד'

מתני' דיני ממונות – הכל מלמד זכות וחובה. ודיני נפשות – הכל מלמד זכות, ואין הכל מלמד חובה.

דיני ממונות, המלמד חובה – מלמד חובה. והמלמד חובה – מלמד זכות. ודיני נפשות, המלמד חובה – מלמד זכות. אבל המלמד זכות – אינו יכול לחזור וללמד חובה.

גמרא רבי אמר: ובלבד שלא יהו מהוסרין לומר: איש פלוני אתה זכאי ואתה חייב. אבל אם היו מהוסרין במשא ומתן – לא בדא.

רבי יוסי בן חנינה אמר: אפילו מהוסרין במשא ומתן.

הַלְכָה ה'

מתני' דיני ממונות – דנין ביום וגומרין בלילה. ודיני נפשות – דנין ביום וגומרין ביום. מנלן? (שמות יח) **וּשְׁפֹטוּ אֶת הָעָם בְּכָל יוֹם.** ואית קרי לשעבר? אמר רב שמואל בר רב יצחק:

[דף כ"ב ע"א]

פיני מתניתא, שאם טעו ודנו בלילה – שדינם דין? תלמוד לומר: **וּשְׁפֹטוּ אֶת הָעָם בְּכָל יוֹם.** אמר: הא אמירה!

הַלְכָה ו'

מתני' דיני ממונות – גומרין בו ביום בין לזכות בין לחובה. ודיני נפשות – גומרין בו ביום לזכות, וביום של אחריו לחובה. לפיכך: אין דנין לא בערב שבת, ולא בערב יום טוב.

גמרא תני: העד – אין מלמד לא זכות ולא חובה. מנלן? שנאמר (במדבר לה) **וְעַד לֹא יַעֲנֶה בְּנַפְשׁ לְמוֹת.** ומניין שאם הוא אין מלמד לא זכות ולא חובה? תלמוד לומר: **וְהוּא לֹא יַעֲנֶה בְּנַפְשׁ לְמוֹת.**

ריש לקיש אמר: פעמים שאדם רואה את עצמו מזדמם, ומפליג דבריו שלא ימות.

מניין שאצריכין שני ימים סמוכין זה לזה? רבי חזקיה, רבי אחי בשם רבי אבהו: אסור לדון דיני ממונות בערב שבת. והדא מתניתא פליגא, לפיכך אין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב. דיני נפשות. הא דיני ממונות – דנין!

ותני רבי חייה בן: דנין דיני ממונות בערב שבת, ואין דנין דיני נפשות בערב שבת. אמר: פאן – להלכה. פאן – למעשה.

ויידונו אותו בערב שבת, ויגמר דינו בשבת, ויחרג למוצאי שבת! אם אומר את בן – נמצא דינו משתפע.

ריש לקיש בעי: וידונו אותו בשבת, ויגמר דינו בשבת, ויחרג בשבת! מה אם עבודה שדוחה שבת – רצית מוצה דוחה אותה, שנאמר (שמות כא): **מֵעַם מִזְבְּחֵי תִקְחֶנּוּ לְמוֹת.** שבת שהעבודה דוחה אותה – אין דין שתהא רצית מוצה דוחה אותה!

רבי לא בשם רבי יצאי: מיכן לבתי דינין שלא יהו דנין בשבת! מאי טעמא? נאמר כאן (שמות כא): **בכל משבתיכם, ונאמר להלן (במדבר לה): והיו אלה לכם לחקת משפט לדדתיכם בכל מושבתיכם.** מה להלן – בבית דין הכתוב מדבר, אף כאן – בבית דין הכתוב מדבר.

[דף כ"ב ע"ב]

הלכה ז'

מתני' דיני ממונות, הפהרות והטמאות – מתחילין מן הגדול. ודיני נפשות – מתחילין מן הצד. הכל כשירין לדון דיני ממונות, ואין הכל כשירין לדון דיני נפשות, אלא כהנים, ולויים, וישראלים המשיאיין לכהונה.

גמרא רבי אומר: (שמות כג) **לא תענה על רב. רב פתיב, שלא תענה אחר הרב, אלא קודם לרב.**

רבי יוסי בן חנינה אומר: **לא תענה על רב. רב פתיב, שלא תענה קודם לרב, אלא אחר הרב.** רב אומר: **לא תענה, אפילו אחר מאה; דברי רבי פינחס.**

רבי הלמה בשם רבי סימון: איתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש. חד אומר: דינינו פדיניהן, וחד אומר: אין דינינו פדיניהן. מאן דמר: דינינו פדיניהן – ניהא. מאן דמר: אין דינינו פדיניהן – מזה מקיים **ויאמר יהודה (בראשית לו), ויאמר ממוכן (אסתר א)?** ראו דברי יהודה. ראו דברי ממוכן.

ומניין שמתחילין בדיני נפשות מן הצד? תנא שמואל תקון קימי רבי אחא: (שמואל א כה) **ויאמר דוד לאנשיו חגרו איש חרבו, ואחר כך ישבו בדין על נבל.**

רבי תימא בר פפיים בשם רב הושעיא: אף בפסול משפחה – מתחילין מן הצד.

הכל כשירין לדון דיני ממונות. רבי יהודה אומר: אפילו ממזרין. רבי יהודה אומר: אין מדקדקין ביון נסד.

פתיב: **לא תטה משפט אבינך בריבו – אי אתה מטה, אכל אתה מטה בדינו של שור.**

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: ובלבד בדברים שבין דיני ממונות לדיני נפשות.

[דף כ"ג ע"א]

כמה אינו? אגן תנינן; תשע. תני רבי חייה: חד עשר. הי דיני תרתי אחרננייתא? הפרים, וכל מי שלא ראה לו בנים – פשר לדון דיני ממונות ולא דיני נפשות.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אף פחות מכן עשרים, ושלא הביא שתי שערות – פשר בדיני ממונות ולא בדיני נפשות. ויושב בדינו של שור.

רבי יוסי בן חנינה אומר: תלת עשרה. והי דינו תרתין אחרננייתא? דנין שני דיני ממונות ביום אחד, ואין דנין שני דיני נפשות ביום אחד. אומר רבי אבין: ואפילו נואף ונזאפת.

מסכת מכשירין פרק שני

א. חבית שהיא מלאה פרות ונתונה בתוך המשקין, כל ששאבו - הרי זה בכי יתן. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? בשל חרס, אבל בשאר כל הכלים - אינן שואבין. וכלי אכן הרפין - הרי הן ככלי חרש. סדין שנתנה על גבי סלון לחטן בו את חטיו וטננו, אם מחמת המים - בכי יתן. אם מחמת הסדין - אינו בכי יתן. המרבץ את ביתו במים ונתן בו שבלין וטננו, אם יש עליהן משקה טופח - הרי זה בכי יתן. ואם לאו - אינו בכי יתן. רבי שמעון אומר: אף על פי שיש עליו משקה טופח - אינו בכי יתן. מודים חכמים לרבי שמעון במרבץ את גרנו - שאינו בכי יתן. ובמשכים להביא פסלת, אם בשביל שיש עליו טל - הרי זה בכי יתן, ואם בשביל שלא יבטל ממלאכתו - אינו בכי יתן:

ב. בהמה שירדה לשותות מים העולים בפיה ובשפמָה - הרי הוא בכי יתן. בידה וברגלה - אינן בכי יתן. רבי שמעון בן אלעזר אומר: המים העולים ברגלי אדם - לעולם טמאין. רבי יהודה אומר: מים העולים ברגלי בהמה טמאה - לעולם טמאין. הממלא בחבית, המים העולים באחריה ובחבל המכוּנן על צנארה ובחבל שהוא לצרפה - הרי הוא בכי יתן. ולענין מי חטאת - אינן חוששין שמא לא נתמלא בכלי. ערבה שיניד דלף לתוכה, הנתזין והצפין - אינן בכי יתן. גטלן לשופכן - בית שמאי אומרים: בכי יתן, ובית הלל אומרים: אינן בכי יתן. במה דברים אמורים? בטוהרה. אבל בטמאה - הכל מודין

שהוא בכי יתן; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: אחת טמאה ואחת טוהרה - בית שמאי אומרים: הרי הן בכי יתן, ובית הלל אומרים: אינן בכי יתן. הנוגע בנבלה, והנוגע במשכב ובמושב, בתוך המקוה טמא, וטהור בעליתו. זב שדרס על גבי משכב ומושב, בתוך המקוה טמא, וטהור בעליתו. פרות שנפלו לתוך אמת המים ופשט מי שידיו טמאות ונטלן - ידיו טמאות והפרות טהורין. ואם חשב שיודחו ידיו - ידיו טהורות והפרות בכי יתן:

ג. הממלא בקילון, פרש רבי עקיבא: אם נגבו מיד - טהורין. ואם לא נגבו, אפלו עד שלשים יום - טמאין. סתמן - שלשה ימים. עצים שנפלו עליהן משקין טמאין וירדו עליהן גשמים - טמאים. אבא יוסי בן דוסתאי אומר: אם רבו - טהורין, ויסיקן אפלו בידים טמאות. הוציאן שירדו עליהן גשמים, אפלו רבו - טמאים. בלעו משקין טמאים אף על פי שהוציאן שירדו עליהן גשמים - טהורים. ולא יסיקן אלא בידים טהורות. רבי שמעון אומר: אם היו לחין והסיקן, ורבו עליהן משקין היוצאין מהן על מים שבלעו טהורין מקל וזחמר, ומה אם מי גשמים שהן עלולין לקבל טמאה - הרי הן מטהרין ברב, מי פרות שאינן עלולין לקבל טמאה - אינו דין שיטהרו ברב! אמרו לו: לא, אם אמרת בגשמים - שמתהרין את הטמאין, תאמר במי פרות - שאין מטהרין את הטמאין!:

ד. הטובל בים או בנהר, אף על פי שהפליג יותר ממיל - הרי זה בכי יתן. עבר בנהר, או שדחאו חברו, או שירדו עליו גשמים ורבו - טהרו שניים את

פי שהיין צף על גבי ידיו, ואף על פי שחשב עליו - טהור. כנסו לתוך הכלי - טמא: הדורס ענבים בחבית, אף על פי שהיין צף על גבי ידיו - טהור. וכן בעובד כוכבים, אינו חושש משום יין נסוף:

מסכת מכשירין פרק שלישי

א. המעלה אגדות בשביל שימתינו להיות אוגד בהן - הרי זה ב'כי יתן'. המעלה פרותיו לגג ללותתן בטל ובגשמים - הרי זה ב'כי יתן'. העלן מפני הכנימה וירדו עליהן טל וגשמים, אם שטח - ב'כי יתן'. ורבי יהודה אומר: אי אפשר שלא לשמות, אלא עודהו טל וגשמים עליהן, אם חשב עליהן - הרי זה ב'כי יתן'. אם לאו - אינן ב'כי יתן'. חרש שוטה וקטן שהעלו פרותיהם לגג ללותתן בטל ובגשמים - הרי זה ב'כי יתן'. העלן מפני הכנימה וירד עליהן טל וגשמים, אף על פי שחשבו - אינן ב'כי יתן'. שיש להן מעשה ואין להן מחשבה:

ב. רבי חלפתא בן קוניא אומר: שום בעל ב'כי - טמא, משום שמרביצין עליו במים ואחר כך קולעין אותו. אמרו חכמים: אם בן יהא טמא לחלפתא בן קוניא, וטהור לכל ישראל. יהושע בן פרחיה אומר: חטים הבאות מאלכסנדריא - טמא מפני אנטליא שלהן. אמרו חכמים: אם בן יהא טמאות ליהושע בן פרחיה, וטהורות לכל ישראל:

ג. אמר רבי יוסי: בראשונה היו כריכות של קשואין ושל דלועין שבצפורי - טמאות, מפני שמקנחין אותן בספוג בשעה שעוקרין אותן. קבלו עליהן אנשי צפורי שלא יהו עושין בן. בראשונה היתה גרים של פול ושל טופח של צפורי -

הראשונים. התרקב והמדוכה שהיו בהם מים טמאין והטבילן, ראשונים - טהור מלטמא, והשניים - הכשרו לקבל טמאה. העושה צפור במים הנתזין ואת שבה - אינן ב'כי יתן'; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: זה וזה ב'כי יתן' (רבי יוסי אומר: הנתזין - אינן ב'כי יתן', ואת שבו - הרי זה ב'כי יתן'). והעושה אמה במים - אינן ב'כי יתן':

ה. המודד את הבור בין לארכו ובין לרחבו - הרי זה ב'כי יתן'; דברי רבי טרפון. רבי עקיבא אומר: לעמקו - ב'כי יתן'. ולרחבו - אינו ב'כי יתן'. אמר לו רבי טרפון: כשמדדו לרחבו - אין רוצה במשקה שברשם, וכשמדדו לעומקו - רוצה במשקה שברשם. אמר לו: אם בן יהא משקה שברשם - טמא. למטה מן הרשם - טהור! אמר לו: אי אתה מודה שהממלא בחבית, המים העולין בה אחריה, ובחבל שהוא לצרפה שהן ב'כי יתן', שאי אפשר למים שיפלו לתוכה עד שיגעו לאחוריה, אף כאן אי אפשר למשקה שברשם עד שיהיה למטה מן הרשם. חזר רבי טרפון להיות שונה בדברי רבי עקיבא:

ו. שלשל את החבל לבור לידע אם יש בו מים - הרי זה ב'כי יתן'. ידיו ורגליו - אינן ב'כי יתן'. שלשל את המטלית להעלות בה דלי או קתון, וכלפלה להושיב עליה פתנגלת - אינן ב'כי יתן'. ואם נער - הרי זה ב'כי יתן'. המוציא מסמר לגשמים לכבותו - אינן ב'כי יתן', ואם בשביל לצרפו - הרי זה ב'כי יתן'. המניח את האוד בגשמים לכבותו - אינו ב'כי יתן', ואם בשביל לעשותו פחם - הרי זה ב'כי יתן'. השוקל ענבים בכף מאזנים, אף על

ח. דם השחין ובעבועות, ותמצית בשר ומי פרות, והמלח שנתמחו - לא מטמאין ולא מכשירין. מי רגלי בהמה - לא מכשירין. אמר רבי יוסי בר יהודה: אם קבלן בכלי - הרי הן מכשירין. אמר רבי יוסי: סח לי נימוס אחיו של רבי יהושע הגרסי: השוחט את העורב להתלמד בו - דמו מכשיר. ורבי אליעזר אומר: כל דם השחיטה - לעולם מכשיר. דם המת - מטמא בכל שהוא; דברי רבי מאיר. ורבי יוסי אומר: ברביעית. אמר רבי: נראין דברי רבי מאיר - בטמאה קלה, לטמא אחד ולפסל אחד. ודברי רבי יוסי - בטמאה חמורה, לטמא שנים ולפסל אחד:

ט. כל משקה המת - טהורין, חוץ מדמו. וכל מראה דמים - הרי אלו טמאין. אמר רבי יהושע בן קבוסאי: כל ימי הייתי קורא מקרא הזה (במדבר יט, יט): "והזהה טהור על הטמא" - טהור אחד מזה על הטמא אחד. עד שבאתי לאוצר של יבנה, ומאוצר של יבנה למדתי: שטהור אחד מזה על מאה טמאין:

מסכת זבים פרק ראשון

א. הרואה ראיה אחת של זוב, בית שמאי אומרים: פשומרת יום כנגד יום. ובית הלל אומרים: כבעל קרי. אלו ואלו מודים: שטובל ואוכל את פסחו לערב כבעל קרי. אמרו בית הלל לבית שמאי: אי אתם מודים שהוא טובל ואוכל את פסחו לערב כבעל קרי? אמרו להן בית שמאי: אי אתם מודים שאם יראה למחר שהוא טמא, פשומרת יום כנגד יום שהיא טמאה? המסיט את הראיה, בית שמאי אומרים: תלוי. בית הלל אומרים: טהור.

טמא, מפני ששורין אותן במים בשעה שגורסין אותן. קבלו עליהן אנשי צפורי שלא יהיו עושין בן. הפרות מפל מקום - הרי הן בחזקת טהרה, אחד עובד פוככים ואחד הכותי ואחד ישראל. אף על פי שאמרו: אין אדם רשאי לטמא פרותיו, התיירו לבעל הבית שהוא מטמא דבר מועט ונותן לתוך כפישה:

ד. כל האגדות של שוקים הבאין מבית השוקין - טמאין. ולא מקום אגד אמרו, אלא כלם, מפני שהיא מתרפרפת וחוזר ואוגדה; דברי רבי מאיר. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם כדברי רבי מאיר, יהיו אלומוות של שוקים - טהורות:

ה. האוג בכל מקום - הרי הוא בחזקת טמאה. הקשואין והדלועין התלויין בגמי על פתחי חניות - הרי אלו טמאים. ירק הנמכר עם טרפסימון לפני חנוני - הרי זה טמא, מפני שמזלפים עליו מים בשעה שמוכרים אותו. אתרוגי קסרין - הרי זה בחזקת טמאה:

ו. ביצי חנוני שמוכרין לח ויבש - הרי אלו טמאים; דברי רבי מאיר. ורבי יהודה מטהר. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא שהיה רבי מאיר מטמא לח ויבש, אלא שתינוק מטמאן במשקה שבצלוחית. כל הביצים - בחזקת טהרה, וביצת הבלן - בחזקת טמאה.

ז. וכיצד צדין דגים בטהרה? בין שצדן בחרס, ובין שצדן בכפיפה, ובין שצדן במצודה ולא נער את המצודה עליהן - הרי אלו בחזקת טהרה. ולעולם הן בחזקת טמאה, עד שיתפון לצוד בטהרה. ואין עם הארץ נאמן לומר: לא נערתי את המצודה עליהן:

מִשְׁכָּבו וּמוֹשָׁבו, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: תְּלוּי. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: טְהוֹר. רָאָה שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, הִמְסִיט אֶת שְׁתֵּיהֶן - טָמֵא; כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: הִמְסִיט אֶת הָרְאשׁוֹנָה - טְהוֹר, וְאֵת הַשְּׁנִיָּה - טָמֵא. מִשְׁכָּבוֹת וּמוֹשָׁבוֹת שֶׁבֵּין רְאשׁוֹנָה לְשֵׁנִיָּה, בֵּית שְׁמַאי מְטַמְּאִין, וּבֵית הֵלֵל מְטַהְרִין. רָאָה אַחַת מִרְבֵּה כְּשֵׁתִים, הִמְסִיט אֶת כֻּלָּה - טָמֵא; וּדְבַרֵי בֵּית שְׁמַאי. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: אֵין טָמֵא אֶלָּא הִמְסִיט טְפַח אַחֲרוֹנָה בַלְבַד. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הַרְוָאָה שְׁתֵּים, אוֹ אַחַת מִרְבֵּה כְּשֵׁתִים, וּבִשְׁנֵי הַפְּסִיק, וּבִשְׁלִישֵׁי רָאָה אַחַת - שֶׁהוּא זָב גָּמוֹר. עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל שְׂרָאָה אַחַת בְּרֵאשׁוֹן, וּבִשְׁנֵי הַפְּסִיק, וּבִשְׁלִישֵׁי רָאָה שְׁתֵּים, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: זָב גָּמוֹר, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: מְטַמֵּא מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב, וְצָרִיךְ בִּיאַת מֵיִם חַיִּים, וּפְטוֹר מִן הַקֶּרְבֵּן:

ב. כְּשֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא מְסַדֵּר הַלְכוֹת לְתַלְמִידִים, אָמַר: 'כָּל מִי שֶׁשָּׁמַע טַעַם עַל חֲבִירוֹ יָבֵא וַיֹּאמֶר'. אָמַר לְפָנָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן מִשׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּרֶי הַיְהוּדָה אִישׁ בְּרֵיתָא: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל שְׂרָאָה אַחַת בְּרֵאשׁוֹן, וּבִשְׁנֵי הַפְּסִיק, וּבִשְׁלִישֵׁי רָאָה שְׁתֵּים - שְׂאִין זֶה זָב גָּמוֹר. עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל הַרְוָאָה שְׁתֵּים, אוֹ אַחַת מִרְבֵּה כְּשֵׁתִים, וּבִשְׁנֵי הַפְּסִיק, וּבִשְׁלִישֵׁי רָאָה אַחַת. אָמַר לוֹ: לֹא כָּל הַקּוֹפֵץ מִשְׁתַּבַּח, אֶלָּא הַנּוֹתֵן אֶת הַטַּעַם. אָמַר לְפָנָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן: כִּךָּ אָמְרוּ בֵּית הֵלֵל לְבֵית שְׁמַאי: מַה לִּי כְּשֶׂרָאָה שְׁתֵּים בְּתַחֲלָה וְאַחַת בְּסוֹף, מַה לִּי כְּשֶׂרָאָה אַחַת בְּתַחֲלָה וּשְׁתֵּים בְּסוֹף, אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׁמַאי: כְּשֶׂרָאָה אַחַת

בְּתַחֲלָה וּשְׁתֵּים בְּסוֹף - בְּטַל יוֹם הַטְּהוֹר אֶת הָרְאָיָה, וַיֵּשׁ בְּיָדוֹ שְׁתֵּי רְאִיּוֹת. כְּשֶׂרָאָה שְׁתֵּים בְּתַחֲלָה וְאַחַת בְּסוֹף - הוֹאִיל וְנִזְקַק לְסִפְרֵית שְׁבָעָה בְּטַל הָרְאָיָה אֶת יוֹם הַטְּהוֹר, וַיֵּשׁ בְּיָדוֹ שְׁלֹשָׁה רְאִיּוֹת. חִזֵּר רַבִּי עֲקִיבָא לְהִיּוֹת שׁוֹנֵה כְּדַבְּרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי יִנְאִי אוֹמַר מִשׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר חֲסִמָּא לְפָנָיו רַבִּי: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל שְׂרָאָה אַחַת בְּרֵאשׁוֹן, וְאַחַת בְּשֵׁנִי, וּבִשְׁלִישֵׁי הַפְּסִיק, וּכְרַבִּיעֵי רָאָה אַחַת. וְעַל שְׂרָאָה אַחַת בְּרֵאשׁוֹנָה, וּבִשְׁנֵי הַפְּסִיק, וּבִשְׁלִישֵׁי וּכְרַבִּיעֵי רָאָה שְׁתֵּים - שְׂאִין זֶה זָב גָּמוֹר. עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל הַרְוָאָה שְׁתֵּים, אוֹ אַחַת מִרְבֵּה כְּשֵׁתִים, וּבִשְׁנֵי הַפְּסִיק, בִּשְׁלִישֵׁי רָאָה אַחַת. אָמַר תַּלְמִיד אֶחָד מִתַּלְמִידֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל לְפָנָיו רַבִּי עֲקִיבָא מִשׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הַרְוָאָה קְרִי בְּשֵׁנִי - שֶׁהוּא סוֹתֵר אֶת שְׁלִפְנָיו. וְעַל הַרְוָאָה בְּרַבִּיעֵי - שְׂאִין סוֹתֵר אֶלָּא יוֹמוֹ. עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל הַרְוָאָה בִּשְׁלִישֵׁי:

ג. כָּל קְרִי שֶׁמְטַמֵּא בַכֶּהֱנִים - סוֹתֵר בְּזָב, וּמִתֵּר בְּתִשְׁמִישׁ הַמָּטָה בְּיָמֵי גָּמְרוֹ וּבְיָמֵי סְפָרוֹ, וְאֵינּוֹ סוֹתֵר אֶלָּא יוֹמוֹ. רָאָה לְאוֹר שְׁמִינִי - מוֹנֵה בְּתַחֲלָה וּמְבִיא קֶרְבֵּן אֶחָד. רָאָה יוֹם שְׁמִינִי - מוֹנֵה בְּתַחֲלָה וּמְבִיא שְׁתֵּי קֶרְבָּנוֹת:

ד. כַּמָּה הוּא כְּדֵי טְבִילָה וְסַפּוּג? כְּדֵי שִׁירָד וְיִטְבַּל וְיַעֲלֶה וְיִסְתַּפֵּג. וְכַמָּה שְׁעוּרָה שֶׁל רְאִיָּה מִרְבֵּה? כְּדֵי שְׁלֹשׁ כַּמְגִּדָּנוֹן לְשִׁילַח, שֶׁהֵן כְּדֵי שְׁתֵּי טְבִילוֹת וּשְׁתֵּי סַפּוּגִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: כְּדֵי הַקֶּפֶת הַבַּיִת מִבְּפָנָים. מְשָׁלוּ מִשָּׁל, לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְחַכֵּל שֶׁל מֵאָה אִמָּה, רָאָה בְּתַחֲלַת מֵאָה, וּבְסוֹף חֲמֵשִׁים, וּבְסוֹף

מָאָה - הָרִי זֶה זָב גָּמוּר. רָאָה בְּתַחֲלַת
מָאָה, וּבְתוֹךְ חֲמִשִּׁים, וּבְתוֹךְ מָאָה. או
בְּתַחֲלַת מָאָה, וּבְתוֹךְ חֲמִשִּׁים, וּבְסוֹף
מָאָה. או בְּתַחֲלַת מָאָה, וְאַחַר חֲמִשִּׁים,
וּסוֹף מָאָה - אֵין זֶה זָב גָּמוּר. הִיָּה מִפְּסִיק
יּוֹתֵר - כֹּל שֶׁכֵּן הוּא טְמֵאָתוֹ. זֶה הַכֹּלל:
כֹּל זָמַן שֶׁהִיא מְרַבָּה - כֹּל שֶׁכֵּן הוּא
טְמֵאָתוֹ. רָאָה שְׁלֹשׁ רְאִיּוֹת, אִם אֵין בֵּין
רְאִיּוֹת לְשִׁלְשִׁית כְּדֵי טְבִילָה וְסִפּוּג -
אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא אַחַת. רָאָה אַחַת מְרַבָּה
כְּשִׁתִּים, אִם יֵשׁ מִתְחַלְתָּהּ עַד סוֹפָה כְּדֵי
טְבִילָה וְסִפּוּג - יֵשׁ בְּיָדוֹ שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, וְאִם
לֹא - אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא אַחַת. וְרַבִּי יוֹסִי
אוֹמֵר: בֵּין כֵּן וּבֵין כֶּף - אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא
אַחַת. וּמִדְּבַר רַבִּי יוֹסִי: שֶׁאִם רָאָה אַחַת
בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת, אִף עַל פִּי שְׂאִין בִּינְיָהֶן כְּדֵי
טְבִילָה וְסִפּוּג - יֵשׁ בְּיָדוֹ שְׁתֵּי רְאִיּוֹת, מִפְּנֵי
שְׂשֻׁנֵי יָמִים חוֹלְקִים אוֹתָהּ. וְכֵן הִיָּה רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר: רָאָה אַחַת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת -
סִפֵּק לְטֵמְאָה וּפְטוּר מִן הַקְּרָבָן. שְׁתִּים בֵּין
הַשְּׁמֻשׁוֹת - סִפֵּק לְטֵמְאָה וְלַקְּרָבָן. אַחַת
וְדַאי וּשְׁתִּים בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת, או שְׁתִּים בֵּין
הַשְּׁמֻשׁוֹת וְאַחַת וְדַאי, שְׁתִּים וְדַאי וְאַחַת
בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת, או אַחַת בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת
וּשְׁתִּים וְדַאי - וְדַאי לְטֵמְאָה וְלַקְּרָבָן:

מסכת זבים פּרָק שְׁנִי

א. הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְהַגֵּר תּוֹשֵׁב - אֵינָן
מִטְמְאִין בְּזִיבָה, וְאִף עַל פִּי שְׂאִינָן
מִטְמְאִין בְּזִיבָה - טְמֵאִין כְּזָבִין לְכֹל
דְּבָרֵיהֶם. וְשׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה,
וְאֵין חֲזִבִין עֲלֵיהֶן עַל טְמֵאָת מִקְדָּשׁ
וְקִדְשֵׁיו. טוֹמְטוֹם וְאַנְדְּרוּגִינוֹס שְׂרָאוֹ לִכְּוֹן
אוֹ אָדָם - אֵין שׁוֹרְפִין עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה,
וְאֵין חֲזִבִין עֲלֵיהֶן עַל טְמֵאָת מִקְדָּשׁ
וְקִדְשֵׁיו. רָאוּ לִכְוֹן וְאָדָם כְּאֶחָד - שׁוֹרְפִין
עֲלֵיהֶן אֶת הַתְּרוּמָה, וְאֵין חֲזִבִין עֲלֵיהֶן עַל

טְמֵאָת מִקְדָּשׁ וְקִדְשֵׁיו. הַנוֹגֵעַ בְּלִכְוֹן
וְאָדָם, וְנִכְנַס לְמִקְדָּשׁ - פְּטוּר. הוּא עֲצָמוֹ
שֶׁנִּגְעַע בְּלִכְוֹן וְאָדָם, וְנִכְנַס לְמִקְדָּשׁ - פְּטוּר.
הִיָּה מוֹנֵה לְלִכְוֹן וְרָאָה אָדָם, לְאָדָם וְרָאָה
לִכְוֹן - הָרִי זֶה אֵינוֹ סוֹתֵר:

ב. וּמָה בֵּין זָב לְשִׁכְבַת זָרַע? זָב כֵּן
מִבְּשׂוֹר הַמַּת, שִׁכְבַת זָרַע מִבְּשׂוֹר הַחֵי. זָב
דּוֹמֵה לְלִכְוֹן בִּיצָה הַמּוֹזְרֵת, וְשִׁכְבַת זָרַע
קְשׁוּרָה כְּלִכְוֹן בִּיצָה שְׂאִינָה מוֹזְרֵת. שִׁכְבַת
זָרַע אֲדָמָה - טְהוּרָה, וְהֵאשָׁה תּוֹלָה בָּהּ:

ג. זָב, תּוֹלִין אוֹתוֹ בְּמֵאֶכְל, וּבְכֹל מִינֵי
מֵאֶכְל; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן
פִּינְחָס אוֹמֵר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָא:
הַחֶלֶב וְהַקֵּיבָנָה, וּבְשֵׂר שְׂמֶן, וְזֵיץ וְשֵׁן,
וּגְרִיסִין שֶׁל פּוֹל, וּבִיזִים, וּמוֹרִיס -
מִרְגִּילִין לְדַבֵּר זִיבָה. תִּינוּק - תּוֹלִין לוֹ
בְּחִמְשָׁה דְּבָרִים; בְּמֵאֶכְל וּבְמִשְׁתָּה,
בְּמִשָּׂא וּבְקִפְצָה, בְּחָלִי שְׁלוֹ וְשֶׁל אִמּוֹ.
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי
שְׁמַעוֹן: כִּשֵּׁם שֶׁתּוֹלִין שִׁכְבַת זָרַע מֵעַתָּה
לְעַתָּה, כֶּף לְמִרְאָה וְלַהֲרֵהוּר מֵעַתָּה לְעַתָּה.
אֶכְל לְמֵאֶכְל וְלִמְשַׁתָּה לְמִשָּׂא וְלַקְּפִיצָה -
תּוֹלִין לוֹ כֹּל זָמַן שֶׁהוּא מְצַטְעֵר:

ד. עוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׂרָאָה קָרִי וְנִתְגִּיר - מִיָּד
מִטְמָא בְּזִיבָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים?
בְּזָמַן שֶׁנִּתְגִּיר מֵהוּל. אֶכְל מִלְּוֹ וְאַחַר כֶּף
רָאָה - תּוֹלִין לוֹ כֹּל זָמַן שֶׁהוּא מְצַטְעֵר,
בֵּין עוֹבֵד כּוֹכְבִים וּבֵין יִשְׂרָאֵל:

ה. הַמוֹצֵא מֵת מִשְׁכָּב לְרַחֲבָה שֶׁל דֶּרֶךְ;
לְזִוִּיר וְלַעֲוֹשָׂה פֶּסֶח - טְהוּר. וְלַתְּרוּמָה -
טְמָא. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? שְׂאִין שֵׁם
מְקוֹם לְעַבּוֹר. אֶכְל יֵשׁ שֵׁם מְקוֹם לְעַבּוֹר,
אִף לַתְּרוּמָה - טְהוּר. בְּמָה דְּבָרִים
אֲמוּרִים? בְּמַהֲלֵךְ בְּרַגְלָיו. אֶכְל בְּטַעוֹן
וּבְכָרִיב - טְמָא, שֶׁמַּהֲלֵךְ בְּרַגְלָיו אֶפְשָׁר לוֹ

ב. חמר בָּזָב שְׁאִין בְּטָמָא-מַת, וּבְטָמָא-מַת מַה שְׁאִין בָּזָב. שֶׁהֵזַב עוֹשֶׂה מִשְׁכָּב וּמוֹשֵׁב לְטָמָא אָדָם וּלְטָמָא בְּגָדִים, וְעַל גְּבוּי מִדָּף, וּמְטָמָא כְּלֵי שֵׁטֶף וְכֵלֵי חָרָס מִקֶּחַ צְמִיד פְּתִיל בְּהֶסֶט. זֹכּוֹ וְרָקוֹ וּמִימֵי רִגְלָיו - מְטָמָאִין טָמְאָה חֲמוּרָה, וּמְטָמָאִין אוֹכְלִין וּמְשַׁקִּין, וְכֵלֵי שֵׁטֶף בְּמַגֵּעַ, וְכֵלֵי חָרָס בְּהֶסֶט. וְחֵזֵב בְּקָרְבָּן, וְטַעוֹן בִּיאַת מַיִם חַיִּים, מַה שְׁאִין בֶּן בְּטָמָא מַת. חֲמֵר בְּטָמָא מַת, שֶׁטָּמָא מַת טַעוֹן הַזָּאָה שְׁלִישִׁי וּשְׁבִיעִי, מַה שְׁאִין בֶּן בָּזָב:

ג. חמר בָּזָב מַה שְׁאִין בְּמִצְרַע, וּבְמִצְרַע שְׁאִין בָּזָב. חֲמֵר בָּזָב, שֶׁזָּב מְטָמָא בְּהֶסֶט וְטַעוֹן בִּיאַת מַיִם חַיִּים, מַה שְׁאִין בֶּן בְּמִצְרַע. חֲמֵר בְּמִצְרַע, שֶׁהִמְצַרַע מְטָמָא בְּבִיָּאָה וְטַעוֹן הַזָּאָה מַיִם חַיִּים, מַה שְׁאִין בֶּן בָּזָב. חֲמֵר בְּזָבָה שְׁאִין בְּמִצְרַעַת, וּבְמִצְרַעַת מַה שְׁאִין בֶּן בְּזָבָה. שֶׁהֵזַבָּה מְטָמְאָה בְּהֶסֶט, וּמְטָמְאָה אֶת בּוֹעֵלָהּ, מַה שְׁאִין בֶּן בְּמִצְרַעַת. חֲמֵר בְּמִצְרַעַת, שֶׁהִמְצַרַעַת מְטָמְאָה בְּבִיָּאָה, וְטַעוֹנָה הַזָּאָה מַיִם חַיִּים, מַה שְׁאִין בֶּן בְּזָבָה:

מסכת זבים פֶּרֶק רְבִיעִי

א. טָמָא הַמֶּכֶּה אֶת הַטְּהוֹר, וְטְהוֹר שֶׁמֶכֶּה אֶת הַטָּמָא, בְּגִדֵי טְהוֹר - טָמְאִים; דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: טְהוֹר הַמֶּכֶּה אֶת הַטָּמָא, בְּגִדֵי טְהוֹר - טְהוֹרִין. טָמָא הַמֶּכֶּה אֶת הַטְּהוֹר, בְּגִדֵי טְהוֹר - טָמְאִים, שְׁאֵם יִמְשֹׁף הַטְּהוֹר, הֲרֵי הַטָּמָא נּוֹפֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: תִּקְעוּ - טָמָא. רִתְקוּ - טְהוֹר. רַבִּי יְהוֹדָה אוֹמֵר: טְטָרְקִי שְׁשֻׁנֵי רְאֻשֶׁיהָ נוֹגְעִים בְּאַרְצָהּ, וְאִמְצַעִיתָהּ רוֹפֶפֶת, וְהַטָּמָא וְהַטְּהוֹר יוֹשְׁבִים עָלֶיהָ, בְּגִדֵי טְהוֹר - טְהוֹרִין. וְחֲכָמִים אוֹמְרִין: עַד שִׁיְהֵא זֶה מְגִיף וְזֶה פּוֹתֵחַ, וְעַד שִׁיְהֵא

שְׁלֵא לְגַע וְשְׁלֵא יֵאָהֵל וְשְׁלֵא יִסִּיט, אָבָל בְּטַעוֹן וּבְרַכּוּב אֵי אֶפְשֶׁר לוֹ שְׁלֵא יִגַּע וְשְׁלֵא יֵאָהֵל וְשְׁלֵא יִסִּיט. בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים? כְּשֶׁמְצָאוּהוּ שְׁלֵם. אָבָל בְּמִשְׁבֵּר וּמִפְרָךְ - טְהוֹר, שְׁמָא בֵּין הַפְּרָקִים עֵבֶר. וּבִקְבֵר, אֵף עַל פִּי שֶׁמְשַׁבֵּר וּמִפְרָךְ - טָמָא, שֶׁהִקְבֵּר מְצָרְפוֹ. בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּטָמְאָת הַתְּהוֹם. אָבָל בְּטָמְאָה יְדוּעָה - טָמָא. אֵי זֶה הִיא טָמְאָת הַתְּהוֹם? שְׁלֵא הִפִּיר בַּהּ אֶחָד בְּסוֹף הָעוֹלָם, אָבָל הִפִּיר בַּהּ אֶחָד בְּסוֹף הָעוֹלָם - אֵין זֶה טָמְאָת הַתְּהוֹם. מְצָאוֹ טְמוֹן בְּתֵבָן אוֹ בְּעַפְרָן אוֹ בְּצִוְרוֹת - הֲרֵי זֶה טָמְאָת הַתְּהוֹם. אָבָל הַנִּקְבֵּר בְּמַיִם וּבְאֶפְלָה וּבְנִקְיָהּ הַסְּלָעִים - אֵין זֶה קִבֵּר הַתְּהוֹם. אֵין קִבֵּר הַתְּהוֹם אֶלָּא לְמַת בְּלֶבֶד:

מסכת זבים פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. חֲמֵר בָּזָב שְׁאִין בְּזָבָה, וּבַהּ שְׁאִין בָּזָב. שֶׁהֵזַב - טַעוֹן בִּיאַת מַיִם חַיִּים, וְהֵזַבָּה - אֵינָה טַעוֹנָה בִּיאַת מַיִם חַיִּים. זָב - מְטָמָא בְּזִיבַת בֶּן יוֹמוֹ, וְזָבָה - לְעֶשְׂרֵת יָמִים. זָב - אִם רָאָה שְׁלֹשׁ רְאִיּוֹת לְיוֹם אֶחָד - טָמָא. וְזָבָה - אֵינָה טָמְאָה אֶלָּא בְּשִׁלְשׁ רְאִיּוֹת לְשִׁלְשֵׁה יָמִים. זָב - אֵין הַיָּמִים שְׁלוֹ עוֹמְדִין לְפָנָיו, מַה שְׁאִין בֶּן בְּזָבָה. זָב - נִזְקָק לְסִפְרִית שְׁבַעָה בְּשִׁתֵּי רְאִיּוֹת, מַה שְׁאִין בֶּן בְּזָבָה. זָב - אֵין מֵינּוֹ סוֹתְרוֹ, מַה שְׁאִין בֶּן בְּזָבָה. זָב - מְטָמָא בְּלֶבֶן, מַה שְׁאִין בֶּן בְּזָבָה: חֲמֵר בְּזָבָה מְבֻזָּב, שֶׁהֵזַבָּה מְטָמְאָה מִשְׁכָּב וּמוֹשֵׁב בְּרִאֲיָה כָּל שְׁהוּא, וְשׁוֹמְרֵת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם - כָּכֵל שְׁהוּא. וְאִסוּרָה בְּתַשְׁמִישׁ הַמָּטָה, וּמְטָמְאָה אֶת בּוֹעֵלָהּ, וּמְטָמְאָה מַעַת לְעַת, וּמְטָמְאָה מִבְּפָנִים כְּבַחוּץ, וּמְטָמְאָה בְּאוֹנְסִין, וּמְטָמְאָה בְּאָדָם. מַה שְׁאִין בֶּן בָּזָב:

זה מושף הילף וזה מושף הילף. רבי יהודה אומר: עד שיהא הטהור מעלה את הטמא. רבי שמעון מטהר. ומודה רבי שמעון בשנים שהיו טוחנין ברחים של יד או (ברחים) של חמור, או טוענין בזמן שמשאן כבד, בגדי טהור - טמאין:

ב. ציציתו של טמא על גבי טהור - טהור. ציציתו של טהור על גבי טמא, אם עמד טמא - טהור, ואם עמד טהור - טמא. ציציתו של טמא על גבי ציצית של טהור, אם עמד טמא - טהור. אם עמד טהור - טמא. ציצית של טהור על גבי ציציתו של טמא, בין שעמד טמא בין שעמד טהור - טהור:

ג. שלשה דברים רבי אליעזר חסמא משום רבי יהושע מטמא, וחכמים מטהרין. נדה שישבה עם הטהורה במטה, כפה שבראשה - רבי אליעזר חסמא משום רבי יהושע מטמא, וחכמים מטהרין. נוטלת ערבה מלאה בגדים בזמן שמשאן כבד, רבי אליעזר חסמא משום רבי יהושע מטמא, וחכמים מטהרין. ישב בספינה, כלים שבראש הגס שבספינה, רבי אליעזר חסמא משום רבי יהושע מטמא, וחכמים מטהרים:

ד. זב שהיה מטל על חמש פסיות לרחבן - כלן טהורין, שאין אחד מהן נושא את רבו. ואם היה אמצעי גבוה - טמא, מפני שרבו נשא עליו. ומודה רבי שמעון שאם ישב על גבי גשיש של מטה, וטלית תחת שתי רגליו של גשיש - שטמאות. ובבהמה תחת שתי רגלים ויד אחת, או תחת שתי ידים ורגל אחת - שטמאה:

ה. זב שהקיש על אילן שכחו רע או על שוכה שכחה רע, ונפלו ממנו פגין או

שוכות, ועליהן משקה טופח - טמאין. הקיש על גבי תנור ונפל הימנו כפר תרומה - טהור. ואם היה חרס מדבק בו - טמא. השדה, והתבה, והמגדל, אף על פי שהן באין במדה - טמאים. ורבי נחמיה ורבי שמעון מטהרין באלו. ואם היו נסוטיין - טמאין. זה הפלל: כל שהוא מכח הסטה - טמאה, ומכח רעדה - טהור. רבי יהודה אומר: על קורות בית הבר, בזמן שהיא נפרצת - טהורה. רבי יוסי אומר: אף על קורות הפלגים, בזמן שהיא מפקפקת ואינה נשמטת:

ו. הזב בכף מאזנים, ומשכב ומושב בכף שניה, אם הזב כורע - מטמאין אחד ופוסלין אחד. אם היו הן מקריעין - מטמאין שנים ופוסלין אחד. באדם, בין שהזב מקריע ובין שפרע את הזב - מטמאין שנים ופוסל אחד. הזב בכף מאזנים, ואוכלין ומשקין בכף שניה, פרע הזב - מטמאין אחד ופוסל אחד. פרעו הן - טהורין. פרוש - מטמא אחד ופוסל אחד. ואם אינו ידוע, אף על פי שאין גבוהין מן הארץ אלא כל שהוא - נותנין עליהן חומרי נשא וחומרי נושא:

ז. ישב על גבי קורה, הכלים שבעקל - טמאין. על המכבש של כובש, בזמן שהוא טעון באבנים, כלים שתחתיו - טהורין. ורבי נחמיה מטמא. בזמן שהוא חוזר בכלים, כלים שתחתיו - טמאין:

מסכת זבים פרק חמישי

א. החמירה התורה באוכלין ומשקין ומדף שעל הזבין, מן אוכלין ומשקין ומדף שתחת הזב, ממשכב ומושב שעל הזב. במשכב ומושב שתחת הזב, מן אוכלין ומשקין ומדף שתחת הזב.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

בְּמִשְׁכַּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִן הָאָדָם
שֶׁתַּחַת הַזָּב. בְּאָדָם בֵּין מִתַּחַת בֵּין מֵעַל
הַזָּב, מִמִּשְׁכַּב וּמוֹשָׁב שֶׁעַל הַזָּב:

ב. רב הטמא על הטהור או על מקצתו,
בין בזב בין במשכב - טמא. מקצת טמא
על הטהור או על מקצתו, מקצת טהור
על הטמא או על מקצתו, בזב - טמא,
ובמשכב - טהור. רבי שמעון אומר:
מקצת טהור על הטמא, אף בזב - טהור:

ג. ואלו הן חבורין: השנים והצפרנים
והשער שלהן. ואלו הן מקצתם: ראשי
אצבעות ידים ורגלים. פחו וניעו ורירו,
ומי האף שלו - הרי הן כרקו. דמעת עינו
ודם מגפתו, והחלב באשה - מטמאין
טמאת משקה. זובו ורקו ומימי רגליו -
מטמאין טמאה חמורה. זעה ולחה
סרוחה, והרעי - טהורין מכלום. וכן דם
היוצא מפיו ומפי האמה שלו - טהורין.
שכבת זרעו, רבי אליעזר אומר: אין
מטמאין במשא. ורבי יהושע אומר:
מטמא במשא, שאי אפשר לשכבת זרע
בלא צחצוחי זיבה. הנוגע במשכב
ומושב של זב וזבה נדה ויולדת ומצרע -
מטמאין שנים ופוסלין אחד. אחד הנוגע
ואחד המסיט ואחד הנושא ואחד הנשא,
ומסיט אין בהם:

ד. בזובו של זב, וברקו, ובשכבת זרעו,
ובמימי רגליו, וכדם הנדה - מטמא שנים
ופוסל אחד. אחד הנוגע ואחד המסיט.
ומסיטו ונושא ונשא אין להם. אין לך
דבר שאין בו רוח חיים שמטמא בהסט,
ואין דבר מסיט את הטמא מטמא אלא
שיש בו רוח חיים:

ה. הנוגע בצמר נבלה ובנימי מרפב, ובמי
חטאת שיש בהן כדי הזיה - מטמא שנים

ופוסל אחד, שאי אפשר לנוגע שלא
יסיט. פרוש - מטמא אחד ופוסל אחד.
בקרן של נבלה, ובעץ של מרפב, ובמי
חטאת שאין בהם כדי הזאה - מטמא
אחד ופוסל אחד. הנוגע בבוטל נדה
ובעבודת כוכבים - מטמא אחד ופוסל
אחד בין אדם בין כלים. פרוש - מטמא
אחד ופוסל אחד. עבודת כוכבים -
כשרץ, ומשמשיה - כשרץ. רבי עקיבא
אומר: כנדה, ומשמשיה - כשרץ, שנאמר
(ישעיה ל, כב): "תזרם כמו דנה צא
תאמר לו" - מה נדה מטמאה במשא, אף
עבודת כוכבים מטמא במשא. המכניס
ראשו ורבו לבית עבודת כוכבים - טמא.
כלי חרס שהכניס אגורו לבית עבודת
כוכבים - טמא. הספסלין והקתדראות
שהכניס רבן לבית עבודת כוכבים -
טמא. זין שהעובד כוכבים מנסכו, אם יש
בו כזית - מטמא טמאה חמורה, ואם לאו
- אינו מטמא טמאה חמורה אלא טמאת
משקין בלבד:

ו. האוכל מנבלת עוף טהור, מן העצמות
ומן הגידים, מן השלל של ביצים, מן
הדם ובשר מן החי - טהור. מן האשכול
של ביצים, ומן הקרקבן ובגז מעים, או
שהמחה את החלב וגמעו - טהור. כרקה
בחזרת ובלעה - טמא. בסיב ובלעה -
טהור. הקיאה והיא בבית הבליעה -
מטמא אחד ופוסל אחד. הקיאה וחזר
ובלעה והיא בבית הבליעה - מטמא
שנים ופוסל אחד. בלעה ואין בה כזית -
טהור מכלום. נטל צפור ואכלה, אם יש
בה כזית - טמא, ואם לאו - טהור: נבלת
הבהמה בפניו בתוך פיו - טמא, ובבית
הבליעה - טהור. נבלת העוף בפניו
ובתוך פיו - טהור. ובבית הבליעה -

טָמֵא. נִמְצְאָתָא אֹמֵר: בְּמָקוֹם שְׂזוּ
מִטְמָאָה - זוּ מְטַהֲרֵת, וּבְמָקוֹם שְׂזוּ
מְטַהֲרֵת - זוּ מְטַמְּאָה. נִבְלַת עוֹף טָמֵא -
כְּבִחְצֵי פָּרֶס לְפָסֵל אֶת הַגְּוִיָּה. וְזוּ אֶחָד
מִשְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר דְּבָרֵי שְׂפִינֵי נִבְלַת עוֹף טָהוֹר
וּבֵין נִבְלַת עוֹף טָמֵא. נִבְלַת עוֹף טָמֵא,
כְּזֵית - בְּבֵית הַבְּלִיעָה, כְּפִיּוּצָה - לְטָמֵא
טָמֵאת אֹכְלִין; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי
אֶלְיעֶזֶר אֹמֵר: זֶה וְזֶה כְּזֵית. וְרַבִּי חֲנִינָא
אֹמֵר: זֶה וְזֶה כְּפִיּוּצָה:

ז. הָאוֹכֵל אֶבֶר מִן הַחֵי מִן הַבְּהֵמָה מִן
הַחֵיָה וּמִן הַעוֹפוֹת טָמֵאִים - הָרִי זֶה לוֹקֵה
שְׂמוֹנִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹדָה. וְרַבִּי אֶלְעֶזֶר
וְחַכְמֵי אֹמְרִים: אֵינּוּ לוֹקֵה אֶלָּא
אַרְבָּעִים; הָאוֹכֵל אֶבֶר מִן הַחֵי מִן הַבְּהֵמָה
מִן חֵיָה, מֵעוֹפוֹת טָהוֹרִין - כָּל שֶׁהוּא. וּמִן
הַטְּמֵאִין - עַד שִׁיְהִי בּוֹ כְּזֵית.

יין טייפערער חבֿר,
 סט זיך שוין בעסער?
 עסכאה אונט אונט אונט
 עס היילף

מעשה לעד

היסטארישע דורכברוך

אין די וועלט פון ערליכע
אידישע ליין מאטריאל!

הערליכע מעשיות דערציילט
 דורכ'ן ראש ישיבה שליט"א

- מעשה לעד
 וועט אויפבויען
 די דרך ארץ און
 מידות טובות ביי
 די קינדער לעד
- מעשה לעד
 וועט הייזן די
 ריכטיגע וועג פאר
 אייערע קינדער
 צו זיין ברסל'ע
 קינדער לעד
- מעשה לעד
 וועט אויפבאקן
 אמונה אין די
 קינדער לעד
- מעשה לעד
 וועט אייג-
 געוואוינען
 דערן צו און
 פונעם אייבערשטן
 די מיילער פון די
 קינדער לעד

די מעשה לעד קינדער ביכל וועט בערן די זיין צו באקומען
 אין די נאנטע טאג ביי די מפיצים און ביי די קין הדפסה.

קחו ברכה אל תוך בתיכם!

איר קענט באקומען דעם שטארק

אויפגעכאפטע וועכנטליכע

קרית ברסלב

פרייליכע נייעס!

חפץ וואק

ביי אייער

טיר

פאר 2 לויס
\$3.99

צו סובסקרייבן חפט יעצט אריין
אדער שיקט א טעקסט צו:

718.387.2691

SUBSCRIBE@KERENHADFUSA.ORG

תוכנ'דיג און
ציענדיג

וואס איר וועט נישט
טרעפן אין ערענץ

אדבה איבערצייגט
אייר אליין

<p>24</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כה 25</p>	<p>עלות השחר _____ 4:33 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:47 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:12 שקיעה _____ 8:19 בבלי: כתובות יח • ירושלמי: סנהדרין טז • תוספתא: מכשירין ב ב"ר: דברי הימים ב הו - רמב"ם: גניבה ז</p>
<p>25</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כו 26</p>	<p>עלות השחר _____ 4:34 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:48 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:12 שקיעה _____ 8:18 בבלי: כתובות יט • ירושלמי: סנהדרין יז • תוספתא: מכשירין ג ב"ר: דברי הימים ב זח - רמב"ם: גניבה ח</p>
<p>26</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כז 27</p>	<p>עלות השחר _____ 4:35 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:48 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:13 שקיעה _____ 8:17 בבלי: כתובות כ • ירושלמי: סנהדרין יח • תוספתא: זבים א ב"ר: דברי הימים ב טי - רמב"ם: גניבה ט</p>
<p>27</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כח 28</p>	<p>עלות השחר _____ 4:36 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:49 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:13 שקיעה _____ 8:16 בבלי: כתובות כא • ירושלמי: סנהדרין יט • תוספתא: זבים ב ב"ר: דברי הימים ב יא-יב • רמב"ם: גולה ואבדה א</p>
<p>28</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>כט 29</p>	<p>יום כפור קטן עלות השחר _____ 4:37 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:49 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:13 שקיעה _____ 8:15 בבלי: כתובות כב • ירושלמי: סנהדרין כ • תוספתא: זבים ג ב"ר: דברי הימים ב יג-יד • רמב"ם: גולה ואבדה ב</p>
<p>29</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>א 1</p>	<p>ראש חודש מנחם אב Rosh Chodesh Av עלות השחר _____ 4:37 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:50 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:14 שקיעה _____ 8:14 בבלי: כתובות כג • ירושלמי: סנהדרין כא • תוספתא: זבים ד ב"ר: דברי הימים ב טו-טז • רמב"ם: גולה ואבדה ג</p>
<p>30</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ב 2</p>	<p>מטות - מסעי, פרק ב עלות השחר _____ 4:38 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:50 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:14 שקיעה _____ 8:13 בבלי: כתובות כד • ירושלמי: סנהדרין כב • תוספתא: זבים ה ב"ר: דברי הימים ב יז-יח • רמב"ם: גולה ואבדה ד</p>

Candle Lighting 7:56 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 9:26 זמן מוצש"ק

הַרְבֵּה תִּיקוֹן הַצּוֹת דְּעֶרְמָאֲנָט מֵעַן פֶּאֶרְן אִיפְעֶרְשֵׁטְן דִּי טוֹבוֹת וְזֵאֵם עֶר הָאֵט
צוֹגְעֵזְאֲנָט צו טוֹן פֶּאֶר דִּי אִדְן.

(ספר המדות אות הפלגה סימן נ"ה)